

โครงการวิจัย การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์^{(1), (3)}

หัวหน้าโครงการร่วม

รศ. ดร. อารี วิบูลย์พงศ์^{(2), (3)}

นักวิจัย

อาจารย์นันทมน ธีระกุล^{(1), (3)}

ประทานทิพย์ กระมล⁽³⁾

ผู้ช่วยนักวิจัย

กฤษฎา แก่นมณี⁽³⁾

(1) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(2) ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(3) ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีดความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

รายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของ กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จ หรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิกทุกท่าน ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และตอบข้อสัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ รายงานฉบับนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความร่วมมือของท่าน ตลอดจนการอนุญาตให้เสนอรายงานได้ตามความเป็นจริง

คณะวิจัย

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
คณะวิจัย	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	2
1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	2
1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	2
1.4.3 วิวิธีวิเคราะห์	5
1.5 ทบทวนเอกสาร	10
1.5.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	10
1.5.2 ผลิตภัณฑ์จักสาน	13
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน	30
2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์	30
2.1.1 สภาพทางกายภาพ	30
2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก	30
2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	31
2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ	31
2.3.1 สภาพทางสังคม	31
2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ	33
2.4 ทูทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน	34
2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	35
2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา	37
2.6.1 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน	37
2.6.2 สภาพปัญหาและการแก้ไข	37
2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ	39
3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ	39
3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ	39
3.1.2 สถานที่ตั้ง	39
3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ	40
3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ	40
3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน	41
3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ	41
3.4.1 การบริหารและจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	41
3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	46
3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	47
3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	49
บทที่ 4 การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต	50
4.1 ผลิตภัณฑ์	50
4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต	51
4.2.1 การบริหารการผลิต	51
4.2.2 การวางแผนการผลิต	52
4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต	53
4.3.1 วัตถุดิบ	53
4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต	62
4.3.3 บรรจุภัณฑ์	65
4.3.4 โรงเรือน	65
4.3.5 การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต	65
4.4 แรงงานและการจ้างงาน	66
4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต	66
4.4.2 การจ้างงาน	67
4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน	67
4.6 กรรมวิธีการผลิต	90
4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต	91
4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต	93
4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต	94
4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต	97
4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต	97
4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ	97
4.12 ศักยภาพการผลิต	98
4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์	98
4.12.2 ศักยภาพของปัจจัยการผลิต	98
4.12.3 ศักยภาพของกระบวนการผลิต	99
บทที่ 5 การตลาด	112
5.1 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด	112
5.1.1 การบริหารการตลาด	112
5.1.2 การวางแผนการตลาด	113
5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	113
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย	116
5.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ	116
5.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์	117
5.4 ราคาและการตั้งราคา	121
5.5 การส่งเสริมการขาย	127
5.5.1 วิธีการรักษาลูกค้าเก่า	127
5.5.2 วิธีการหาลูกค้าใหม่	127
5.6 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด	127
5.6.1 ปัญหาด้านการตลาด	127
5.6.2 ความต้องการทางการตลาดของกลุ่มฯ	127
5.7 ศักยภาพทางการตลาด	128
บทที่ 6 การเงิน	129
6.1 การบริหารการเงินและการวางแผนการเงิน	129
6.1.1 การบริหารการเงิน	129
6.1.2 การวางแผนการเงิน	129
6.2 แหล่งเงินทุน	130
6.3 ผลการดำเนินงานและสถานภาพทางการเงิน	134
6.3.1 ผลการดำเนินงาน	134
6.3.2 สถานภาพทางการเงิน	139
6.4 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน	142

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4.1 ปัญหาด้านการเงิน	142
6.4.2 ความต้องการทางการเงินของกลุ่มฯ	142
6.5 ศักยภาพทางการเงิน	142
บทที่ 7 SWOT Analysis ของกลุ่มฯ	146
7.1 จุดแข็ง	146
7.1.1 การจัดการองค์กร	146
7.1.2 การผลิต	146
7.1.3 การตลาด	146
7.1.4 การเงิน	147
7.2 จุดอ่อน	147
7.2.1 การจัดการองค์กร	147
7.2.2 การผลิต	147
7.2.3 การตลาด	147
7.2.4 การเงิน	147
7.3 โอกาส	148
7.4 ข้อจำกัด	148
บทที่ 8 บทสรุป	149
8.1 สรุปผลการศึกษา	149
8.1.1 การจัดการองค์กร	149
8.1.2 การผลิต	149
8.1.3 การตลาด	150
8.1.4 การเงิน	150
8.2 ศักยภาพการพัฒนา	151
8.2.1 การจัดการองค์กร	151
8.2.2 การผลิต	151
8.2.3 การตลาด	151
8.2.4 การเงิน	151
8.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุง	152
8.3.1 การจัดการองค์กร	152
8.3.2 การผลิต	152
8.3.3 การตลาด	152
8.3.4 การเงิน	152

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เอกสารอ้างอิง

153

ภาคผนวก ก. รูปภาพ

ภาคผนวก ข. การคำนวณต้นทุนการผลิต

ภาคผนวก ค. ต้นทุนการผลิต

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน	4
1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์	4
1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด	5
2.1 จำนวนประชากรบ้านห้วยเป้ง	31
2.2 จำนวนประชากรบ้านห้วยเป้งจำแนกตามช่วงอายุ	32
2.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากรบ้านห้วยเป้ง	32
2.4 กลุ่มในหมู่บ้านห้วยเป้ง	33
2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	35
3.1 ประวัติคณะกรรมการของกลุ่มฯ ปี พ.ศ. 2544 ถึง 2545	44
3.2 แหล่งให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	48
4.1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	50
4.2 ช่วงเวลาการผลิตของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	52
4.3 ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ	57
4.4 การจัดหาวัตถุดิบของกลุ่มฯ	58
4.5 วัสดุ อุปกรณ์และโรงเรือน	63
4.6 การจัดหาบรรจภัณฑ์ของกลุ่มฯ	65
4.7 แรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ	67
4.8 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจาดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว	71
4.9 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจาดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว	73
4.10 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจาดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว	75
4.11 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว	77
4.12 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว	79
4.13 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	81
4.14 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว	83
4.15 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ	85
4.16 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	87
4.17 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเป๋ากาบกล้วยขนาดใหญ่	89
4.18 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์	100
5.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	114
5.2 ราคา การตั้งราคา และต้นทุนการตลาดจำแนกตามผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	125
6.1 แหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ	135
6.3 อัตราส่วนทางการเงิน	144

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ	39
3.2 โครงสร้างองค์กร	42
3.3 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มฯ ในปัจจุบัน	43
3.4 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มฯ	45
3.5 โครงสร้างการจัดการองค์กรของกลุ่มออมทรัพย์	46
4.1 กรรมวิธีการผลิตกระดาษ ตะกร้าและกระเช้า	92
4.2 กรรมวิธีการผลิตกระเป๋ากาบกล้วย	93
4.3 ผังสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	95
4.4 ผังสถานที่เก็บเตาอบ และอุปกรณ์สำหรับทาสีและน้ำมันวานิช	96
5.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ	116
5.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเช้าผลไม้ก้านมะพร้าว	117
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระดาษก้านมะพร้าวหุหวาย	118
5.4 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเช้าไมยราบและเครือเถาวัลย์	119
5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายตะกร้าไม้ไผ่แก้ว	120
5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเป๋ากาบกล้วย	120

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

หัตถกรรมนับเป็นการผลิตนอกการเกษตรที่มีความสำคัญของไทย เนื่องจากสามารถรองรับแรงงานได้ถึง 5.24 ล้านคน ในปี 2543 (สำรวจรอบที่ 1 (ก.พ.) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.59 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทั้งหมด และการจ้างงานในสาขาหัตถกรรมได้เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 14.46 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาขาการผลิตดังกล่าวเป็นที่พึ่งพิงของกำลังแรงงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สินค้าหัตถกรรมยังเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศและทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมาก และการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมในระดับชุมชนยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทซึ่งเน้นหนักในเรื่องของธุรกิจชุมชน เพื่อยกระดับรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน นอกจากนี้การส่งเสริมอุตสาหกรรมหัตถกรรมในชุมชนจะมีส่วนช่วยอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ

แม้อุตสาหกรรมหัตถกรรมในภาพรวมจะมีการเติบโตค่อนข้างดีในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แต่ในระดับจุลภาควิธีการดำเนินงานหัตถกรรมในแต่ละชุมชนค่อนข้างแตกต่างกันทั้งในด้านการประกอบการเชิงธุรกิจ อันนำมาซึ่งรายได้ของผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ตลอดจนคุณภาพของงานฝีมือและการใช้เทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เข้าสู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันมีคุณภาพแตกต่างกันอย่างมาก และแม้แต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่โครงการแล้วก็ยังมีศักยภาพที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปได้อีกมาก จากการสำรวจเบื้องต้นได้พบว่า แม้งานหัตถกรรมทุกประเภทได้เกี่ยวความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมแล้วก็ตาม แต่ผู้ผลิตงานหัตถกรรมยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาด้านวัตถุดิบในงานปั้น เทคโนโลยีเตาเผาของเครื่องปั้นดินเผา การย้อมสีในผ้าฝ้าย การกำหนดราคาในงานผลิตภัณฑ์กระดาษสา และการจัดการองค์กรของกลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

สำหรับรายงานฉบับนี้ มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จ หรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของแต่ละหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีตความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เฉพาะกล่าวคือ

1. เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันและพัฒนาการของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะลึกถึงผู้ประกอบการแต่ละราย (รายเดี่ยวหรือรายกลุ่ม) ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด โครงสร้างทางการเงิน การระดมทุน ลักษณะการประกอบการหรือการดำเนินธุรกิจ รูปแบบการจัดองค์กร เทคโนโลยีการผลิต/แปรรูป การเงิน และศักยภาพในการขยายธุรกิจและขยายตลาด รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งหมายรวมถึงเทคโนโลยีที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย
2. เพื่อทำแผนการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรที่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน
3. เพื่อจัดทำ Website สำหรับใช้ในการส่งเสริมการขายให้แก่ผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน และเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ประกอบการในด้านเทคโนโลยี สถาบันการเงิน และการตลาด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างธุรกิจหัตถกรรมพื้นบ้านในรายงานนี้ เป็นการศึกษาแบบเจาะลึกเป็นรายผู้ประกอบการและรายผลิตภัณฑ์ในลักษณะกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อทราบสภาพการผลิตและการตลาด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงและชัดเจนของผู้ประกอบการแต่ละราย และผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้จะมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน ประกอบกับวิธีการสังเกตการณ์ โดยเยี่ยมสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหลายครั้ง (multiple visits)

1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา (ของโครงการหลัก)

พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ที่เลือกทำการศึกษา ได้แก่ จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีจำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมรวมทั้งสิ้นถึง 1,403 ราย (ตารางที่ 1.1)

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน

เลือกผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่จะศึกษาโดยพิจารณาจากพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น และยึดรูปแบบการจัดประเภทตามแบบของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งสิ้น 5 ประเภท ได้แก่ :

- (1) เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค (2) ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า (3) กระดาษสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา (4) ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช และ (5) ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้

จำนวนตัวอย่างของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทจะถูกกำหนดให้มีทั้งรายกลุ่มและรายเดี่ยว โดยจะให้น้ำหนักกับจำนวนของผู้ประกอบการรายกลุ่มมากกว่าโดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการศึกษาธุรกิจชุมชน (ตารางที่ 1.2) สำหรับธุรกิจเชรามิคและเครื่องปั้นดินเผา และธุรกิจไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเดี่ยวซึ่งมีขนาดใหญ่ (ระดับโรงงาน) ดังนั้นสัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่เลือกทำการศึกษาต่อจำนวนผู้ผลิตทั้งหมด จึงน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ

ผู้ประกอบการ

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ถูกเลือกเพื่อศึกษาในเชิงกรณีศึกษานั้น มีทั้งสิ้น 40 ราย (ทั้งผู้ประกอบการรายกลุ่มและรายเดี่ยว) ซึ่งจะเน้นถึงผู้ประกอบการธุรกิจระดับชุมชนประเภทกลุ่มเป็นสำคัญ โดยตัวอย่างผู้ประกอบการรายกลุ่มมีจำนวน 35 ราย (ร้อยละ 87.5 ของตัวอย่างทั้งหมด) ส่วนตัวอย่างผู้ประกอบการรายเดี่ยวมีทั้งสิ้น 5 ราย (ตารางที่ 1.3) โดยมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจชุมชนที่สามารถเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาได้

สำหรับการคัดเลือกตัวอย่างจะพิจารณาจาก

1. กรณีผู้ประกอบการรายกลุ่ม

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียง หรือได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น
2. เป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม
3. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 หรือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
4. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ
5. กิจกรรมของผู้ประกอบการ มีความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงโครงสร้างของกิจการ

2. กรณีผู้ประกอบการรายเดี่ยว

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพ และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
2. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ

ทั้งนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าธุรกิจดังกล่าวมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ (ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น)

ตารางที่ 1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวนผู้ผลิตในภาคเหนือตอนบน (ราย)									
	แม่ฮ่องสอน	เชียงใหม่	เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	พะเยา	แพร่	น่าน	ตาก	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	-	9	82	1	163	7	1	2	1	266
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	18	55	212	67	18	25	65	32	6	498
กระดาสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	5	9	83	8	21	2	13	7	-	148
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	11	8	35	18	18	28	16	30	9	173
อัญมณี	2	16	41	1	-	1	-	7	1	69
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	-	3	103	22	5	1	15	2	-	151
เครื่องเงิน	-	-	22	-	-	-	-	-	-	22
อื่น ๆ	2	4	42	1	15	-	11	-	1	76
รวมรายจังหวัด (ราย)	38	104	620	118	240	64	121	80	18	1,403

ที่มา : สรุปจากข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1, 2542

ตารางที่ 1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์

ประเภท	จำนวนผู้ผลิต (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	266	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	498	14	2	16
กระดาสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	148	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	173	11	1	12
ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้	151	2	0	2
รวม	1,236	35	5	40

ตารางที่ 1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด

ประเภทผลิตภัณฑ์	จังหวัด	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	ลำปาง	1	-	1
	เชียงราย	2	-	2
	เชียงใหม่	-	1	1
	รวม	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	เชียงราย	1	-	1
	พะเยา	2	-	2
	แพร่	2	-	2
	น่าน	2	-	2
	เชียงใหม่	5	2	7
	ลำพูน	2	-	2
	รวม	14	2	16
กระดาศา และผลิตภัณฑ์จากกระดาศา	ลำปาง	3	-	3
	เชียงใหม่	2	1	3
	รวม	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	เชียงใหม่	2	1	3
	ลำปาง	1	-	1
	ตาก	2	-	2
	พะเยา	6	-	6
	รวม	11	1	12
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	เชียงใหม่	2	0	2
รวมทั้งหมด		35	5	40

1.4.3 วิวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบนนี้ ครอบคลุมทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ และผู้ซื้อ โดยทางด้านผู้ประกอบการนั้นจะประกอบด้วยการศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงานของผู้ประกอบการทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด และโครงสร้างทางการเงิน

ในการศึกษาโครงสร้างแต่ละด้านของผู้ประกอบการ มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

โครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน

การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละรายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกิจการ วัตถุประสงค์การจัดตั้ง และลักษณะของธุรกิจ (รายกลุ่ม หรือรายเดี่ยว) และสำหรับธุรกิจประเภทกลุ่ม การศึกษาครอบคลุมรูปแบบการจัดองค์กร ขนาดของธุรกิจโดยพิจารณาจากจำนวนสมาชิก ลักษณะการกระจายการถือหุ้น และความสอดคล้องกันระหว่างหน้าที่ตามตำแหน่งงานกับงานที่ปฏิบัติจริง

โครงสร้างการผลิต

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการผลิตนั้น จะประกอบด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต และความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต รวมถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ อันประกอบด้วย ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย ศักยภาพทางด้านยอดขาย และศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

1. ชนิดและสัดส่วนของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เพื่อแสดงถึงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์
1. การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์จากผู้ประกอบการแต่ละราย ว่ามีวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจน
3. ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตจะใช้วิธีการคำนวณดังนี้

 - 3.1 ต้นทุนรวมต่อการผลิต

$$\text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} = \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} + \text{ต้นทุนคงที่ต่อครั้ง}$$
 - 3.2 ต้นทุนต่อหน่วย

$$\text{ต้นทุนต่อหน่วย} = \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$
 - 3.3 ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง}$$
 - 3.4 ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย} = \text{ผลตอบแทนสุทธิต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$
 - 3.5 ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง

$$\text{ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง}$$
4. ความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละราย และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่แน่ชัดในระดับอุตสาหกรรม

5. ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย

การศึกษากำไรต่อหน่วย ประกอบด้วย อัตรากำไรต่อราคาขาย และอัตรากำไรต่อต้นทุน

5.1 อัตรากำไรต่อราคาขาย

$$\text{อัตรากำไรต่อราคาขาย} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ราคาขายต่อหน่วย}) \times 100$$

5.2 อัตรากำไรต่อต้นทุน

$$\text{อัตรากำไรต่อต้นทุน} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ต้นทุนต่อหน่วย}) \times 100$$

6. ศักยภาพทางด้านยอดขาย

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายนั้น พิจารณาจากยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = \text{ยอดขายรวมตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7. ศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวมประกอบด้วย ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี และยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์หลัก หมายถึงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีศักยภาพมากที่สุดของผู้ประกอบการ และมีการผลิตเป็นระยะเวลานานพอสมควร

7.1 ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7.2 อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม

$$\text{อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม}$$

$$= (\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อปี} / \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวมต่อปี}) \times 100$$

7.3 อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ

$$\text{อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ}$$

$$= (\text{กำไรจากหัตถกรรมต่อปี} / \text{ยอดขายทั้งหมดของกิจการต่อปี}) \times 100$$

7.4 ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = (\text{ยอดขายรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ})$$

7.5 ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

โครงสร้างทางการเงิน

การศึกษาถึงโครงสร้างการเงินนั้น ประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน การวางแผนการใช้จ่ายเงิน และศักยภาพทางการเงิน

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน และการวางแผนการใช้จ่ายเงินนั้น จะใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสรุปเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้พิจารณาประกอบกับข้อมูลด้านศักยภาพทางการเงิน

การศึกษาศักยภาพทางการเงินนั้น จะมีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

1. อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพคล่องระยะสั้นของธุรกิจ ประกอบด้วยอัตราส่วนดังต่อไปนี้

- 1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (หรืออัตราส่วนเดินสะพัด)

$$= \text{สินทรัพย์หมุนเวียน} / \text{หนี้สินหมุนเวียน (current ratio)}$$

$$= CA / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.2 อัตราส่วนสภาพคล่องระยะสั้น (หรืออัตราส่วนทุนหมุนเวียน หรืออัตราส่วนฉับพลัน) (Acid Test Ratio หรือ Quick Ratio)

$$= (\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงคลัง}) / CL = \text{สินทรัพย์สภาพคล่อง} / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.3 อัตราส่วนสภาพคล่องของกระแสเงินสด (Cash Flow Liquidity Ratio)

$$= (\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์} + \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}) / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.4 ทุนหมุนเวียนสุทธิ (Working Capital) = CA – CL (บาท)

2. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity / efficiency Ratio)

อัตราส่วนต่อไปนี้ชี้ให้เห็นประสิทธิภาพและสภาพคล่องระยะยาวของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย:

- 2.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขายเชื่อ} / \text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.2 ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้ (Average Collection Period)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.3 อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า

$$= \text{ยอดซื้อเชื่อ} / \text{เจ้าหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.4 ระยะเวลาเฉลี่ยในการชำระหนี้

$$= 365 / \text{อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.5 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ratio)

$$= \text{ต้นทุนสินค้าขาย} / \text{สินค้าคงคลังเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.6 อายุสินค้า หรือระยะเวลาที่เก็บสินค้าไว้ก่อนขาย (Inventory Turnover in days)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง} \quad (\text{วัน})$$
- 2.7 1 รอบธุรกิจ (Operating Cycle)

$$= \text{ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้} + \text{อายุสินค้า} \quad (\text{วัน})$$

2.8 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Asset Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / \text{Total Asset หรือ } S / (CA+FA)$$

2.9 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ถาวรสุทธิ} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / FA$$

3. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการกู้ยืม หรือความเสี่ยงในการกู้ยืม

(Debt Ratio or Leverage Ratio)

3.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Debt Ratio)

$$= (\text{หนี้สินทั้งหมด} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด}) \times 100\%$$

3.2 หนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ (D/E)

$$= \text{หนี้สิน} / \text{ส่วนของเจ้าของ} \quad (\text{เท่า})$$

3.3 อัตราส่วนหนี้ระยะยาวต่อเงินลงทุนรวม (Long - Term Debt/Total Capitalization)

$$= \text{หนี้ระยะยาว} / (\text{หนี้ระยะยาว} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \quad (\text{เท่า})$$

3.4 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Times Interest Earning or Interest Coverage Ratio)

$$= \text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{ดอกเบี้ยจ่าย} = EBIT / I \quad (\text{เท่า})$$

3.5 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายค่าใช้จ่ายประจำ

$$(\text{Fix Charge Coverage Ratio})$$

$$= (EBIT + \text{ค่าเช่า}) / (I + \text{ค่าเช่า}) \quad (\text{เท่า})$$

3.6 Degree of Financial Leverage

$$= EBIT / (EBIT - I) = EBIT / EBT \quad (\text{เท่า})$$

4. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

4.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ยอดขาย}) \times 100\%$$

$$= (EAT / S) \times 100\%$$

4.2 อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin)

$$= (GP / S) \times 100\%$$

4.3 อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น}) \times 100\%$$

5. อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึง อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio) และผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน (Return to Investors)

5.1 อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment : ROI)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

$$= ((\text{EAT}/\text{S}) \times (\text{S}/\text{TA})) \times 100\%$$

5.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets : ROA)

$$= (\text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EBIT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

5.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Equity}) \times 100\%$$

5.4 กำไรต่อหุ้น (Earning per Share)

$$= \text{ผลตอบแทนแก่หุ้นสามัญ} / \text{จำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด} \quad (\text{บาท/หุ้น})$$

5.5 ราคาตลาดต่อหุ้นต่อกำไรต่อหุ้น หรืออัตราส่วนราคาหุ้นต่อผลกำไร

$$(\text{Price to Earning Ratio})$$

$$= \text{ราคาตลาดต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น} \quad (\text{เท่า})$$

5.6 อัตราผลตอบแทนของเงินปันผล (Dividend Yield)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{ราคาตลาดต่อหุ้น}) \times 100\%$$

โครงสร้างทางการตลาดของผู้ประกอบการ

การศึกษาโครงสร้างการตลาดของผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และ ยอดขายโดยเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดในแต่ละช่องทางตลาด โดยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการถึงกระบวนการตลาดของผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่ผู้ประกอบการทำการผลิต ข้อมูลส่วนนี้สามารถนำมาประมวลเพื่อสรุปเป็น แนวทางการขยายตลาดของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดต่อไป

1.5 ทบทวนเอกสาร

1.5.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) และวิบูลย์ ลีสุวรรณ (2527) ได้ให้ความหมายของ “ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน” ไว้ว่า หมายถึง ศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากฝีมือของช่างในท้องถิ่น การประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นไปตาม เทคนิควิธี และรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ โดยมีการเรียนรู้เฉพาะภายในครอบครัว มิได้มีการ ถ่ายทอดให้บุคคลอื่น เพราะทำขึ้นใช้ภายในครอบครัวเป็นหลัก และการเรียนรู้จะถ่ายทอดในช่วงเวลาที่ว่างจากการ เกษตร ซึ่งแต่ละครอบครัวมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงทำให้ไม่มีการถ่ายทอดให้ครอบครัวอื่น

การกำเนิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) และไทยล้านนา (2541) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านว่ามี 3 ประการ คือ

1. เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน
2. เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
3. เกิดจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และการนับถือศาสนาของคนในชุมชน

ลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตามที่ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย
2. สร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก
3. ต้องมีราคาที่เหมาะสม
4. ต้องมีลักษณะเฉพาะถิ่น
5. เป็นผลผลิตของช่างฝีมือ (craftsman) ธรรมดา มิใช่จากฝีมือศิลปินชั้นเยี่ยม

ประเภทของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแบ่งออกได้เป็น 10 ประเภท (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. เครื่องเคลือบดินเผา (Ceramics)

เครื่องเคลือบดินเผามีอยู่เกือบทุกภาคของประเทศ ซึ่งจะมีกรรมวิธีการผลิตและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไป เช่น การปั้นโอ่ง อ่าง กระถางเคลือบลายมังกร ของ จ.ราชบุรี เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.โซคชัย จ.นครราชสีมา และเครื่องปั้นดินเผาของ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

2. การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย (Textile and Embroidery)

การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย ได้แก่ การทอผ้าในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การทอผ้าไหมของภาคเหนือ และภาคอีสาน การทอผ้าเกาะยอ ของ จ.สงขลา การทอผ้าพุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี รวมถึงการเย็บ ปัก ถัก ร้อย เพื่อการตกแต่ง เช่น การทอยกดอก การทอจก และการประดับตกแต่งด้วยลูกปัดและกระจก รวมถึงการทอธง หรือตุ๊ก ของภาคเหนือ และภาคอีสาน

3. การแกะสลัก (Carving)

งานหัตถกรรมประเภทแกะสลัก ได้แก่ การแกะสลักเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น การทำครกหิน ที่อ่างศิลา จ.ชลบุรี การแกะสลักไม้สำหรับทำเครื่องเรือน เครื่องตกแต่งอาคารของภาคเหนือ การแกะสลักไม้เป็นรูปเคารพของภาคอีสาน การแกะสลักตัวหนังสือของภาคใต้ เป็นต้น

4. หัตถกรรมโลหะ (Metal Works)

งานหัตถกรรมโลหะ ได้แก่ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยเหล็ก เช่น จอบ เสียม มีด พร้า อาวุธ และการปั้นหล่อรูปเคารพ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยทองเหลือง ทองแดง สำริด ตะกั่ว รวมถึงการทำ

เครื่องประดับตกแต่งด้วย เงิน ทอง เป็นต้น การทำหัตถกรรมโลหะในปัจจุบันมีอยู่ทั่วไป เช่น การทำมีดอรัญญิก ของ จ.อยุธยา การทำบาตร ที่บ้านบาตร กรุงเทพฯ และการทำเครื่องเงิน ของ จ.เชียงใหม่

5. เครื่องจักสาน (Basketry หรือ Mat)

เครื่องจักสาน ได้แก่ การสานและการถักภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วย ไม้ไผ่ หวาย กก เชือก ป่าน ปอ กระจุต ใบลาน ใบลำเจียก ใบเตย ย่านลิเภา ฯลฯ การทำเครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่ทำกันอย่างแพร่หลายที่สุด และกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. การก่อสร้าง (Architectures)

การก่อสร้าง ได้แก่ งานสถาปัตยกรรมพื้นบ้านทั่วไป เช่น เรือนเครื่องสับ หรือเรือนไทยของภาคกลาง เรือนกาแลของภาคเหนือ เรือนเสาลอยของภาคใต้ และเรือนพื้นบ้านของภาคอีสาน เป็นต้น รวมถึงที่พักอาศัยชั่วคราว เช่น เพิง กระต๊อบ กระต่อม เถิงนา ของภาคเหนือ เถียงไร่เถียงนาของภาคอีสาน และหน้าของภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานศิลปกรรมทางพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ หรือ สิม ของภาคอีสาน ซึ่งมีลักษณะของท้องถิ่นเด่นชัด

7. ภาพเขียน (Painting & Drawing)

หัตถกรรมประเภทภาพเขียน ได้แก่ งานจิตรกรรมหรือภาพเขียนระบายสี และภาพลายเส้น ซึ่งมักเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา เช่น การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์และอุโบสถต่างๆ ที่แสดงให้เห็นลักษณะของฝีมือช่างพื้นบ้านอย่างเด่นชัด (เช่น ภาพเขียนภายนอกสิม หรือ โบสถ์ วัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น) นอกจากนี้งานจิตรกรรมที่ถือว่าเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน คือ การตกแต่งเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวชนบท เช่น การตกแต่งเกวียน หรือ กระจัง ของภาคเหนือ

8. การปั้นรูปและลวดลายประดับ (Sculpture and Decorating motive)

การปั้นรูปและลวดลายประดับ ได้แก่ งานประติมากรรมทั้งหลาย เช่น การปั้นพระพุทธรูป การปั้นรูปเคารพ และปั้นตุ๊กตาต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตาเสียดบาล เป็นต้น งานปั้นจะเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการปั้นลวดลายประดับที่นอกเหนือจากการตกแต่งอาคารทางพุทธศาสนานั้นไม่ค่อยปรากฏ

9. การทำเครื่องกระดาด

การทำเครื่องกระดาดพื้นบ้าน เช่น การทำกระดาดสาของภาคเหนือ การทำกระดาดช้อยของภาคกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำกระดาดสำหรับใช้ตกแต่งในงานเทศกาล หรืองานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ ซึ่งมักตัดเป็นริ้วธง และรูปพวงมาลัย ดอกไม้นานาชนิด รวมถึงการทำร่ม ว่าว หวีชน และหน้ากาก

10. ประเภทเบ็ดเตล็ด

เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่แพร่หลาย และไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดได้แน่นอน เช่น การจัดดอกไม้ การแกะสลักผลไม้ การแทงหยวก การทำหุ่นกระดาด การทำเครื่องดนตรี การทำยานพาหนะ เช่น เกวียน ล้อ เสื่อน กระจัง เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคเหนือ

งานศิลปหัตถกรรมของภาคเหนือที่เกิดขึ้นตามลักษณะภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นที่เห็นได้ชัด (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. แกะสลัก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อุดมด้วยป่าไม้ ชาวเหนือจึงนิยมทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยไม้
2. จักสาน เนื่องจากการบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น ทำให้เกิดเครื่องมือเครื่องใช้ในการทวงหรือนึ่งข้าวเหนียว ได้แก่ หวดนึ่งข้าว ก่องข้าว และแอบข้าว นอกจากนี้เนื่องจากตามบ้านเรือนในภาคเหนือจะมีบ่อน้ำสำหรับใช้และดื่ม เป็นบ่อน้ำที่ขุดลึกลงไปใต้ดิน จึงต้องใช้น้ำฟุ้ง หรือน้ำถุ้ง ผูกเชือกหย่อนลงไปบ่อเพื่อตักน้ำ
3. เครื่องปั้นดินเผา เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมการบริโภค เช่น หม้อนึ่ง หม้อน้ำ เป็นต้น

1.5.2 ผลิภัณฑ์จักสาน

การทำเครื่องจักสาน สันนิษฐานว่าเริ่มต้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่าเครื่องจักสานเป็น "มารดาแห่งเครื่องปั้นดินเผา" เพราะได้มีการค้นพบร่องรอยของเครื่องจักสานบนผิวของเศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์หลายแหล่งในโลก เช่น ในประเทศจีนมีผู้ค้นพบเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีรอยภาชนะจักสานปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในระหว่างสมัยแห่งวัฒนธรรมจินยุคหินใหม่ เรียกว่า "ยางเซา" ประมาณอายุได้ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525) อีกทั้งจากรายงานการค้นพบของ เซอร์ เลโอนาร์โด วูลีย์ ได้พบรอยเครื่องจักสานปรากฏอยู่บนเครื่องปั้นดินเผาที่เมืองอูร์ ในประเทศเมโสโปเตเมีย อายุประมาณ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หม้อใหญ่รูปร่างเดิมนี้เกิดขึ้นโดยการไล่ดินเหนียวลงบนภาชนะจักสานให้หนาพอ เมื่อเผาเสร็จแล้วภาชนะจักสานก็จะไหม้สลายตัวไป เหลือแต่หม้อดินเผาที่มีลวดลายเครื่องจักสานปรากฏที่ผิว (นิจ วิทยชีรนนท์, 2522)

ประเทศไทยได้พบร่องรอยเครื่องจักสานบนเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

อ.หนองหาน จ.อุดรธานี ประมาณอายุได้ประมาณ 4,900-5,600 ปี (หรือราว 2,900-3,600 ปี ก่อนคริสตกาล) นอกจากนี้ยังพบในแหล่งโบราณคดีในจังหวัดลพบุรี จึงเป็นไปได้ว่าเครื่องจักสานเป็นแม่แบบของเครื่องปั้นดินเผา (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525 และวิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2535) หลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่กล่าวถึงเครื่องจักสาน คือนิยายปรัมปราซึ่งมีอายุกว่า 1,000 ปีมาแล้ว เกี่ยวกับบุญญาธิการของพระร่วง โดยกล่าวไว้ว่าได้มีการทำเครื่องจักสานเป็นภาชนะสำหรับใส่น้ำ สานขัดกันอย่างง่าย ๆ แล้วทาดด้วยชันเพื่อไม่ให้รั่ว เรียกว่า "กระออมครุ" หรือ "ครุ" เพื่อช่วยในการบรรพทุกน้ำศักดิ์สิทธิ์ไปส่งยังดินแดนขอม หลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงประวัติความเป็นมาของการใช้เครื่องจักสานนั้นจะสามารถศึกษาได้จากจิตรกรรมฝาผนังตามวิหารในวัดต่าง ๆ เช่น วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ และวัดตะคุ (วัดพระธาตุ) อ. ปักธงชัย จ.นครราชสีมา เป็นต้น (คณะอนุกรรมการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย, 2532)

การทำเครื่องจักสานของมนุษย์ในชนชาติต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏอยู่มีรูปแบบ และลวดลายในการสานที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลวดลายในการสานที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่มากมายนัก ซึ่งมีผลบังคับให้รูปทรงเครื่องจักสานมีลักษณะจำกัดที่ใกล้เคียงกันไปด้วย ลักษณะการสานในยุคเริ่มแรกนั้น มีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยการนำกิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกไม้ มาขัดกันอย่างง่าย ๆ เช่น การนำใบ

มะพร้าวมาสานขัดกันเป็นตะกร้าของเปรู พวกหมู่เกาะนิวเฮบริเดส (New Hebrides) และชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย โดยสานตามแนวราบใช้วัสดุขัดไขว้ไปมาอย่างง่าย ๆ ตามแบบที่เรียกว่า ลายขัด ทำเป็นภาชนะของใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ด้วยเหตุที่เครื่องจักสานทำจากวัสดุที่ผุพังง่าย หลักฐานของเครื่องจักสานจึงไม่มีใครเหลืออยู่ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2524)

เครื่องจักสานของไทยหลายชนิดมีลักษณะร่วมกับ จีน ลาว และมาเลเซีย อย่างไรก็ตามไทยยังมีเครื่องจักสานอีกหลายชนิดที่มีเอกลักษณ์เป็นแบบฉบับของตนเอง เช่น กระเจาชนิดกันสอปากผาย กระบุงปากค้อม ฝาชีทรงดอกบัว งามของภาคกลาง เครื่องจักสานย่านลิเภา และกระเป๋าลายขีด (พยุห ไม้สิกรัตน์, 2535)

แหล่งผลิตเครื่องจักสาน

สาวิตรี เจริญพงศ์ (2537) ราชาวดี งามสง่า (2540) และสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม (2542) ได้กล่าวถึงแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของไทย ดังนี้

1. ตำบลสามง่าม และตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานด้วยหวาย และไม้ไผ่ ตามลำดับ โดยหมู่บ้านวัดยางทอง ต.บางเจ้าฉ่า ถือเป็นแหล่งทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย เพราะมีไม้ไผ่สีสุกเป็นจำนวนมากและงดงามกว่าที่อื่น ๆ
2. ตำบลบางนางร้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดอยุธยา เป็นแหล่งผลิตงอบใบลาน โดยแต่ละหมู่บ้านจะแบ่งช่วงการผลิตกัน เช่น หมู่บ้าน 1 ผลิตเฉพาะรังอบที่ทำจากไม้ไผ่ หมู่บ้าน 2 ทำโครงงอบ ส่วนหมู่บ้านที่ 3 ทำกระหม่อมงอบ
3. ชุมชนมุสลิมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งผลิตปลาดะเพียนกรุงเก่า (ปลาดะเพียนใบลาน)
4. อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มจักสาน ช่วยกันผลิตและขาย
5. บ้านกลางแดด อ.เมือง จ.นครสวรรค์ เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่
6. บ้านวังหลุม ต.วังหลุม อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์จากใบลาน
7. จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งผลิตเครื่องเงิน ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่สาน เคลือบด้วยรัก และเขียนลวดลายหรือปิดทอง ซึ่งพบเฉพาะในภาคเหนือ
8. จังหวัดปทุมธานี อยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร และพะเยา เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานจากผักตบชวา

ประเภทของเครื่องจักสาน

เครื่องจักสานโดยทั่ว ๆ ไปในภาคต่างๆ ของไทย อาจแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537) ตามมูลเหตุการใช้สอย ได้แก่

1. เครื่องจักสานที่ใช้ในการบริโภค เช่น กระดัง กระซอน ก่องข้าว หวดนั่งข้าวเหนียว เป็นต้น
2. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นภาชนะ เช่น กระบุง กระเจา ชะลอม ตะกร้า เป็นต้น

3. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตวง เช่น กระออม และกระชู่ เป็นต้น
4. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือน และเครื่องปูลาด เช่น เสื่อต่าง ๆ เป็นต้น
5. เครื่องจักสานที่ใช้ป้องกันแดดฝน เช่น งอบ และหมวก เป็นต้น
6. เครื่องจักสานที่ใช้ในการจับดักสัตว์ เช่น ลอบ ไช และอีจู้ เป็นต้น
7. เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี และศาสนา เช่น ก่องข้าวขวัญข้าว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เครื่องจักสานแต่ละประเภทในภาคต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น วัสดุ ขนาด รูปร่าง และลวดลาย เป็นต้น แต่ก็มีเครื่องจักสานบางประเภทที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ปรากฏที่อื่น เช่น เครื่องจักสานอันเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมการบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมการบริโภคของภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หวดหนึ่งข้าว ก่องข้าว หรือแอบข้าว และ โตก เป็นต้น แต่รายละเอียดของรูปแบบและลวดลายของภาชนะเหล่านี้ในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนืออาจแตกต่างกันไป (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) เครื่องจักสานของภาคเหนือมีเอกลักษณ์และรูปแบบที่หลากหลาย แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ด้วยเงื่อนไขที่มีส่วนกำหนด คือ วัตถุดิบ ความถนัดของช่างฝีมือจักสาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ (คณะอนุกรรมการอนุรักษ์หัตถกรรมไทย, 2532)

เครื่องจักสานในภาคเหนือ

การผลิตเครื่องจักสานในภาคเหนือ ดังเช่นที่ จ.เชียงใหม่ และลำพูน ส่วนใหญ่เป็นการผลิตภายในบริเวณบ้านของผู้ประกอบการ และมีการกระจายการผลิตไปตามครัวเรือนต่าง ๆ เพื่อตัดปัญหาการจดทะเบียนและการเสียภาษีการค้า เทคนิคการผลิตเป็นการผลิตที่อาศัยมือและกำลังกายเกือบทุกขั้นตอน รูปแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นแบบที่ทำสืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม (ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2528)

มานิช คงกะมันท์ (2477) ได้กล่าวถึงเครื่องจักสานในภาคเหนือที่น่าสนใจและมีใช้สอยทั่วไปว่ามีอยู่ 25 ประเภท ได้แก่

1. ข้าวหวด เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ สูงประมาณ 9 นิ้ว เส้นรอบวงประมาณ 30 นิ้ว ก้นเหลี่ยมปากกลม ใช้ใส่ข้าวเหนียวหลังจากแช่น้ำไว้จะนำมาใส่ข้าวหวด ปล่อยให้สะเด็ดน้ำ แล้วนำไปใส่ไหข้าวหนึ่ง
2. กัวะข้าว เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่คล้ายกระบุงสำหรับใส่ข้าวเหนียวหนึ่งที่สุกใหม่ ๆ แล้วใช้พายไม้คนให้ไอน้ำระเหยออกก่อนนำไปใส่ก่องข้าว เพราะนำไปใส่ก่องข้าวทันทีจะมีไอน้ำมากเกินไป ทำให้ข้าวและ
3. ก่องข้าว เป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียว
4. แอบข้าว เป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียว แต่มีขนาดเล็กกว่าก่องข้าว
5. โตก เป็นที่วางกับข้าวคล้ายโต๊ะอาหารแต่มีรูปร่างกลมมีขาสูงประมาณ 1 ฟุต มีทั้งที่สานด้วยไม้ไผ่และหวาย และทำด้วยไม้สัก
6. กุ๊บ เรียกอีกอย่างว่า "หมวกงอบ" ภาคเหนือมีแหล่งสานกุ๊บ หรืองอบ ในหลายท้องที่ และรูปทรงของกุ๊บจะต่างกันไป แม้จะสานด้วยใบตาล ใบลาน และไม้ไผ่เช่นเดียวกันก็ตาม

7. ก้วย เป็นภาชนะคล้ายเข่งของภาคกลาง คือ มักสานเป็นตาห่าง ๆ ใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ โดยมีชื่อเรียกและรูปทรงตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ก้วยหนู ใช้ใส่ลูกหนูหอบเดินไปไกล ๆ ก้วยไก่ สำหรับใส่ไก่ และก้วยจัน เป็นก้วยสานง่าย ๆ สำหรับใส่ของชั่วคราว เช่น ถ่าน หน่อไม้ เป็นต้น
8. เข่งลำไย เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ที่ใช้ใส่ลำไย ก้นเหลี่ยม ปากกลม มีขอบปากฉ่ำด้วยดอกในตัว
9. ซ้าลอม หรือชะลอม เป็นภาชนะใส่ของสานด้วยลายเฉลาตาห่าง ๆ ใช้ใส่ของเดินทาง เช่น ผลไม้
10. ซ้าตาห่าง คล้ายกระบุง หรือเปี๊ยะ แต่สานด้วยดอกไม้ไผ่ ลายสานห่าง ๆ มีขอบด้วยดอกในตัว ใช้ใส่ของใหญ่ ๆ เช่น ผัก หน่อ ไม้มากใน จ. น่าน และแพร่
11. ซ้าตาทึบ หรือบุงตึบ เป็นภาชนะที่คล้ายบุง หรือซ้าตาห่าง แต่ลายละเอียด ทึบ มีหู ไม่เข้าขอบแต่เก็บริมในตัว มีใช้มากใน จ. น่าน
12. น้ำถุ้ง หรือน้ำทุ้ง เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ยาชัน คล้ายกรวยหงาย มีหูทำด้วยไม้ ใช้ตักน้ำและสาวขึ้นจากบ่อน้ำ
13. น้ำเต้า เป็นภาชนะใส่น้ำเดินทาง โดยใช้เปลี่ยนผลน้ำเต้าแห้ง แล้วสานหรือถัก หุ้มด้วยหวายให้คงทน
14. คู หรือ ครุ เป็นภาชนะขนาดใหญ่สานด้วยไม้ไผ่คล้ายกระบุง หรือกระดังขนาดใหญ่ ใช้สำหรับนวดข้าว หรือตีข้าวเปลือกให้หลุดจากรวง
15. วี เป็นพัดขนาดใหญ่ ใช้พัดเอาเศษหญ้าและฟาง หรือขี้เถ้าออกจากข้าว ใช้คู่กับคู
16. ต่าง สัด หรือถึงดวงข้าว รูปร่างคล้ายเปี๊ยะหรือบุง 1 ต่าง เท่ากับ 14 ลิตร สานด้วยไม้ไผ่และหวาย
17. เปี๊ยะ หรือบุง สานด้วยไม้ไผ่ คล้ายกระบุงภาคกลาง แต่เตี้ยป้อมกว่า เปี๊ยะของเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง มีขอบไม้ไผ่ที่ปาก แต่เปี๊ยะเมืองแพร่และน่านนั้นไม่มีขอบ แต่จะเก็บริมขอบปากด้วยดอกในตัว มักทำเป็นคู่ ๆ สำหรับหอบข้าว รำ ถั่ว งา และพืชผลอื่น ๆ โดยทั่วไปมี 3 ขนาด คือ เปี๊ยะหลวง (ใหญ่) เปี๊ยะฮาม (กลาง) และเปี๊ยะหน้อย (ขนาดเล็ก)
18. บุง หรือบุงข้าวเจือ มีขนาดใหญ่กว่าเปี๊ยะ ใช้สำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าว
19. เปลเด็ก เป็นที่นอนสำหรับเด็ก คล้ายอ่างสี่ สานด้วยไม้ไผ่ มีหูสำหรับแขวนเพื่อให้กว้างไกลได้
20. เอ็บ เป็นภาชนะใส่เสื้อผ้าและของต่าง ๆ รูปร่างคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมมีฝา สานด้วยไม้ไผ่และหวาย
21. ไส เป็นเครื่องจับดักสัตว์น้ำจำพวกกุ้ง ปู ปลา สานด้วยไม้ไผ่ มีรูปทรงและขนาดต่าง ๆ กันตามความต้องการ
22. สุ่ม เป็นเครื่องจับปลา รูปร่างคล้ายกรวยคว่ำ ตัดด้านแหลมเป็นช่องสำหรับใช้มือล้วงลงไปจับปลาในบริเวณแหล่งน้ำตื้น ๆ

23. ช้อง เป็นภาชนะสำหรับใส่สัตว์น้ำจำพวกกุ้ง ปู ปลา รูปทรงกลม ป่อง คอคอด ฝาครอบ มีงาสำหรับใส่ปลาสดลงไปได้โดยไม่ต้องเปิดฝา แต่ปลาจะออกไม่ได้เพราะติดงา มีหูสำหรับหิ้ว หรือสะพายบ่า ช้องมีรูปร่างต่าง ๆ กันไปตามความนิยมใช้สอย เช่น ช้องสำหรับใส่ปลาสำหรับสะพายบ่า ช้องสำหรับลอยน้ำได้ เป็นต้น
24. อีจู้ เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ มีงาสำหรับดักปลาโดยใช้เหยื่อล่อภายใน
25. ผักมิด เป็นผักหรือปลอกมิด สานด้วยไม้ไผ่รูปร่างแบน ๆ มีปากสำหรับเสียบมิด ใช้พกพาติดตัว

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ เช่น เครื่องจักสานของท้องถิ่นที่มีฝนตกชุก มักจะใช้ใบมะพร้าว หรือใบพืชอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นแผ่นใหญ่ ส่วนเครื่องจักสานของท้องถิ่นที่มีภูมิประเทศแห้งแล้ง นิยมใช้วัสดุจำพวกต้นหญ้าแห้ง การทำเครื่องจักสานด้วยวิธีมัด (coiling) นิยมทำกันในประเทศอัฟริกา และอเมริกาเหนือ ส่วนการทำแบบมัดเป็นวง (spiral coiling) และการทำแบบสาน (weaving) จะมีในประเทศแถบร้อนทั่วไป (มานิช กงกะนันท์, 2477)

สำหรับประเทศไทย ในจังหวัดราชบุรี ช่างจักสานจะใช้ไม้ไผ่สีสุก ไม้ไผ่เหลือง และไม้ไผ่เลี้ยง ซึ่งอยู่ในสกุล *Bambusa* ส่วนไม้ไผ่รวกอยู่ในสกุล *Thyrsostachys* นอกจากนี้ยังมีวัสดุหลักอีก 2 ชนิด คือ หวาย และเถาวัลย์ ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษสำหรับใช้สร้างส่วนสำคัญเพื่อความคงทนแข็งแรง เช่น ใช้หวายทำก้นและขอบ ซึ่งหวายและเถาวัลย์มีมากในจังหวัดกาญจนบุรี

วัสดุที่ใช้ผลิตเครื่องจักสานในภาคกลางมีหลายชนิด ได้แก่ ไม้ไผ่ต่าง ๆ ใบตาล ใบลาน กก และหวาย ซึ่งส่วนมากเป็นวัสดุที่มีใช้ในภาคอื่น ๆ เช่นกัน และลักษณะการใช้ใกล้เคียงกัน สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะใช้ ไม้ไผ่ ใบลาน ใบตาล ก้านมะพร้าว และหวาย ทำเครื่องจักสาน ซึ่งคล้ายคลึงกันกับภาคเหนือและภาคกลาง ส่วนวัสดุที่ใช้ในภาคใต้บางชนิดจะมีเฉพาะในภาคใต้เท่านั้น เช่น ย่านลิเภา คล้า กระจุต เตยทะเล ใบลำเจียก เชือกกล้วย ยอดลาน และหางอวน แต่ไม้ไผ่ก็ยังเป็นวัสดุที่สำคัญในการทำเครื่องจักสานเช่นเดียวกับในภาคอื่น ๆ (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539)

ไม้ไผ่

ไม้ไผ่ที่มีผู้นำมาทำเครื่องจักสานมีหลายชนิด (มานิช กงกะนันท์, 2477) ได้แก่

1. ไม้ไผ่บง เป็นไม้ที่มีลำต้นใหญ่ ลำต้นตรงไม่ค่อยมีหนาม ขึ้นอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ ใช้ทำเครื่องจักสานประเภท เปียด บุง ช้า และกำวย ได้ดี
2. ไม้ไผ่หก เป็นไม้ลำต้นใหญ่ประมาณ 6 นิ้ว ขึ้นตามภูเขา ใช้สานแข่ง กระบุง ช้า และกระบองน้ำ ได้ดี
3. ไม้ไผ่เอี้ย เป็นไม้ไผ่ที่มีปล้องยาว ลำต้นบาง เนื้ออ่อน สามารถลอกเป็นเส้นตอกได้ดี มีมากในภาคเหนือ นิยมนำมาทำหมวก เสื้อ และโครงของเครื่องเงิน
4. ไม้ไผ่ซาง เป็นไม้ขนาดกลาง ขึ้นอยู่ทั่วไป นิยมนำมาทำตะกร้า ร้ว และตอกมัดข้าว

5. ไม้ไผ่รวกดำ เป็นไม้ลำต้นเล็ก ข้อตรง ขึ้นตามไหล่เขาทั่วไป ใช้ทำเครื่องจักสานสำหรับจับสัตว์น้ำได้ดี เพราะทนน้ำ ทนโคลนได้นาน
6. ไม้ไผ่สีสุก เป็นไม้ที่นิยมนำมาทำเครื่องจักสานมาก เพราะผิวสวย เนื้อแกร่ง เมื่อแกมีผิวเหลืองสวย มีมากในภาคเหนือ
7. ไม้ไผ่ป้าง เป็นไม้เนื้ออ่อนคล้ายไม้ไผ่เอี้ย มักขึ้นตามห้วย นิยมนำมาทำชะลอม เสื่อ กระเป๋า และหมวก

การเลือกไม้ไผ่สำหรับจักสาน

ในการจักสานนั้น ควรใช้ไม้ไผ่ที่เนื้อไม้มีความเหนียว ไม่อ่อนแอเกินไป (2-4 ปี) ไม่มีแมลง ลำต้นต้องตรงเพื่อให้ได้เส้นตอกดี และไม่ใช่ไม้ปลายดุ้น เพราะไม้ปลายดุ้นเมื่อนำมาจักและเหลาเป็นเส้นตอกแล้วจะได้เส้นตอกเสียว ใช้สานไม่ได้เป็นส่วนมาก ไม้ไผ่ที่อายุต่ำกว่า 2 ปี เมื่อทำเป็นเครื่องจักสานแล้ว มักมีตัวมอดไชไม้ ไม้ไผ่ที่จะนำมาทำเป็นเครื่องใช้ต้องการความคงทน ก่อนใช้ควรจะนำไปต้มหรืออบ เพื่อป้องกันเชื้อราหรือตัวมอด (เอนก บุญภักดี และพิสนธิ์ ใจสุทธิ, 2526)

การเก็บถนอมไม้ไผ่

ไม้ไผ่ที่ถูกตัดในระยะเวลาที่มีอายุเพียงพอจริง ๆ และเก็บไว้ในที่อากาศแห้งดีตามลักษณะปกติจะมีข้อเสียหายน้อยที่สุด และผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ที่ตากแห้งสนิท ภายหลังที่ได้ต้มในน้ำร้อนประมาณ 10 นาที ก็จะสามารถทนทานไปนานหลายเท่าของไม้ไผ่ที่เก็บโดยไม่ได้ต้ม

1. การป้องกันแมลง

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงวิธีป้องกันแมลงซึ่งโดยทางปฏิบัติกระทำได้ดังนี้

1. ใช้ยาพิษหรือตัวยาเคมีพิเศษ
2. ขจัดออกเสียซึ่งธาตุแป้ง (Starch) และธาตุไข่ขาว (Albumins) ที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหายจากแมลงมีพิษ
3. ร่มแก๊ส ให้สามารถป้องกันได้โดยถาวร หรือป้องกันได้ชั่วคราว
4. ป้องกันความเสียหายโดยวิธีสกัดกั้นความชื้นและเชื้อแบคทีเรียในอากาศ

การฉาบเคลือบ

ไม้ไผ่ส่วนมากมักเป็นวัสดุความชื้นในอากาศได้อย่างสูง ผิวนอกซึ่งมีเยื่อหนาแน่นและแข็งแรงไม่ค่อยจะเป็นอันตรายจากแมลงและเชื้อราดินเท่าใดนัก แต่ผิวภายในซึ่งหยาบและอ่อนนุ่มนั้นมักจะเสียหายก่อนส่วนอื่น ๆ เสมอ ดังนั้นควรต้องฉาบยาให้ทั่วผิวด้านในและตามร่องของต้นไผ่ พร้อมทั้งเคลือบยาเพื่อป้องกันความชื้นในเวลาเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดเชื้อราขึ้นได้ ก่อนจะทำการเคลือบต้องเอาน้ำมันของไม้ไผ่ออกเสียก่อน

การทาและการชุบน้ำยาเคมี

น้ำยาเคมีสำหรับป้องกันแมลง ได้แก่ คอปเปอร์ซัลเฟต ซิงค์ซัลเฟต คอปเปอร์นิโคแอซิด เลดอะซิเตด บอแรกซ์ ฟลูออริกซิดา สารส้ม น้ำยาของคลอโรฟอสฟอรัส น้ำการบูร แนฟทาไลน์คลอไรด์ และเพนตาคลอโรฟีโนล เป็นต้น นำมาทาไม้ไผ่ หรือนำไม้ไผ่จุ่มลงในน้ำยาเคมีดังกล่าว เมื่อไม้ไผ่ถูกรักษาด้วยน้ำยาเคมีแล้ว จะเปลี่ยนสีผิวภายนอก กลายเป็นสีน้ำเงินเมื่อถูกน้ำยาคอปเปอร์ซัลเฟต เป็นสีค่อนข้างเหลืองเมื่อชุบน้ำยาบอแรกซ์ เป็นสีเหลืองอมน้ำตาลเมื่อชุบน้ำยาโซดาไฟ (คอสติกโซดา) หรือโซเดียมคาร์บอเนต ดังนั้นเมื่อต้วยยาเคมีที่ทาไว้ชนิดใดอ่อนลงไปเมื่อเทียบกับชนิดอื่น ๆ ก็ให้น้ำยาชนิดนั้นซ้ำอีก เมื่อจะต้องฟอกไม้ไผ่ด้วยแล้วก็ให้ใช้ผงฟอกขาว คลอริก บลิชชิงพาวเวอร์ (Chloric Bleaching Power) ผสมกับโซดาไฟ (Caustic Soda) จำนวนเล็กน้อยและโซเดียมคาร์บอเนต

วิธีการอื่น ๆ

1. เอาไม้ไผ่แช่ลงในน้ำ สำหรับไม้ซึ่งกรรมดาควรเอามาแช่น้ำไว้สัก 7-10 วัน และถ้าเป็นต้นไม้ทั้งต้นควรนำเอาไปแช่ให้นานวันกว่าที่กล่าวแล้ว ซึ่งป้องกันการผุเน่าโดยการแช่น้ำที่ไหลได้
2. ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ให้เก็บบรรจุไว้ในหีบ ปิดฝาผนึกแน่น ใส่ยาฆ่าแมลงไว้ด้วย เช่น แนฟทาไลน์ เป็นต้น
3. การรมด้วยกำมะถันก็ได้ผลดีเช่นกัน

แมลงมีพิษสำหรับต้นไม้ ได้แก่ ไครโรฟอรัส ยะปอนนิกัส เซฟโรเรต (เซอแรมไบซิเด)

ล็คตัสบรันเนียส สติฟิโนสและไดโนเดอรัสมินูตัส ฟาบริเซียส (ล็คทีเด)

วิธีการป้องกันแมลงมีพิษและเชื้อราดินมีอยู่หลายวิธีดังกล่าวข้างต้น ซึ่งแต่ละวิธีมีผลดีและผลเสียแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ผลิตควรเลือกวิธีที่ดีและเหมาะสมสำหรับความมุ่งหมายที่จะตกแต่งผิวไม้ไผ่ให้สวยงาม ประหยัด และเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมด้วย

2. การป้องกันเชื้อราดิน

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงวิธีป้องกันเชื้อราดิน 2 วิธี ดังนี้

การเคลือบ

การเคลือบไม้ไผ่เพื่อป้องกันความชื้นนั้นใช้ชนิดเดียวกับยาเคลือบป้องกันแมลง และจำเป็นเฉพาะกับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เท่านั้น ไม่ค่อยนิยมใช้กับต้นไม้

การตากแห้ง

เชื้อราดินของผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ คือ แอสเพอร์จิลลัส และเพนิซิลเลียม ซึ่งเพนิซิลเลียมนี้มีอิทธิพลมาก เชื้อราดินมักแพร่ไปในอากาศมีอุณหภูมิ 28° - 90° C และมีความชื้นสัมพัทธ์สูงกว่า 80% ดังนั้นจึง

จำเป็นต้องรักษาลังสินค้าไม้ไผ่และสำรองที่สำหรับเก็บสินค้าให้มีอากาศแห้งอยู่เสมอ ทั้งต้องบรรจุเครื่องมือที่ดูความชื้น เช่น ปูนดิบ (Raw Lime) เป็นต้น โดยเอาใส่ถุงขนาดพอเหมาะแล้ววางไว้ในคลังสินค้านั้น และควรรักษาคุณภาพไม้ไผ่ให้ดีก่อนนำเข้าไปเก็บในคลังสินค้าด้วย การตากให้แห้งยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันเชื้อราได้โดยสมบูรณ์

3. การฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ และการป้องกันเชื้อราดินด้วยวัตถุเคมี

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ และการป้องกันเชื้อราดินด้วยวัตถุเคมี ซึ่งมีอยู่หลายวิธีดังนี้

1. น้ำมันสน (Turpentine Oil) ผสมกับน้ำมันมัสตาร์ด (Solution of Mustard Oil) 1% น้ำมันเตอรเป็นไทร์ ผสมกับน้ำมันกรอมเวล กรดเตอรเป็นไทร์ ซาลิซิลิกแอซิด ฯลฯ นำมาใช้ทาไม้ไผ่
2. นำไม้ไผ่มาต้มในน้ำยาผสมกรดบอราซิก (Boracic Acid Solution)
3. นำผงพาราฟอร์มัลดีไฮด์ (เป็นวัตถุเคมีของฟอร์มาลีน) ใส่ลงไปในหีบห่อที่บรรจุผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ โดยปริมาณ 1/3,000 ของปริมาตรในหีบห่อนั้น
4. การแช่ไม้ไผ่ในน้ำยาโซเดียมคาร์บอเนต แนฟทาลีน คลอไรด์ กำมะถัน และเพนตาคลอโรฟีโนล (P.C.P) ตามวิธีป้องกันแมลงนั้นก็ย่อมได้ผลสำเร็จสำหรับการป้องกันเชื้อราดินด้วยเหมือนกัน
5. การต้มไม้ไผ่ในน้ำสบู่มาเซล (Solution of "Marsel Soap") 0.1 – 10% หรือสบู่โซฟเลส (Soapless Soap)
6. การต้มไม้ไผ่ในน้ำโซดาไฟ (Caustic Soda) 0.1% และสบู่โซฟเลส 0.2% นานประมาณ 50-60 นาที

ตอกไม้ไผ่

ตอกไม้ไผ่ที่ใช้ทำเครื่องจักสาน มี 5 ลักษณะ ดังที่ เอนก บุญภักดี และพิสดาร์ ใจสุทธิ (2526) สนไชย ฤทธิโชติ (2539) และไพโรจน์ จิระพงษ์ (2539) ได้กล่าวไว้ คือ

1. ตอกปิ่น เป็นตอกที่จักโดยผ่าเป็นแนวขนานกับผิวไม้ ส่วนของท้องไม้จะไม่ใช้ ตอกชนิดนี้จะได้ผิวไม้เต็มหน้า แยกเป็นตอกผิว และตอกเนื้อไม้ มีขนาดกว้าง 1/4 หรือ 1 นิ้ว มักจะให้ความทนทานแข็งแรงมาก การเหลาตอกปิ่นต้องเหลาให้ทั้ง 2 ข้างอ่อนแอ่งหนาบางเสมอกันเสียก่อน แล้วจึงเหลาลบเหลี่ยมทั้ง 4 ที่ริมของเส้นตอกนั้นออก เส้นตอกนั้นจะคล้ายเมล็ดแตง เพื่อที่เมื่อนำมาใช้สานแล้วจะทำให้สามารถจัดเส้นตอกให้ชิดกันได้ดี
2. ตอกตะแคง จักโดยการหักปลายมิด หรือด้ามมิดเข้าหาศูนย์กลางเส้นรอบวงของลำไม้ไผ่ จะได้ตอกกว้างตามความหนาของเนื้อไม้ และเหลาให้มีขนาดเท่ากันตลอดเส้น ในเส้นตอกอาจจะมิดชิดก็ได้ หรือไม่ก็ได้ ตอกตะแคงมีลักษณะเล็กและแคบกว่าตอกปิ่น

3. ดอกกลม จะจักเป็นสี่เหลี่ยมด้านเท่า หรือผืนผ้าเล็กน้อย แล้วเหลาตามความยาวโดยรอบ จะได้ดอกหน้าตัดเป็นรูปกลม หรือรูปไข่ให้ความแข็งแรงและสวยงาม แต่สิ้นเปลืองแรงงาน และใช้เวลามาก
4. ดอกไฟล การเหลาดอกชนิดนี้ใช้วิธีเดียวกับดอกปั้นและดอกตะแคง แต่เป็นดอกที่มีขนาดเล็กกว่าดอกตะแคงลงไปอีกเท่านั้น
5. ดอกเหลี่ยม จะเป็นดอกปั้นหรือดอกตะแคงหรือดอกใด ๆ ก็ตาม วิธีเหลาดคล้ายกับดอกกลม คือ ไม่เหมือนกับวิธีเหลาดอกชนิดอื่น เป็นแต่เพียงเหลาให้เกลี้ยงเท่านั้นก็พอ ส่วนเหลี่ยมของเส้นดอกก็ไม่ต้องลบเหมือนดอกชนิดอื่น ๆ

หวาย

หวายที่นำมาใช้จักสาน

หวายที่สามารถนำมาใช้จักสานได้มีอยู่หลายชนิด (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539) ได้แก่

1. หวายโป่ง มีขนาดใหญ่กว่าหวายชนิดอื่น ๆ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 นิ้ว หรือขนาดเท่าไม้รวก เคยปรากฏว่ามีการนำมาใช้ทำเฟอร์นิเจอร์
2. หวายขม มีลักษณะเปราะ เนื้อสีแดงแก่คล้ำ เสี้ยนหยาบแข็ง ขนาดลำประมาณหัวแม่มือ ใช้แทนเชือกผูกของได้
3. หวายตะค้า มี 2 ชนิด ได้แก่ ตะค้าทะเล หรือตะค้าทอง มีสีเหลือง มีมากในแถบภาคใต้ และตะค้าดอน มีผิวหน้าและสีเหลืองมากกว่า ค่อนข้างเหนียว
4. หวายหอม ขนาดค่อนข้างเล็ก ผิวเนื้อของหวายด้านนอกจะมีสีขาวมัว ๆ ส่วนภายในมีสีขาวเนื้อละเอียด
5. หวายชุมพร มีมากที่ จ.ชุมพร ผิวเนื้อดำ เหนียวมาก และทนน้ำได้ไม่นาน
6. หวายสะเดียง (หวายสะเดา หรือหวายสนิม) มีชุกชุมในป่าดงดิบแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จ. อุบลราชธานี และนครราชสีมา
7. หวายตะนอย (หวายหางหมู) ลำเล็กกว่าหวายชนิดอื่น คือ ขนาดประมาณ 0.5 ซม. ผิวเนื้อค่อนข้างแข็งแกร่ง ค่อนข้างเหนียว
8. หวายลิง มีอยู่ทางแถบตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จ. จันทบุรี มีลักษณะแปลก คือ ไม่มีหนาม และขึ้นได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็ม ลำต้นโตประมาณ 1-4 ซม.
9. หวายสามใบต่อ (หวายขมดง) ขึ้นเป็นกอใหญ่มีลักษณะต่างกับหวายชนิดอื่น คือ มีใบเล็กและใบเป็นหยัก 3 หยัก
10. หวายขี้ไก่ ไม่ค่อยเหนียว ใช้สานของต่าง ๆ ได้ แต่ไม่ค่อยสวย
11. หวายน้ำ (หวายแดง) มีผิวค่อนข้างแดง เนื้อหยาบ หยุน ๆ ไม่ค่อยเหนียว
12. หวายขี้ขาว ใช้ในการจักสานหรือประกอบกับหวายชนิดอื่นเพราะเนื้อขาว

การตัดหวาย

หวายที่ตัดไปขายมักเป็นหวายที่โตเต็มที่ ไม่อ่อนแก่เกินไป กาบใบของลำต้นหวายเริ่มร่วง หล่น อายุ 6-15 ปี เรียกว่า หวายรุ่น เนื้อหวายจะยืดหยุ่น เหนียว ผิวเปล่งแข็งเป็นมัน เงาม เลื่อม ความยาว ประมาณ 15-20 ฟุต ซึ่งเหมาะแก่การใช้งาน ถูที่เหมาะแก่การตัดหวายมากที่สุด คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง มีนาคม หวายที่มีคุณภาพดีที่สุด คือ หวายสิงคโปร์ (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539)

การเตรียมหวายในงานจักสาน

หวายที่นำมาใช้งานจะต้องนำมาจักให้เป็นเส้นเข้าเครื่องเสียดให้มีขนาดเท่ากันตลอดทั้งเส้น เสียดก่อน จึงนำไปแช่น้ำเพื่อให้หวายอ่อนตัวและเหนียว แล้วนำไปใช้งาน ข้อปฏิบัติที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำ เครื่องจักสานด้วยหวาย คือ จะต้องนำเส้นหวายมาตากให้แห้งสนิทเพื่อป้องกันการหดตัวในภายหลัง และป้องกัน มอดและแมลงบางชนิด (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539 และ ราชาวดี งามสง่า, 2540)

ในงานจักสานจะสามารถใช้หวายทั้งชนิดที่เป็นเส้นหวายและดอก ส่วนใหญ่เส้นหวายจะถูก นำมาสานตะกร้าเท่านั้น ไม่นิยมนำมาสานภาชนะอย่างอื่น ส่วนหวายที่จักเป็นดอกนิยมนำมาผูกมัด ตกแต่ง และสานภาชนะบางอย่างได้ โดยทั่วไปหวาย 1 เส้น สามารถจักเป็นดอกได้ 8 เส้น

ย่านลิเภา

ย่านลิเภาเป็นพืชไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง ขึ้นตามป่าธรรมชาติ มีสีน้ำตาลเข้ม สีนาก และสีดำ ลำต้น เหนียว ทนทาน มีชื่อเรียกอื่น ได้แก่ ย่านนิเภา ย่านยายเภา ย่านลำเภา หรือย่านเภา (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537) มี 2 ชนิด คือ ย่านลิเภาเล็ก มีลักษณะคดงอ พันกันใช้ทำเครื่องจักสานไม่ได้ นิยมใช้ผูกมัดเท่านั้น ส่วนย่านลิเภา ใหญ่ ลำต้นโตกว่าและไม่คดงอมากนัก จึงนิยมใช้ทำเครื่องจักสาน

วิธีการเลือกและเตรียม

วิเชียร ณ นคร และคณะ (2521) ได้กล่าวถึงการเลือกและเตรียมนิเภาว่ามีขั้นตอนดังนี้

1. ต้องเลือกย่านลิเภาที่แก่จัด มีขนาดยาวพองาม เด็ดใบทิ้งแล้วฉีกออกเป็น 2 ซีก เอาไสใน ออก จากนั้นลอกเปลือกออกแล้วแขวนในที่ร่มจนค่อย ๆ แห้งไปเอง
2. การทำให้ย่านลิเภามีขนาดเท่ากันโดยการชุดเกลือตากแห้งใหม่

กระจูด

กระจูดเป็นพันธุ์ไม้จำพวกกก ขึ้นตามชายหนองบึง ลำต้นกลมขนาดราวดินสอดำ ก่อนจะนำมา สานเป็นเสื่อต้องนำไปแช่ลงในโคลน เพราะโคลนจะช่วยรักษาไม่ให้เปลือกกระจูดแตกและมีสีเหลืองสวยงาม หลังจากนั้นนำไปตากแดดจนเกือบแห้ง แต่ปัจจุบันนิยมย้อมสีกระจูดเป็นสีต่าง ๆ แล้วนำไปสานสลับลวดลาย แหล่งกระจูดที่สำคัญ คือ ตำบลทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537)

ผักตบชวา

การเตรียมก้นผักตบชวาเพื่อทำผลิตภัณฑ์จักสานมี 6 ขั้นตอน ตามที่กองอุตสาหกรรมในครอบครัว (2541) ได้กล่าวไว้

1. การคัดเลือกลำต้น ควรเลือกลำต้นคุณภาพดี ขนาดความยาวตั้งแต่ 70 ซม. ขึ้นไป ถ้าลำต้นแก่ ขณะสดอยู่จะมีสีเขียวเข้ม เมื่อตากแห้งแล้วจะเป็นสีน้ำตาลแก่ แต่ถ้าเป็นต้นอ่อนสีจะเขียวตองอ่อน ปลายโคนของลำต้นเขียว เมื่อตากแห้งแล้วจะเป็นสีขาวนวล
2. การตัด ควรตัดให้ถึงปลายโคน และปลายใบ เพื่อจะได้ก้นของผักตบชวาที่ยาวเต็มที่
3. การล้าง
4. การผ่าซีก การสานผลิตภัณฑ์บางชนิดใช้ผักตบชวาทั้งเส้น แต่บางชนิดควรผ่าซีกก่อน โดยจะทำหลังจากล้างน้ำแล้ว วิธีผ่าใช้มีดคม ๆ ผ่าเป็น 2-4 ชิ้น แล้วนำไปตาก
5. การทำให้แห้ง มี 2 วิธี คือ การตาก และการอบแห้ง ซึ่งการตากนั้น มีทั้งการวางตากในแนวนอน และการตากโดยแขวนตามแนวตั้ง ส่วนการอบแห้ง มีทั้งการอบไอน้ำ และการอบแห้ง
6. การป้องกันเชื้อรา มี 2 วิธี คือ การใช้สารละลายบอริก แอซิด (Boric Acid) ในอัตราส่วน 30 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร และการชุบผิวด้วยแลกเกอร์แห้งทึบในน้ำเดือด ผสมเกลือป่นและสารส้มเล็กน้อย ปล่อยให้แห้งก่อน แล้วใช้แปรงทาสีทาผิวเครื่องจักสาน และนำไปตากให้แห้ง

นอกเหนือจากการป้องกันเชื้อราด้วยวิธีดังกล่าว สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้ศึกษาวิจัยพบว่ามีสารเคมี 2 ชนิด ที่สามารถป้องกันเชื้อราในเส้นใยพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และปลอดภัยในการใช้มากที่สุด คือ Traetex 243 ซึ่งใช้สำหรับแช่เส้นใยผักตบชวาในปริมาณความเข้มข้น 1% โดยปริมาตร และ Acticide EP Paste ซึ่งใช้ผสมในแลกเกอร์ สำหรับทาเคลือบผิวภายนอกของผลิตภัณฑ์ ในปริมาณความเข้มข้น 2% โดยปริมาตร (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541)

ไบลาน

ก่อนการนำไบลานมาใช้ทำเครื่องจักสานจะต้องผ่านขั้นตอนการเตรียมไบลาน การเลียดไบลาน การฟอกขาวไบลาน และการย้อมสีไบลาน (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2528)

1. การเตรียมไบลาน มีขั้นตอนหลัก 3 ประการ คือ การตัดยอดลาน การทอนไบลาน และการคัดเลือกไบลาน
2. การเลียดไบลาน เพื่อให้ไบลานเป็นเส้นตรงตลอดทั้งเส้น และได้ขนาดกว้างตามต้องการ
3. การฟอกขาวไบลาน ใช้น้ำยาเคมีฟอกขาว ได้แก่ โซเดียมไฮโดรซัลไฟท์ 100 กรัม ต่อน้ำหนักไบลาน 1 กิโลกรัม
4. การย้อมสีไบลาน โดยใช้สีย้อมเส้นใยพืช หรือสีย้อมไหม (สีแอซิด)

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสาน

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) ได้แบ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสานออกเป็น 2 ลักษณะกล่าวคือ

1. เครื่องมือและอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ทำเครื่องจักสานพื้นบ้านทั่ว ๆ ไป

เครื่องมือและอุปกรณ์สำคัญที่ใช้สำหรับทำเครื่องจักสานของชาวชนบท (มานิช กงกะนันท์, 2477; ไพโรจน์ จิระพงษ์, 2539 และ ราชาวดี งามสง่า, 2540) ได้แก่

1. เลื่อยมือ ฟันละเอียด ใช้ตัดลำไม้ตามขวางให้มีขนาดความยาวเท่ากันก่อนจะผ่าเป็นไม้ซีก
2. มีดโต้ สำหรับฟัน ตัด ลิดกิ่ง เลาะปล้อง ผ่าไม้ เป็นมีดขนาดใหญ่ มีสันหนาคม น้ำหนักมาก มีความยาว 40-50 เซนติเมตร มี 2 ชนิด คือ ชนิดสันโค้ง และสันตรง ใช้จักตอกหยาบและหนา
3. มีดจักตอก เป็นมีดรูปเรียวแหลม ค่อนข้างเบา คม ปลายแหลม คมมีดโค้งตามสมควร ด้ามกลม ยาว 12-14 นิ้ว งอนไปตามข้อศอกเพื่อสามารถสอดเข้าไปขัดตามท้องแขน ช่วยในการบังคับคมมีดขณะเหลาตอก ใช้จักตอกละเอียดและบาง มีน้ำหนักเบา ช่างมักจะใช้เป็นมีดประจำตัว
4. คีมไม้ ซึ่งทำด้วยไม้แข็งและเหนียว เช่น ไม้ชิงชัน แก่นไม้มะขาม ใช้ดึงเส้นใยที่มือไม่สามารถจับได้
5. เหล็กหมาด มี 2 ชนิด คือ ปลายแหลม และปลายแบน ลักษณะคล้าย ๆ เหล็กไขควง แต่เส้นเล็กกว่า และมีด้ามไม้จับขนาดเหมาะสมมือ
เหล็กหมาดปลายแหลม - ใช้สำหรับเจาะรูร้อยเส้นตอก หรือเส้นหวาย ทำด้วยเหล็กกล้า เป็นรูปเรียวแหลม ยาวประมาณ 3 นิ้ว ส่วนด้ามจะกลวง
เหล็กหมาดปลายแบน - ใช้สำหรับจัด หรือ แะ เข้าไประหว่างเส้นตอกที่สานไว้แล้ว ทำด้วยเหล็กกล้าเป็นรูปเรียว ยาวประมาณ 4 นิ้ว มีด้ามยาว 1 ฟุต
6. เลื่อย ทำด้วยแผ่นเหล็ก สังกะสี หรืออลูมิเนียม เจาะเป็นรูกลมขนาดต่าง ๆ ตามต้องการ ใช้สำหรับหวายที่จะนำมาลบความคม เหลาเป็นเส้น เพื่อให้เส้นสม่ำเสมอ สำหรับผูกและถัก

สำหรับงานจักสานจากผักตบชวาจะใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มเติม (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541) ได้แก่

1. เครื่องรีดผักตบชวา ซึ่งประกอบด้วยลูกกลิ้งโลหะ ใช้สำหรับรีดผักตบชวาให้แบนเรียบ
2. ฆ้องหัวเหล็ก ใช้สำหรับทุบ หรือ ตอกตะปูลงบนหุ่นไม้
3. เข็มใหญ่ และเล็ก ใช้สอดเส้นใย หรือเย็บทำผลิตภัณฑ์
4. กรรไกร ใช้ตัดแต่งขนาดของเส้นผักตบชวา ก่อนนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
5. ตะปูเข็ม ใช้ตอกลงบนหุ่นไม้

6. ขวดฉีดน้ำ ก่อนทำผลิตภัณฑ์ทุกครั้งควรใช้น้ำฉีดหรือพรมเส้นผักตบชวา เพื่อให้เส้นผักตบชวาขึ้น และน้ำ
7. หนุ่นไม้ รูปแบบต่าง ๆ ใช้กำหนดขนาดและรูปแบบต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ที่ทำ

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมพัฒนาขึ้น

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้พัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ขึ้นเพื่อใช้ในงานจักสานโดยเฉพาะรวม 4 ประเภท

1. เครื่องจักตอกด้วยมือ ใช้เลียดตอกไม้ไผ่ให้มีความหนาบางตามต้องการ ไม้ไผ่ที่ใช้กับเครื่องมือนี้ต้องเป็นไม้ไผ่สดหรือไม้ไผ่แห้งที่แช่น้ำแล้วอย่างน้อย 2 วัน และหนา 5 มม. ตอกที่จักได้จะมีความหนา 0.5-2.5 มม. และกว้าง 3-35 มม.
2. เครื่องจักตอกแบบใช้มอเตอร์ไฟฟ้า ใช้เลียดตอกไม้ไผ่ให้มีขนาดหนาบาง เหมาะกับการนำตอกที่ได้ไปใช้ในงานสานหยาบ ๆ เช่น สานเชิง หลัว เสือลำแพน เป็นต้น สามารถเลาะข้อและจักไม้ซึ่งยาว 3 เมตร กว้างไม่เกิน 1 นิ้ว ได้ตอกบาง 1 มม.
3. เครื่องเลียดบาง ใช้เลียดตอกไม้ไผ่หรือวัสดุอื่น ๆ ให้หนาบางตามต้องการ เหมาะกับการใช้เลียดตอกในงานที่ละเอียดประณีตมากขึ้น ในขั้นต่อไปจากการใช้เครื่องจักตอกด้วยมือหรือ ใช้มอเตอร์ไฟฟ้า เพราะสามารถเลียดตอกไม้ไผ่ได้บางถึง 0.2 มม. และหน้าตอกกว้างได้ถึง 25 มม.
4. เครื่องเลียดด้วยมือ ใช้เลียดตอกไม้ไผ่หรือวัสดุอื่นให้มีขนาดกว้างแคบตามต้องการ สามารถเลียดตอกไม้ไผ่ได้กว้างถึง 11/16 นิ้ว (5 หนุนครึ่ง) และสามารถปรับใช้เลียดบางได้แต่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

กรรมวิธีการจักสาน

แม้ว่าเครื่องจักสานจะมีเส้นทางวิวัฒนาการอันยาวนาน แต่รูปแบบและกรรมวิธีการผลิตในปัจจุบันยังคงไม่แตกต่างจากในอดีตมากนัก มาโนช กงกะนันท์ (2477) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเครื่องจักสานราชบุรี สรุปได้ว่ากรรมวิธีในการทำเครื่องจักสานนั้นยังคงเหมือนเดิม สำหรับกรรมวิธีในการจักสานนั้นโดยปกติมีการดำเนินการ 5 อย่าง คือ จัก ถัก เย็บ สาน และทอ

สำหรับงานที่ใช้ผักตบชวาจะเพิ่มกรรมวิธีอีก 3 ลักษณะ (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541) ได้แก่ พัน ซึ่งประกอบด้วยการพันข้าม และการพันไขว้ ตีเกลียว และ ผูก เช่น การผูกเป็นรูปถุง หรือ ผูกเป็นรูปเปลยวน ซึ่งจะผูกตะแคงหรือตั้งก็ได้

ลายจักสาน

ลายจักสานนับเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของการขึ้นโครงสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน การเลือกใช้ลายจักสานใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ เช่น อาจใช้ลายขัตรีกรรมดา

เพื่อให้เกิดความแข็งแรงทนทานและความสะดวกในการสาน หรือถ้าต้องการสานภาชนะที่มีตาต่างๆ เช่น ชะลอม เข่ง มักสานด้วยลายเฉลว เป็นต้น (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525)

หลักเกณฑ์ในการแบ่งแม่ลายจักสาน

หลักเกณฑ์การแบ่งแม่ลายจักสาน สามารถทำได้หลายลักษณะตามแนวคิดของนักวิชาการ จากการศึกษารวบรวมข้อมูลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) พบว่ามีการจำแนกหลักเกณฑ์ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 จากการศึกษาวิจัยของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2524) ได้ใช้หลักเกณฑ์แบ่งแม่ลายจักสานเป็น 4 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายทแยง ลายขด และลายอิสระ การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ พิจารณาจากการวางแผนเส้นตอกหรือวัสดุอื่นที่ใช้สานตามแนวต่าง ๆ เช่น แนวตั้ง แนวนอน และแนวทแยง

ลักษณะที่ 2 นิกร นุชเจริญผล (2525) ใช้หลักเกณฑ์แบ่งแม่ลายจักสานเป็น 10 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายเฉลว ลายสอง ลายสาม ลายคุป ลายเวียนรัศมี ลายส้ม ลายไพล ลายกลม และลายเบ็ดเตล็ด

การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ แบ่งตามลักษณะวิธีการสาน และตามชื่อลายสานที่ปรากฏ เป็นลวดลายสำเร็จรูป และแบ่งการพัฒนาลายสานออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ลายแม่บท ลายพัฒนา และลายประดิษฐ์

ลักษณะที่ 3 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) ใช้หลักเกณฑ์แบ่งลายจักสานเป็น 4 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายเหลี่ยม (ลายเฉลว) ลายพระจันทร์ (ลายหัวส้ม) และลายกันหอย การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ ใช้หลักเกณฑ์ตามวิธีการสานขึ้นลายจักสานของเส้นตอก หรือวัสดุอื่นที่ใช้ในการสาน

การมัดหวาย

งานจักสานส่วนใหญ่จะเสร็จลงไม่ได้ถ้าขาดการมัดหวาย หรือถักหวาย ซึ่งเป็นการนำหวายเส้นเล็ก ๆ มาผูกให้ลายสานไม่หลุดออกจากกัน เพิ่มความคงทนแข็งแรงให้กับเครื่องจักสาน และตกแต่งงานสานให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น เช่น ตรงขอบปากของภาชนะ มุมกันของภาชนะ และหูของภาชนะ เป็นต้น ลายมัดหวายมีหลายลายด้วยกัน ได้แก่ มัดหวายเดี่ยว มัดหวายคู่ มัดสามหวาย มัดห้าหวาย ลายจูงนาง ลายกระดุก สันปลาช่อน และกวางเหลียวหลัง

การรมควัน

ภายหลังจากการจักสานเครื่องใช้ขึ้นได้เสร็จแล้ว ควรนำไปรมควัน ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของฟางข้าวเพื่อให้เครื่องจักสานมีสีส้มสวยงามและมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ และยังทำให้สีของไม้ไผ่กลายเป็นสีเดียวกันทั้งหมด (สีส้มอ่อนอมเหลือง)

ช่องทางการจัดจำหน่าย

จากการศึกษาของ ราชวดี งามสง่า (2540) เกี่ยวกับอาชีพช่างจักสานในตำบลบางเจ้าฉ่า จ.อ่างทอง พบว่าช่องทางการจัดจำหน่ายเครื่องจักสาน ประกอบด้วย

1. พ่อค้ารวบรวม ซึ่งเป็นร้านค้าในหมู่บ้านจะรับสินค้าจากชาวบ้าน แล้วนำไปส่งต่อยังแหล่งรับซื้อต่าง ๆ
2. ติดต่อลูกค้าโดยตรง ซึ่งมีทั้งลูกค้าจาก อ.เมือง ต่างจังหวัด และกรุงเทพฯ สำหรับช่างที่มีฝีมือดีมากจะได้รับการส่งของผลงานในราคาสูง จนทำให้ปริมาณสินค้าไม่เพียงพอกับความต้องการตลาด
3. นักท่องเที่ยว โดยนำไปขายตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด

ปัญหาเกี่ยวกับงานจักสาน

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานจักสาน พบว่าในการพัฒนางานจักสานนั้นมีปัญหาอยู่หลายประเด็น ทั้งในด้านการผลิต การเงิน กฎระเบียบของรัฐและภาษีอากร การตลาด และการอนุรักษ์และส่งเสริมผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537; ไชยวัฒน์ เปรมจิตต์ และคณะ, 2528; พยุร โมสิกรัตน์, 2535; กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2528 และกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2537)

ปัญหาด้านการผลิต

1. การขาดแคลนวัตถุดิบ
 - ไม้ไผ่ขาดแคลนในบางพื้นที่ เนื่องจากเมื่อผู้ผลิตนำมาใช้แล้ว ไม่มีการปลูกทดแทน
 - หวายในไทยส่วนใหญ่ขึ้นในป่าสงวนและเป็นของป่าหวงห้าม ไม่สามารถตัดเป็นจำนวนมากได้ ทำให้หวายขาดตลาด ต้องสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย ลาว และพม่า สำหรับได้หวาย ผีหวาย ซึ่งมีสีนวล คุณภาพสูง และผ่านการกำจัดความชื้นแล้ว ต้องสั่งซื้อจาก อินโดนีเซีย และฮ่องกง
 - ผักตบชวา เริ่มหายาก เนื่องจากบางหน่วยงานให้การส่งเสริม ในขณะที่บางหน่วยงานกีดกัน
 - ดันลาน ในปัจจุบันมีเหลืออยู่น้อยมาก ป่าลานที่นับว่าสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้าย คือ บ้านทับลาน บ้านขุนศรี บ้านบุพราหมณ์ บ้านวังมิด ต.บุพราหมณ์ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งอุทยานแห่งชาติทับลานนั้นเป็นเขตหวงห้ามและใบลานถูกกำหนดให้เป็นของป่าหวงห้าม
 - ปอสา หายาก เพราะส่วนใหญ่ขึ้นในป่าสงวน ต้องสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า
 - กก ส่วนใหญ่ขึ้นเอง และบางส่วนชาวบ้านปลูกไว้เพื่อใช้ทำผลิตภัณฑ์ แต่มักประสบปัญหาโรคและแมลงทำให้เส้นกกมีคุณภาพต่ำ
2. การขาดแคลนแรงงานฝีมือ ช่างฝีมือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ค่าจ้างแรงงานสูง

3. ปริมาณการผลิตไม่แน่นอน เนื่องจากวัตถุดิบขาดแคลนจึงทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตได้เต็มที่
4. เทคโนโลยีการผลิต
 - เทคโนโลยีการผลิตไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ช่างสานยังใช้เครื่องมือและวิธีการแบบดั้งเดิม ทำให้ทำงานได้ช้า งานบางชิ้นใช้เวลานานนับเดือนหรือหลายเดือน แต่ไม่สามารถตั้งราคาจำหน่ายให้คุ้มกับเวลาที่เสียไปได้ จึงไม่สามารถประกอบเป็นอาชีพหลักได้
 - เทคโนโลยีการผลิตเครื่องจักสานด้วยไบลาน
 - การย้อมสีไบลาน มักจะมีสีตก ไม่ได้สีตามที่ต้องการ
 - การเลียดไบลานทำได้ช้า เส้นลานไม่สม่ำเสมอ
 - การตัดทอนไบลาน มักมีเศษเหลือจำนวนมากและไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์
 - การเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ ในปัจจุบันผู้ผลิตมักใช้แลคเกอร์ทาเคลือบผิว ทำให้เส้นลานกรอบ และผิวไบลานค่อนข้างแข็ง
 - ผู้ผลิตขาดความรู้เกี่ยวกับการกำจัดเชื้อราและมอด
5. ลักษณะของผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มตามความต้องการตลาดทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเริ่มสูญหายไป

ปัญหาด้านการเงิน

ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

ปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐและภาษีอากร

1. ด้านภาษีการนำเข้าหวายจากต่างประเทศ
2. ด้านการตัดหวายซึ่งเป็นของป่าหวงห้าม และกำหนดจำนวนการมีไว้ในครอบครอง
3. ด้านการนำออกของป่าหวงห้าม
4. ภาษีอากรตาซัง ซึ่งเริ่มใช้ในปี 2537
5. พรบ. ปิโตป่า ทำให้ไม้ไผ่ขาดแคลน เพราะไม้ไผ่ที่ปลูกเองมีคุณภาพด้อยกว่าไม้ไผ่จากป่า

ปัญหาด้านการตลาด

1. การพึ่งพาพ่อค้าคนกลางซึ่งเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน นำไปสู่ปัญหาการกดราคา
2. การขยายตลาดไปสู่ตลาดบนทำได้ยาก
3. คู่แข่งส่งออกเครื่องจักสานมีหลายประเทศ เช่น จีน และฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะจีนนั้นได้เปรียบไทยในด้านค่าจ้างแรงงาน
4. ราคาจำหน่าย งานบางชิ้นใช้เวลาผลิตนานแต่ตั้งราคาขายได้ไม่สูง เช่น งานจักสานไม้ไผ่ ส่วนงานบางชิ้นใช้ฝีมือชั้นเลิศและถมทอง เช่น กระเป๋าย่านลิเภา จะตั้งราคาได้สูง

แต่ไม่สนใจให้คนซื้อ ช่างส่วนใหญ่จึงหันไปผลิตสินค้าที่ทำได้ง่าย ใช้เวลาน้อย เช่น กำไลข้อมือ

5. ข้อจำกัดในการใช้สอย เครื่องจักสานฝีมือสูงของไทยเน้นความงามและหรูหรา เช่น เครื่องสานย่านลิเภา เครื่องสานลายচিত และเครื่องสานยกดอก ซึ่งเหมาะแก่การใช้งานในบางโอกาส การแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ไทย และใช้ในสังคมชั้นสูงหรือผู้มีรายได้ดี
6. ผลิตรภัณฑ์จากไผ่สานที่มีขายในท้องตลาดปัจจุบัน บางอย่างขาดการออกแบบที่ดี และมักมีรูปแบบซ้ำ ๆ อีกทั้งมีปัญหาคาการบรรจุหีบห่อ และการขนส่งด้วย
7. ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดที่ต่อเนื่อง

ปัญหาด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต การผลิตเครื่องจักสานบางชนิดจึงลดลง เช่น หนังสื่อไผ่สาน ตาลปัตรไผ่สาน และไม่มีการผลิตเพื่อประโยชน์ใช้สอยดังเคยทำในอดีต เช่น หางอวน อีกทั้งขาดการแนะนำส่งเสริมให้นำเครื่องจักสานแบบดั้งเดิมที่ควรอนุรักษ์มาพัฒนาปรับปรุงผลิตใหม่เพื่อจำหน่าย ส่วนผลิตภัณฑ์ในสมัยใหม่มักขาดความประณีตสวยงาม ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านโบราณมักขาดการอนุรักษ์ เช่น คัมภีร์โบราณของวัดเก่า ๆ ในภาคเหนือ

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.1 สภาพทางกายภาพ

บ้านห้วยเป้ง หมู่ 5 ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดลำปาง 37 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับตำบลทุ่งกว๋าว อำเภอปาน จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดกับบ้านทุ่งฝาง หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดกับตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านคำกลาง หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

หมู่บ้านแบ่งออกเป็น 9 ซอย ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นที่ราบ พื้นที่ของหมู่บ้านมีทั้งหมด 9,680 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,470 ไร่ ที่อยู่อาศัย 360 ไร่ พื้นที่ทำการประมง 4 ไร่ พื้นที่สาธารณะ 400 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ 7,446 ไร่ โดยพื้นที่ทำการเกษตรแบ่งออกเป็นพื้นที่ทำนา 980 ไร่ พื้นที่ทำสวน 200 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 240 ไร่ และพื้นที่ปลูกผัก 50 ไร่ หมู่บ้านมีลำน้ำห้วยเป้งไหลผ่านกลางหมู่บ้าน

2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

การคมนาคม เส้นทางคมนาคมที่ใช้สำหรับติดต่อกับชุมชนอื่นมี 2 เส้นทาง มีลักษณะเป็นถนนลาดยาง และถนนลูกรัง ซึ่งหมู่บ้านมีถนนลาดยางสายท่าล้อ – ห้วยเป้งตัดผ่านหน้าหมู่บ้าน ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลักของหมู่บ้าน

น้ำกินน้ำใช้ น้ำกินน้ำใช้ของหมู่บ้านมาจากลำห้วย ลำเหมือง ฝาย บ่อน้ำตื้น และอ่างเก็บน้ำห้วยเป้ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 5 บ้านห้วยเป้ง หมู่บ้านเคยมีประปาหมู่บ้านใช้ ซึ่งสามารถจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ 32 ครั้วเรือน แต่ปัจจุบันประปาหมู่บ้านไม่สามารถใช้การได้มาประมาณ 4 ปี ดังนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จึงมีการขุดเจาะบ่อน้ำตื้น จำนวน 95 แห่ง สามารถใช้น้ำได้ 95 ครั้วเรือน อ่างเก็บน้ำห้วยเป้งสามารถแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคได้ 180 ครั้วเรือน โดยน้ำสำหรับการบริโภคส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมาจากการขุดเจาะบ่อน้ำตื้น และน้ำเพื่อการอุปโภคมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยเป้ง น้ำใช้เพื่อการเกษตรมาจากน้ำจากลำน้ำห้วยเป้ง และอ่างเก็บน้ำ ซึ่งสามารถใช้สำหรับทำนาได้เพียงปีละ 1 ครั้ง

ไฟฟ้า หมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คือ 225 ครัวเรือน

การโทรคมนาคม โทรศัพท์ในหมู่บ้านมีทั้งหมด 2 แห่ง เป็นลักษณะโทรศัพท์ของหมู่บ้าน ส่วนโทรศัพท์ที่ติดตั้งตามบ้านเรือนยังไม่มีติดตั้ง โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านมีจำนวน 2 แห่ง ซึ่งครัวเรือนที่ใช้โทรศัพท์มือถือในหมู่บ้านมีจำนวนทั้งสิ้น 14 ครัวเรือน

สถานพยาบาล สถานพยาบาลที่อยู่ใกล้หมู่บ้านที่สุด คือ สถานีอนามัยรัตนารักษ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 6 บ้านทุ่งผาง ระยะห่างจากหมู่บ้าน 0.5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่ชาวบ้านในหมู่บ้านนิยมไปใช้บริการ หากมีการเจ็บป่วยหนักหรือฉุกเฉินชาวบ้านจะใช้บริการโรงพยาบาลลำปาง

โรงเรียน โรงเรียนในหมู่บ้านมีเพียงแห่งเดียว คือ โรงเรียนบ้านห้วยเป้ง ทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการศึกษาในระดับชั้นที่สูงกว่านั้นชาวบ้านนิยมนำบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนในตัวเมือง

สถาบันการเงิน ธนาคารที่ตั้งอยู่ใกล้กับหมู่บ้านมากที่สุดอยู่ห่างจากหมู่บ้านระยะทาง 31 กิโลเมตร คือ ธนาคารกรุงไทยสาขาลำปาง และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แหล่งเงินกู้ที่สำคัญของประชากรในหมู่บ้าน นอกเหนือจากธนาคาร คือ กลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มแม่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน ระยะเวลาคืนเงิน 1 ปี กู้จากกองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี

สถานที่ราชการ หน่วยงานราชการที่ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านมี 1 หน่วยงาน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ

ร้านค้า ตลาดและสถานบริการน้ำมัน ร้านค้าในหมู่บ้านมีทั้งสิ้น 10 ร้าน ซึ่งเป็นร้านขายของชำทั้งหมด ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่นิยมไปทำการจับจ่ายใช้สอยจากร้านค้าในตัวเมือง นอกจากนี้ยังมีร้านซ่อมรถ 1 แห่ง และโรงสีข้าวขนาดเล็กซึ่งสีข้าวได้น้อยกว่าวันละ 5 เกวียน 1 แห่ง สถานีบริการน้ำมันในหมู่บ้านมีทั้งหมด 2 แห่ง ซึ่งเป็นสถานบริการน้ำมันขนาดเล็ก (ปั๊มหลอด)

2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยเป้ง หมู่บ้านมีลำน้ำไหลผ่านกลางหมู่บ้าน ชื่อ ลำน้ำห้วยเป้ง จึงมีการตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อลำน้ำสายดังกล่าว และเป็นชื่อหมู่บ้านมาจนกระทั่งในปัจจุบัน

2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.3.1 สภาพทางสังคม

ประชากรในหมู่บ้านมีทั้งหมด 225 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 987 คน เป็นชาย 519 คน เป็นหญิง 468 คน ขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 3 คน (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรบ้านห้วยเป้ง

ประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านห้วยเป้ง	987 คน
ชาย	519 คน
หญิง	468 คน
จำนวนครัวเรือน	225 ครัวเรือน

ที่มา : จากการสำรวจ (ข้อมูลจาก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ณ 31 ธันวาคม 2544)

ช่วงอายุเฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20 ถึง 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.79 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 45 ถึง 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.85 (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรบ้านห้วยเป้งจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุของประชากร	สัดส่วน (ร้อยละ)
≤ 13 ปี	8.11
14 – 19 ปี	9.52
20 – 44 ปี	60.79
45 – 60 ปี	11.85
60 ปีขึ้นไป	9.73

ที่มา : จากการสำรวจ (ข้อมูลจาก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ณ 31 ธันวาคม 2544)

ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากรโดยเฉลี่ยของหมู่บ้านอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 44.31 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 34.14 ส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสือมีอยู่ประมาณ ร้อยละ 1.09 (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากรบ้านห้วยเป้ง

ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากร	สัดส่วน (ร้อยละ)
ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	17.07
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3)	44.31
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6)	34.14
ปริญญาตรี	1.55
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	1.03
ไม่รู้หนังสือ	1.90

ที่มา : จากการสำรวจ (จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยบ้านบ้านห้วยเป้ง)

การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มเยาวชนเกษตร กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มจักสาน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ กลุ่มเย็บผ้าอุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งรายละเอียดของกลุ่มต่างๆ แสดงดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 กลุ่มในหมู่บ้านห้วยเป้ง

กลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	รายละเอียดของกลุ่ม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2520	- จัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพและกิจกรรมต่างๆ ให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้าน
กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง	2531	- จำนวนสมาชิก 43 คน - จัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
กลุ่มเยาวชนเกษตรกร	2534	- จำนวนสมาชิก 96 คน อายุ ระหว่าง 14 ถึง 24 ปี - ช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในหมู่บ้าน
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย	2534	- จำนวนสมาชิก 30 คน - รวมกลุ่มเพื่อนำผลผลิตอ้อยเข้าโรงงาน และสามารถกู้เงินลงทุนจากโรงงานเพื่อการผลิตได้
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ	2540	- จำนวนสมาชิก 21 คน - รวมกลุ่มกันเพื่อสามารถกู้เงินเพื่อการผลิต
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ฝักอ่อน	2543	- จำนวนสมาชิก 18 คน - รวมกลุ่มกันเพื่อสามารถกู้เงินเพื่อการผลิต และจัดสรรเนื้อที่การปลูกแบบมีสัญญากับบริษัท
กลุ่มดอกไม้แห้ง	2543	- จำนวนสมาชิก 12 คน - รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้แม่บ้านเกษตรกร
กลุ่มร้านค้าชุมชน	2543	- จำนวนสมาชิก 87 คน - รวมกลุ่มกันเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าต่างๆ ที่จำเป็นในชุมชน
กลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม	2545	- รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพให้แม่บ้านเกษตรกร

ที่มา : จากการสำรวจ (จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยเป้ง)

2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรบ้านห้วยเป้ง ประกอบอาชีพหลัก คือ การทำการเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 1,470 ไร่ ลักษณะดินในหมู่บ้านเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย และดินปนกรวด ในปี พ.ศ.2544 มีการทำการเกษตรจำแนกตามพื้นที่ใช้สอย ดังนี้ พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 980 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ทำนาทั้งหมด 156 ครัวเรือน เริ่มทำนาในเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูกในหมู่บ้าน ได้แก่ ข้าว กข6 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 600 กิโลกรัม ในหมู่บ้านยังมีการเพาะปลูกพืชอื่นๆ อีก ได้แก่

- อ้อย พื้นที่เพาะปลูก 372 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 10,000 กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนครัวเรือนที่ทำการเพาะปลูก 23 ครัวเรือน
- ยาสูบ พื้นที่เพาะปลูก 48 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 200 กิโลกรัมต่อไร่ ครัวเรือนที่ทำการเพาะปลูก 48 ครัวเรือน

- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่เพาะปลูก 50 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 700 กิโลกรัมต่อไร่ ครัวเรือนที่ทำการเพาะปลูก 10 ครัวเรือน
- ข้าวโพดฝักอ่อน พื้นที่เพาะปลูก 40 ไร่ ครัวเรือนที่ทำการเพาะปลูก 20 ครัวเรือน
- สวนลำไยจำนวน 216 ครัวเรือน พื้นที่ 43 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 920 กิโลกรัม
- สวนมะม่วงจำนวน 170 ครัวเรือน พื้นที่ 10 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 1,035 กิโลกรัม
- สวนมะขามเปรี้ยว 150 ครัวเรือน พื้นที่ 3 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 740 กิโลกรัม

นอกจากนี้ประชากรในหมู่บ้านยังประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ หมู 20 ครัวเรือน วัว 50 ครัวเรือน และไก่ 168 ครัวเรือน

รายได้ของคนในหมู่บ้านโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,000 บาทต่อคน ค่าจ้างแรงงานในพื้นที่จากการรับจ้างทั่วไปเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน ค่าจ้างแรงงานชาย 100 บาทต่อวัน แรงงานหญิง 80 บาทต่อวัน ค่าจ้างแรงงานในภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน ทั้งชายและหญิง ครัวเรือนที่ไปทำงานต่างจังหวัดในฤดูแล้งจำนวน 43 ครัวเรือน ในหมู่บ้านมีประชากรที่ว่างงาน จำนวน 7 คนเนื่องจากเป็นผู้สูงอายุ และเป็นผู้มีความพิการทางร่างกาย

ประชากรในหมู่บ้านห้วยเป้งมีที่ดินเป็นของตนเองทุกครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 5 ไร่ แต่ยังมี การเช่าที่ดินทำกินจากคนในหมู่บ้าน โดยเฉลี่ย 5 ถึง 8 ไร่ โดยลักษณะการจ่ายค่าเช่าพื้นที่ทำกินจะจ่ายเป็น ข้าวเปลือกครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งหมดในพื้นที่เช่าให้กับเจ้าของที่ดินที่ปลูกข้าว และจ่ายเป็นค่าเช่าไร่ละ 150 บาทต่อปีในกรณีของการปลูกอ้อย

2.4 ทูทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน

การทำหัตถกรรมของหมู่บ้าน ได้แก่ การทำหัตถกรรมจักสาน ซึ่งก่อตั้งอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2531 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีบุคคลที่มีความชำนาญในเรื่องการจักสานของกลุ่ม คือ นางคำสุข จริงมาก และนางเรือนคำ การดี ซึ่งเป็นบุคคลที่ริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่ม

ในหมู่บ้าน มีโบราณสถานที่สำคัญ 1 แห่ง คือ วัดห้วยเป้ง สร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้าน ได้แก่ ประเพณีทำบุญเดือน 6 เหนือ ซึ่งจะทำในวันที่ 3 มีนาคม ของทุกปี โดยจะมีการนิมนต์ พระสงฆ์ และทำพิธีกรรมต่างๆ เหมือนงานทำบุญในศาสนาพุทธ โดยจะทำบุญเพียงวันเดียว เพื่อเป็นสิริมงคลแก่คนในหมู่บ้าน และประเพณีเลี้ยงผี เดือน 9 เหนือ หรือในเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยจะมีการเซ่นไหว้เจ้าที่ ผี ปูย่า ด้วยไก่ และอาหารคาวหวานต่างๆ เพื่อเป็นสิริมงคลของคนในครอบครัว และเป็นสิริมงคลแก่คนที่ต้องเดินทางออกจากหมู่บ้านในช่วงนั้น

บุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน และก่อประโยชน์แก่หมู่บ้าน ได้แก่ นายสมศักดิ์ ของเดิม อายุ 66 ปี เคยเป็นอดีตกำนัน ซึ่งสร้างประโยชน์ต่างๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีช่างฝีมือ ในด้านหัตถกรรม ได้แก่ นางคำสุข จริงมาก อายุ 45 ปี และนางเรือนคำ การดี อายุ 60 ปี ซึ่งมีความชำนาญ ทางด้านการจักสาน การเย็บผ้าและปักผ้า มีนางคำน้อย การดี อายุ 36 ปี เป็นผู้ที่มีฝีมือในการเย็บปักของหมู่บ้าน

2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

หมู่บ้านห้วยเป้ง มีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนแก่หมู่บ้าน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ เขต 5 ให้ความช่วยเหลือในการขุดเจาะบ่อน้ำตื้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยจะขุดเจาะทุกๆ 2 ปีต่อครั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ให้ความสนับสนุนในการจัดสร้างสาธารณูปโภค เช่น การถนนทางเข้าหมู่บ้าน การขุดลอกลำห้วย และหน่วยงานในโครงการพระราชดำริ ให้การสนับสนุนในการส่งเสริมอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยเฉพาะในโครงการเย็บปักถักร้อย

ตารางที่ 2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

แหล่งให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	ปี (พ.ศ.)	ลักษณะความสนับสนุนและช่วยเหลือ
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง	2524	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าวให้กับตัวแทนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้าน
สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง	2524	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าวให้กับตัวแทนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของหมู่บ้าน
	2533	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย ให้กับกลุ่มจักสานในหมู่บ้าน
สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง	2536	- ให้เงินกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง จำนวน 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 2 ปี
	2639	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ผสมหวายให้กับกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ระยะเวลา 10 วัน
	2541	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์ชิ้นโตกหวาย ให้กับกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ระยะเวลา 20 วัน
	2543	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์กระเป๋าบักกล้วย ระยะเวลา 20 วัน และจัดซื้อเครื่องรีดผักตบชวา 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท ให้กับกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	2525	- ให้งบประมาณในการจัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าว จำนวน 17,000 บาท แก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ธนาคารออมสินร่วมกับโครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	2538	- ให้เงินกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 3 ปี
	2541	- ให้เงินกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 4 ปี แก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

แหล่งให้ความสนับสนุน และ ช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	ปี (พ.ศ.)	ลักษณะความสนับสนุนและช่วยเหลือ
	2543	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 200,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 4 ปี โดยจัดแบ่งให้กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง 150,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี และกลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านห้วยเป้ง 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง	2536	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงิน 1 ปี
	2537	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงิน 1 ปี
	2538	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตแก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงิน 1 ปี
	2544	- ให้เงินสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องรีดผักตบชวา 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท ให้กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านคำ	2530	- ให้เงินสนับสนุนการสร้างเตาอบผลิตภัณฑ์ และอุปกรณ์สำหรับทาสี จำนวน 35,000 บาท แก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัด ลำปาง	2537	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 20,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาคืน เงิน 1 ปี แก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย	2539	- ให้เงินสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องจักตอก 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท แก่กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ เขต 5	2530 ถึง 2545	- ให้ความช่วยเหลือในการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ให้กับ ชาวบ้านในหมู่บ้าน
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ	2544	- จัดสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น จัดสร้างถนนภายใน หมู่บ้าน และขุดลอกคูคลอง

ที่มา : จากการสำรวจ

2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา

2.6.1 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน

หมู่บ้านห้วยเป้ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการปรับปรุงโครงสร้างทางด้านสาธารณูปโภค เช่น การสร้างถนนคอนกรีตเข้าหมู่บ้านแทนถนนลูกรัง ทำให้การคมนาคมขนส่งในหมู่บ้านสะดวกขึ้น มีการรวมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น แต่อาชีพหลักของหมู่บ้านยังคงเป็นอาชีพเกษตรกรรม

2.6.2 สภาพปัญหาและการแก้ไข

ในด้านสภาพปัญหาในหมู่บ้าน บ้านห้วยเป้งยังคงมีปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากประชากรในหมู่บ้านส่วนมากประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะราคาผลผลิตทางการเกษตรที่มีความผันผวน ตั้งแต่มีการก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ในหมู่บ้าน ทำให้สามารถให้ความช่วยเหลือต่างๆ เกี่ยวกับภาวะราคาผลผลิตที่ผันผวน เช่น การประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดลำปางในการประกันราคาผลผลิต เป็นต้น

ปัญหาทางด้านสังคม

หมู่บ้านห้วยเป้งไม่มีปัญหาทางด้านสังคมมากนัก มีเพียงปัญหาเกี่ยวกับคนในหมู่บ้านติดเชื่อโรคเอดส์ ซึ่งมีเพียง 1 ถึง 2 คน เท่านั้น

ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ. 2544 พื้นที่ทำการเกษตรในหมู่บ้านประสบปัญหาน้ำท่วม ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดได้ให้ความช่วยเหลือโดยการให้การสนับสนุนเรื่องปุ๋ยในการเกษตรให้กับเกษตรกรที่ได้รับความเสียหาย และหมู่บ้านห้วยเป้งเคยประสบปัญหาสภาวะอากาศที่ผันผวนทำให้เกิดพายุลูกเห็บ บ้านเรือนของคนในหมู่บ้านได้รับความเสียหายหลายหลังคาเรือน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความช่วยเหลือโดยให้ความสนับสนุนกระเบื้องมุงหลังคาให้กับบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย

ปัญหาอื่นๆ

ปัญหาอื่นๆ ในหมู่บ้าน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ ชาวบ้านจึงสามารถปลูกข้าวได้เพียงปีละครั้ง อีกทั้งยังต้องขุดบ่อน้ำตื้นเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงมีความต้องการให้มีการขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้กว้างขึ้นเพื่อสามารถทำการกักเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้น และขุดลอกลำห้วยเพื่อสามารถนำน้ำไปใช้ในการเกษตรได้มากขึ้น

2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน

นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ของหมู่บ้านห้วยเป้ง สามารถให้ประชาชนในหมู่บ้านกู้ยืม ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี สามารถกู้ยืมเงินได้ครบครวละ 15,000 บาท ผู้ที่สามารถกู้ยืมเงินจะต้องมีเงินออมขั้นต่ำ 20 บาทต่อเดือน โดยทางหมู่บ้านจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น 17 คน ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาการกู้ยืมเงินของคนในหมู่บ้าน โดยระยะเวลาการคืนเงินจะแบ่งเป็นงวดๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระเงินของแต่ละบุคคล เช่น ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ต้องชำระเงินทุกๆ 2 เดือน ผู้

ประกอบอาชีพเลี้ยงปลา ต้องชำระเงินทุกๆ 3 เดือน ผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงไก่ ต้องชำระเงินทุกๆ 4 เดือน ผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงวัวและผู้ปลูกอ้อย ต้องชำระเงินทุกๆ 6 เดือน เป็นต้น ซึ่งยังไม่สามารถให้ทำการกู้ยืมในนามของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านได้ เนื่องจากยังไม่มีนโยบายที่ให้การสนับสนุน

ผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านที่ได้รับเลือกในโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ซึ่งได้รับรางวัลในลักษณะผลิตภัณฑ์จักสานโดยรวม นโยบายการพัฒนาเกี่ยวกับหัตถกรรมในหมู่บ้านขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน ซึ่งกลุ่มอาชีพด้านหัตถกรรมในหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการพัฒนา ได้แก่ กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง และกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม ด้านนโยบายการพัฒนาหมู่บ้าน มีโครงการที่จะพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้พอเพียง ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินงานในการเขียนโครงการเสนอองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ

ซึ่งจากองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น สรุปได้ว่าหมู่บ้านห้วยเป้งมีศักยภาพสามารถพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าในหมู่บ้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการรวมตัวกันของกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านหลายกลุ่มฯ และหมู่บ้านมีโครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3

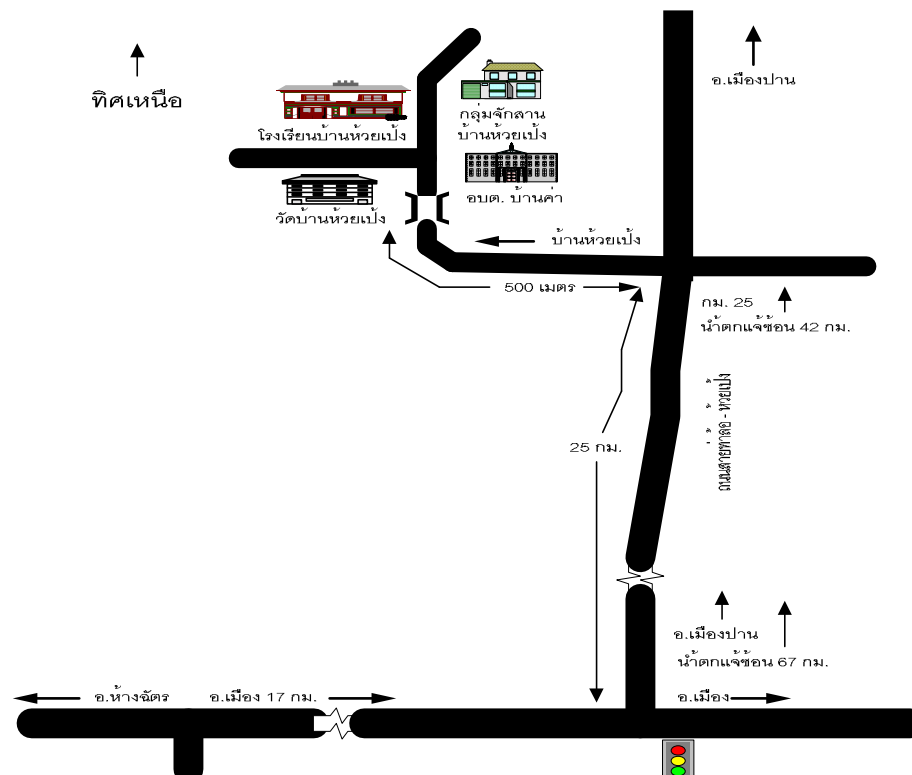
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ

3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ : กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง

3.1.2 สถานที่ตั้ง

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง (กลุ่มฯ) ตั้งอยู่เลขที่ 36 หมู่ 5 บ้านห้วยเป้ง ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52000 โทรศัพท์ 01 – 7831170 ซึ่งเป็นบ้านของนางคำสุข จรุงมาก ประธานกลุ่มฯ การเดินทางไปยังกลุ่มฯ สามารถเดินทางจากอำเภอห้างฉัตร เข้าสู่ตัว อำเภอเมืองลำปาง เมื่อถึงสามแยกไฟจราจรให้เลี้ยวซ้ายไปตามทางที่จะไป อำเภอเมืองปาน และน้ำตกแจ้ซ้อน ตรงไปประมาณ 25 กิโลเมตร เมื่อถึงหลักกิโลเมตรที่ 25 ทางซ้ายมือจะพบทางแยกเข้าหมู่บ้านห้วยเป้ง ตรงเข้าไปประมาณ 500 เมตรจะพบสถานประกอบการของกลุ่มฯ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงเรียนบ้านห้วยเป้ง โดยจะมีป้ายกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ติดอยู่หน้าสถานประกอบการ สามารถสังเกตเห็นได้ชัด

แผนภาพที่ 3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ

3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ

นางคำสุข จริงมาก อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สมรสกับนายสมบุญ จริงมาก เมื่อ พ.ศ. 2517 มีบุตร 2 คน คือ นางสาวนฤมล จริงมาก และนางสาวรุจิรา จริงมาก นางคำสุข ได้เข้ารับการฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว และนำมาส่งเสริมให้กับกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านห้วยเป้งและจัดตั้งเป็นกลุ่มจักสานขึ้นมา ในปี พ.ศ. 2529 นางคำสุขได้เป็นอาจารย์ประจำศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เดิม นางคำสุขเคยเป็นประธานกลุ่มแม่บ้านบ้านห้วยเป้ง ปัจจุบันนางคำสุข มีบทบาทสำคัญหลายอย่างในชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ประธานกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง รองประธานร้านค้าชุมชนของหมู่บ้าน เจริญญิกของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประธานประชาคมหมู่บ้าน ประธานศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพปรีตนากรักษ์ ประธานฝ่ายระดมทุนศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพปรีตนากรักษ์ ประธานเครือข่ายศูนย์ประสานงานระดับตำบล ประธานกลุ่มปักผ้า ประธานกลุ่มสตรีหมู่บ้าน และที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านของหมู่บ้าน นอกจากนี้ นางคำสุข ยังได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณต่างๆ ดังนี้

- รางวัลครอบครัวพัฒนาดีเด่นของจังหวัดลำปาง ประจำปี พ.ศ. 2538
- รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าของจังหวัดลำปาง ประจำปี พ.ศ. 2538
- รางวัลแม่ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2541
- รางวัลผู้นำสตรีดีเด่นประจำจังหวัดลำปาง ประจำปี พ.ศ. 2542

บทบาทของนางคำสุขภายในกลุ่มฯ นอกจากทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มฯ แล้ว ยังทำหน้าที่ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ รับผิดชอบในการจัดหาปัจจัยการผลิต การตลาดและการเงินของกลุ่มฯ

3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ

ในปี พ.ศ. 2524 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางร่วมกับพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง ได้จัดโครงการฝึกอบรมการฝึกฝนทางอาชีพเกี่ยวกับการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรมจาก ต.บ้านคำ จ.ลำปาง ทั้งสิ้น 15 คน โดยเป็นคนในหมู่บ้านห้วยเป้ง ต.บ้านคำ จ.ลำปาง 2 คน คือ นางคำสุข จริงมาก และนางเรือนคำ การดี เมื่อฝึกอบรมเสร็จ นางคำสุข และนางเรือนคำทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวจากการที่ได้รับการฝึกอบรมมา นำไปทดลองจำหน่ายตามร้านค้าในตัวอำเภอเมือง จ.ลำปาง ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เมื่อเห็นว่าการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงคิดที่จะทำการส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านรวมตัวกันเพื่อทำการจักสาน

ในปี พ.ศ. 2525 จึงของบประมาณจำนวน 17,000 บาท จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อทำการฝึกอบรมกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านห้วยเป้งให้มีความรู้และทักษะในการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว จำนวน ชั่วโมงการฝึกอบรม 150 ชั่วโมง ระยะเวลา 1 เดือน งบประมาณค่าวิทยากรจำนวน 15,000 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์การผลิต 2,000 บาท โดยนางคำสุขเป็นวิทยากรในการสอนการจักสาน มีแม่บ้านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจำนวน 15 คน หลังจากเสร็จจากการฝึกอบรมเหลือสมาชิกที่รวมกลุ่มกันทำการจักสานจากก้านมะพร้าวรวมทั้งหมด 8 คน และทำการจักสานเรื่อยมาโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหลือจากการฝึกอบรม และมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านให้ความสนใจเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น และในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มจักสานอย่าง

จริงจังแต่สมาชิกมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากในช่วงแรกผลิตภัณฑ์จักสานที่ผลิตได้ยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาดมากนัก

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2531 สำนักงานพัฒนาชุมชนแนะนำให้ก่อตั้งเป็นกลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งอย่างเป็นทางการขึ้น โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2531 จำนวนสมาชิกขณะนั้นมีทั้งหมด 26 คน ซึ่งในยุคนั้นผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ เริ่มเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น แต่ยังจำกัดอยู่ในร้านค้าจังหวัดลำปาง

ในปี พ.ศ. 2538 กลุ่มฯ ได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ภายในกลุ่มฯ ขึ้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มฯ มีเงินออมเป็นของตนเอง สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์ โดยออมหุ้นละ 10 บาทและต้องออมขั้นต่ำคนละ 2 หุ้นต่อเดือน มีการปันผลให้สมาชิกทุกสิ้นปี ซึ่งเงินออมบางส่วนจะให้สมาชิกสามารถทำการกู้ยืมได้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี

ในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มฯ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 42 คน มีกลุ่มฯ เครือข่ายจักสานใน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านห้วยทุ่ง จำนวน 12 คนและหมู่บ้านทุ่งปง จำนวน 2 คน มีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานตลอดทั้งปี และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เป็นที่ต้องการของลูกค้าทั้งในและต่างจังหวัด

3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มฯ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเริ่มจากการบุกเบิกในการทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและเป็นที่ต้องการของตลาด และสามารถรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านทั้งหมด 42 คน ทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวและวัสดุต่างๆ สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ทำให้กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้งเป็นกลุ่มอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านได้อย่างมั่นคงและถาวร สมาชิกสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ตลอดปี ไม่ต้องเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานต่างพื้นที่ อีกทั้งสมาชิกกลุ่มฯ มีสวัสดิการในการรักษาพยาบาลคนละ 200 บาทต่อการรักษาพยาบาลแต่ละครั้ง นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ยังจัดสรรผลกำไรบางส่วนเพื่อช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น จัดสรรเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียน จัดสรรเงินเพื่อร่วมพิธีศพของคนในหมู่บ้าน ฯลฯ

3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ

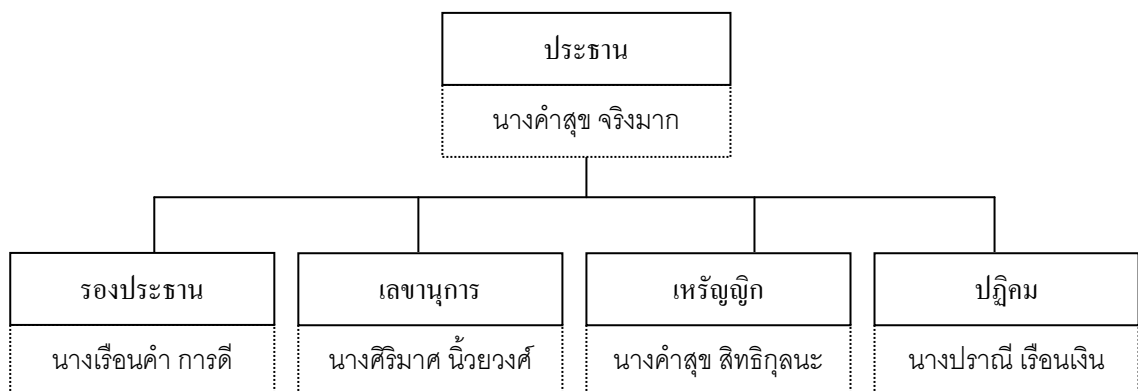
3.4.1 การบริหารและการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

ตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มฯ จนกระทั่งปัจจุบัน ทางกลุ่มฯ ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจัดการองค์กรมาแล้ว 2 ครั้ง เนื่องจากสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการบางคนมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยและไม่สามารถทำงานต่อได้ ซึ่งการคัดเลือกคณะกรรมการมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ การคัดเลือกคณะกรรมการในแต่ละตำแหน่งจะมีการประชุมสมาชิกทั้งหมดและให้มีการเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสม จากนั้นสมาชิกจะทำการให้คะแนนโดยการยกมือ โดยทำการคัดเลือกในตำแหน่งประธานเป็นอันดับแรก สมาชิกที่มีคะแนนรองลงมาจะถูกจัดสรรโดยสมาชิกทุกคนเพื่อทำหน้าที่ในตำแหน่งอื่นๆ ที่เหลือตามความเหมาะสม

การคัดเลือกประธานกลุ่มฯ จะพิจารณาจากการเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นผู้ที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มฯ ได้ ในส่วนของการคัดเลือกรองประธาน ซึ่งคณะกรรมการชุดที่

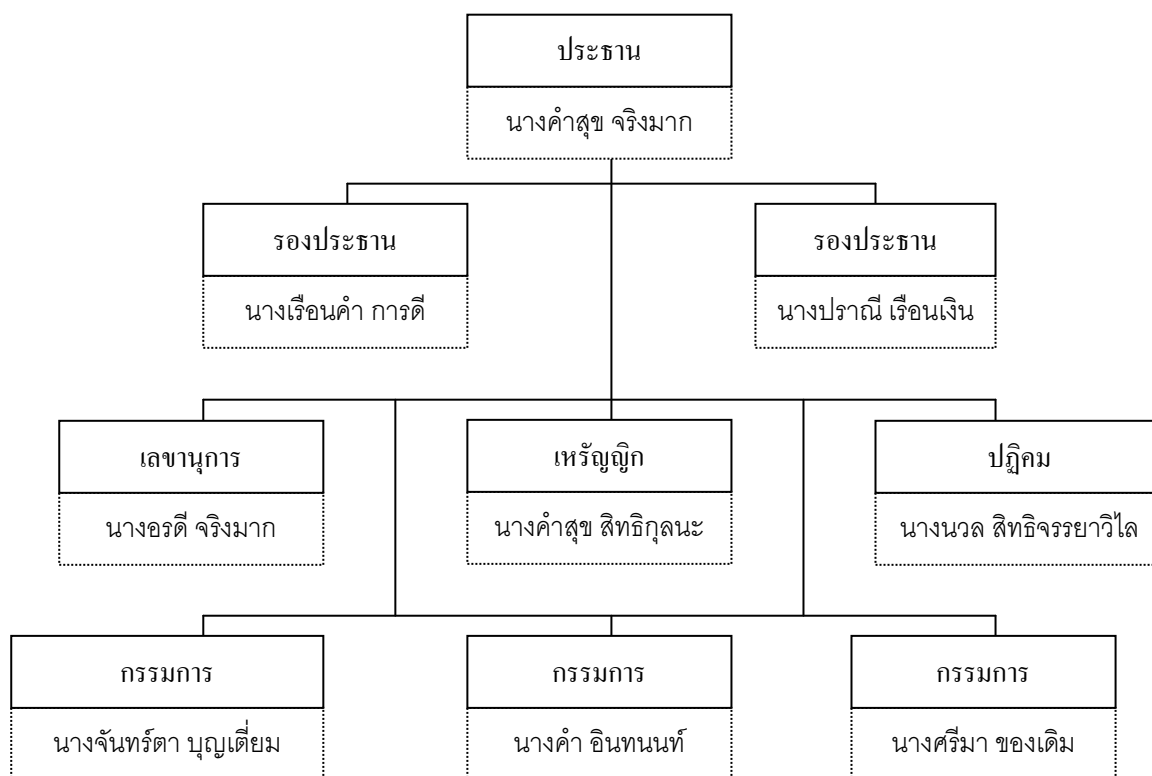
2 มีรองประธานทั้งหมด 2 คน ซึ่งพิจารณาจากความเป็นผู้ที่มีอายุมาก เป็นที่เคารพเชื่อฟังของสมาชิกคนอื่นๆ ต้องสามารถรับงาน และทำงานแทนได้หากประธานไม่อยู่ ตำแหน่งปฏิคมของกลุ่มฯ ต้องเป็นผู้ที่สามารถมีเวลาให้กับงานของกลุ่มฯ สามารถกระจายข่าวสารต่างๆ ของกลุ่มฯ ไปยังสมาชิกทุกคนได้ทั่วถึง ตำแหน่งเหรัญญิกของกลุ่มฯ พิจารณาจากต้องเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ สามารถควบคุมทางการเงินได้ดี และตำแหน่งคณะกรรมการ พิจารณาคุณสมบัติดังนี้ คือ ต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานต่างๆ ได้ สามารถเป็นตัวแทนในการประชุมต่างๆ ของกลุ่มได้ สามารถรับงาน หรือเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มฯ เพื่อทำการชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ประธานได้

คณะกรรมการของกลุ่มฯ ชุดแรกประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และปฏิคมอย่างละ 1 ตำแหน่ง ได้แก่ นางคำสุข จรุงมาก นางเรือนคำ การดี นางศิริมาศ น้อยวงศ์ นางคำสุข สิทธิกุลนะ และนางปราณี เรืองเงิน ตามลำดับ (แผนภาพที่ 3.2) ในบางครั้งนางสาวนฤมล จรุงมาก ซึ่งเป็นบุตรสาวของนางคำสุข มาช่วยงานของกลุ่มฯ ในตำแหน่งเลขานุการด้านการจัดทำบัญชี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2543 นางศิริมาศ น้อยวงศ์ เลขานุการของกลุ่มฯ ได้ลาออกเนื่องจากต้องย้ายไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้กลุ่มฯ ต้องคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น

แผนภาพที่ 3.2 โครงสร้างองค์กร

คณะกรรมการในชุดที่ 2 ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และปฏิคม อย่างละ 1 ตำแหน่ง ได้แก่ นางคำสุข จรุงมาก นางอรดี จรุงมาก นางคำสุข สิทธิกุลนะ และนางนวล สิทธิจรรยาวิไล ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงในส่วนของคณะกรรมการชุดที่ 2 นี้ คือ รองประธาน มี 2 ตำแหน่ง คือ นางเรือนคำ การดี และนางปราณี เรืองเงิน การจัดให้มีรองประธาน 2 ตำแหน่ง เนื่องจากตำแหน่งแรก คือ นางเรือนคำซึ่งเป็นผู้อาวุโสที่สมาชิกให้ความเคารพและเชื่อฟัง สามารถรับงานและดูแลงานต่างๆ เมื่อประธานกลุ่มฯ ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ และรองประธานอีกตำแหน่ง คือ นางปราณี ซึ่งมีอายุน้อยกว่านางเรือนคำ สามารถรับผิดชอบงานนอกสถานที่และติดตามประธานไปทำงานต่างๆ นอกสถานที่ได้ นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ยังจัดให้มีกรรมการอีก 3 ตำแหน่ง คือ นางจันทร์ดา บุญ เตียม นางคำ อินทนนท์ และนางศรีมา ของเดิม (แผนภาพที่ 3.3)

แผนภาพที่ 3.3 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มฯ ในปัจจุบัน

แต่เดิมคณะกรรมการของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร หลังฤดูทำการเกษตร จะว่างงาน เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มจักสาน ทำให้สมาชิกทุกคนมีอาชีพที่สร้างรายได้นอกฤดูทำการเกษตร และ คณะกรรมการกลุ่มฯ ส่วนมากเป็นสมาชิกที่เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มฯ อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2531 ซึ่ง รายละเอียดของคณะกรรมการกลุ่มฯ แต่ละรายแสดงดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประวัติคณะกรรมการของกลุ่มฯ ปี พ.ศ. 2544 ถึง 2545

รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่งในกลุ่มฯ	อายุ (ปี)	อาชีพเดิม	ระดับการศึกษาสูงสุด	อาชีพปัจจุบัน	การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฯ
นางคำสุข จรุงมาก	ประธาน	42	ทำไร่และทำนา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	จักสาน ตัวแทนขายประกันชีวิต และวิทยากรของศูนย์การศึกษาของโรงเรียน	14 มีนาคม 2531
นางเรือนคำ การดี	รองประธาน	60	ทำนาและจักสาน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	จักสาน และวิทยากรของศูนย์การศึกษาของโรงเรียน	14 มีนาคม 2531
นางปราณี เรือนเงิน	รองประธาน	45	แม่บ้าน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	จักสาน	14 มีนาคม 2531
นางอรดี จรุงมาก	เลขานุการ	33	พนักงานบัญชี และ อาจารย์พิเศษ	ปริญญาตรี	จักสานและเย็บผ้า	15 มกราคม 2543
นางคำสุข สิทธิกุลณะ	เหรัญญิก	33	ทำนาและทำไร่	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา ทำไร่	14 มีนาคม 2531
นางนวล สิทธิจรรยาก็ได้	ปฎิคม	53	แม่บ้าน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	แม่บ้านและจักสาน	14 มีนาคม 2531
นางจันทรีตา บุญเดียม	กรรมการ	52	ทำนาและทำสวน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา ทำสวน และจักสาน	14 มีนาคม 2531
นางคำ อินทมนต์	กรรมการ	60	ทำนาและทำสวน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา ทำสวน และจักสาน	14 มีนาคม 2531
นางศรีมา ของเดิม	กรรมการ	44	ค้าขาย	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	ค้าขาย และจักสาน	14 มีนาคม 2531

ที่มา : จากการสำรวจ

ด้านการบริหารงานของกลุ่มฯ ส่วนมากเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้บริหารงาน และตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่างๆ ทั้งการจัดหาวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การตลาด และการเงินของกลุ่มฯ ส่วนคณะกรรมการคนอื่นๆ จะมีส่วนช่วยเหลือในด้านต่างๆ แสดงดังแผนภาพที่ 3.4

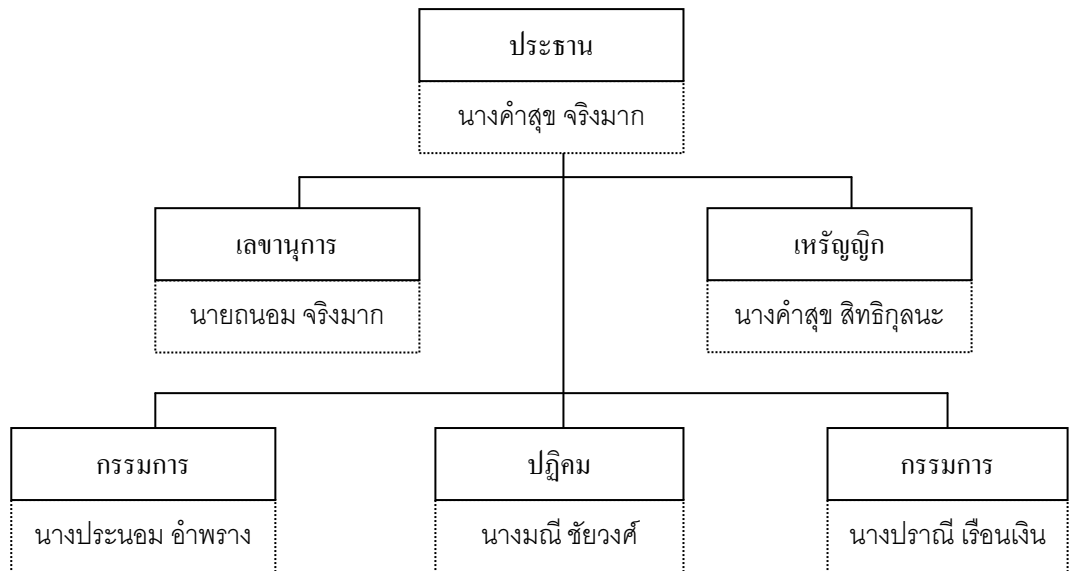

แผนภาพที่ 3.4 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มฯ

ภายในกลุ่มฯ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นใน ปี พ.ศ. 2538 เพื่อให้สมาชิกมีเงินออมเป็นของตนเอง สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมในกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มฯ โดยออมเงินหุ้นละ 10 บาท สมาชิกต้องมีการออมเงินอย่างน้อย 20 บาทต่อเดือน จะมีการปันผลให้สมาชิกทุกๆ สิ้นปี ซึ่งเงินจากการออมของสมาชิกจะมีการให้สมาชิกกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี ซึ่งเริ่มให้สมาชิกกู้ยืมในปี พ.ศ. 2541 หน้าที่ในการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นหน้าที่ของนางคำสุข สิทธิกุลนะ ซึ่งเป็นเหรัญญิกของทั้งกลุ่มจักสาน และกลุ่มออมทรัพย์ โดยนางคำสุข จริงมาก จะเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีทุกครั้ง การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ จะมีการคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่มจักสาน เช่นเดียวกันกับการคัดเลือกสมาชิกในกลุ่มจักสาน แต่ในกลุ่มออมทรัพย์ จะมีนายถนอม จริงมาก ซึ่งไม่ใช่สมาชิกกลุ่มจักสาน เป็นเลขานุการกลุ่มออมทรัพย์ ส่วนคณะกรรมการคนอื่นๆ จะเป็นสมาชิกกลุ่มจักสานทั้งหมด

คณะกรรมการแต่ละคนจะมีหน้าที่แตกต่างกัน นางคำสุข จริงมาก เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบผลกำไร และการปันผลของกลุ่มออมทรัพย์ นายถนอม จริงมากซึ่งเป็นญาติของนางคำสุข จริงมาก ปัจจุบันเป็นประธานกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม ซึ่งมีความรู้ทางด้านกฎหมายจะเป็นเลขานุการให้คำปรึกษาด้านต่างๆ นางคำสุข สิทธิกุลนะ ตำแหน่งเหรัญญิก จะเป็นผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ นางประนอม และนาง

ปราณี ซึ่งเป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ จะช่วยทำหน้าที่ต่างๆ แทนประธานกลุ่ม และนางมณี ตำแหน่งปฏิคมจะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับการประชุมต่างๆ ของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งโครงสร้างการจัดการองค์กรของกลุ่มออมทรัพย์แสดงดังแผนภาพที่ 3.5

แผนภาพที่ 3.5 โครงสร้างการจัดการองค์กรของกลุ่มออมทรัพย์

ในด้านการจัดหาผู้สืบทอด หรือผู้ทำหน้าที่แทนในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ของกลุ่มฯ นั้นประธานได้พิจารณาสรรหาผู้ที่สามารถทำหน้าที่ต่างๆ ในกลุ่มฯ เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ ของประธานกลุ่มฯ ไว้แล้ว ได้แก่ นางนฤมล จริงมาก บุตรสาว ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการบัญชี ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งพนักงานบริษัท ในอนาคตมีแนวโน้มจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือในหน้าที่ต่างๆ ของกลุ่มฯ และนางคำสุข สิทธิกุลนะ ซึ่งเป็นหลานสาว มีความสามารถในการสอนจักสาน วางแผนที่จะให้เป็นผู้ควบคุมดูแลด้านการผลิตของกลุ่มฯ ในอนาคต

3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

หน้าที่ต่างๆ ส่วนใหญ่ยังเป็นความรับผิดชอบของประธาน ทั้งในด้านการผลิต การตลาด การเงิน ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการวางแผนในการจัดหาผู้สืบทอดหน้าที่บางอย่างในอนาคต แต่ในปัจจุบันประธานยังคงต้องรับภาระต่างๆ ของกลุ่มฯ อำนาจตัดสินใจด้านต่างๆ ของกลุ่มฯ ยังอยู่ที่ประธานเพียงผู้เดียว นอกจากนี้เลขานุการทำหน้าที่ด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ เป็นรองประธานของกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพอีกกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้าน ทำให้ไม่สามารถทำบัญชีของกลุ่มฯ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มฯ จึงยังไม่มีกรจัดทำบัญชีและสรุปผลการดำเนินงานต่างๆ ของกลุ่มฯ

3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ

หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ ให้ความช่วยเหลือในรูปการจัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบต่างๆ วัสดุอุปกรณ์การจักสาน งบประมาณและเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

พ.ศ.2524 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปางร่วมกับสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางจัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวโดยมีนางคำสุข จรุงมาก และนางเรือนคำ การดี เป็นตัวแทนของหมู่บ้านห้วยเป้งในการเข้ารับการฝึกอบรม

พ.ศ. 2525 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง ให้งบประมาณในการจัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว จำนวน 17,000 บาทแก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเป้ง โดยนางคำสุขและนางเรือนคำ ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวของหมู่บ้านในปี พ.ศ.2524 ทำการรวบรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านที่สนใจจำนวน 15 คน เพื่อรับการฝึกอบรม

พ.ศ. 2533 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย ระยะเวลา 10 วัน ให้กับสมาชิกกลุ่มฯ

พ.ศ. 2536 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้การสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 2 ปี และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี

พ.ศ. 2537 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 20,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี

พ.ศ. 2538 ธนาคารออมสิน ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 3 ปี และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี

พ.ศ. 2539 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ผสมหวาย ให้สมาชิกกลุ่มฯ ระยะเวลา 10 วัน และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับมูลนิธิครูบาธรรมชัย ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องจักตอก 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท

พ.ศ. 2541 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์ชิ้นโตกหวาย ให้สมาชิกกลุ่มฯ ระยะเวลา 20 วัน และธนาคารออมสิน ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 4 ปี

พ.ศ. 2542 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้การสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 2 ปี

พ.ศ. 2543 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์กระเป๋าากกล้วย ระยะเวลา 20 วัน และจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท และธนาคารออมสิน ให้

เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 200,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 4 ปี โดยจัดแบ่งให้กลุ่มฯ จักสาน 150,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี กลุ่มร้านค้าชุมชน 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี และสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่กลุ่มฯ ในลักษณะเงินทุนให้เปล่าเพื่อการจัดสร้างเตาอบผลิตภัณฑ์ และอุปกรณ์สำหรับทาสี จำนวน 35,000 บาท

พ.ศ. 2544 สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท แหล่งให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แหล่งให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ

แหล่งให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	ปี (พ.ศ.)	ลักษณะความสนับสนุนและช่วยเหลือ
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง	2524	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว
	2537	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 20,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี
สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง	2524	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว โดยมีนางคำสุข จรุงมาก และนางเรือนคำ การดี เป็นตัวแทนของหมู่บ้าน
	2533	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย ระยะเวลา 10 วัน
	2536	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 2 ปี
	2539	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ผสมหวาย ระยะเวลา 10 วัน
	2541	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์ชิ้นโตกหวาย ระยะเวลา 20 วัน
	2542	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 2 ปี
	2543	- จัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากกล้วย ระยะเวลา 20 วัน และจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง	2525	- ให้งบประมาณในการจัดฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว จำนวน 17,000 บาท
ธนาคารออมสิน	2538	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 3 ปี
	2541	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 4 ปี

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แหล่งให้ความสนับสนุน และ ช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	ปี (พ.ศ.)	ลักษณะความสนับสนุนและช่วยเหลือ
	2543	- ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 200,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืน 4 ปี โดยจัดแบ่งให้กลุ่มฯ จักสาน 150,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี กลุ่มร้านค้าชุมชน 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง	2536	- ให้เงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง	2537	- ให้เงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี
	2538	- ให้เงินทุนกู้เพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี
	2544	- ซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านคำ	2543	- เงินทุนสนับสนุนการสร้างเตาอบผลิตภัณฑ์ และอุปกรณ์สำหรับ ทาสี จำนวน 35,000 บาท
สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับมูลนิธิศุภคารมธรรมชัย	2539	- ให้เงินทุนสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องจักตอก 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท

ที่มา : จากการสำรวจ

3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

เนื่องจากกลุ่มฯ มีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นแกนนำทำให้กลุ่มฯ พัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง การที่ประธานกลุ่มฯ มีบทบาท หน้าที่ที่สำคัญหลายตำแหน่งหน้าที่ ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับจังหวัด ทำให้สามารถเข้าถึงหน่วยงานต่างๆ ที่สามารถให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ ได้เป็นอย่างดี ในด้านของคณะกรรมการของกลุ่มฯ สามารถทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล หน้าที่ต่างๆ เกี่ยวกับสมาชิกในกลุ่มฯ และหน้าที่ของกลุ่มฯ บางหน้าที่แทนประธานได้ ในการสร้างตัวตนของกลุ่มฯ ประธานของกลุ่มฯ ได้คัดเลือกหาผู้ที่มาสืบทอด และช่วยเหลืองานในหน้าที่ต่างๆ ไว้แล้วจึงไม่เป็นปัญหาในอนาคต นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2531 ซึ่งทำให้สมาชิกมีความชำนาญในการผลิตเป็นอย่างดี การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ภายในกลุ่มฯ ทำให้สมาชิกมีเงินออมเป็นของตนเอง สร้างความเข้มแข็งทางการเงินของสมาชิก ซึ่งจากองค์ประกอบดังกล่าวทำให้กลุ่มฯ มีศักยภาพในการพัฒนากลุ่มฯ เป็นอย่างดี

บทที่ 4

การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต

4.1 ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เริ่มแรกจะเป็นการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว โดยผลิตภัณฑ์เริ่มแรกเป็นกระจาดใส่ของจากก้านมะพร้าว เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์แรกที่ได้รับการฝึกอบรมการจักสานจากหน่วยงานต่างๆ ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเพิ่มมากขึ้น เช่น ไม้ไผ่ กาบกล้วย หวาย หวายเทียม เป็นต้น ทำให้รูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีความหลากหลาย ซึ่งสามารถจำแนกเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ตามลักษณะการใช้สอยได้ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเช้า กระจาด และตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์เริ่มแรกของทางกลุ่มฯ ปัจจุบันมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ในการผลิต ขนาดในการใช้สอย เช่น กระจาดก้านมะพร้าว กระจาดไม้ไผ่ เป็นต้น
2. ผลิตภัณฑ์ประเภทกระบี่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มฯ ได้มีการพัฒนารูปแบบการสานให้มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมนอกจากการจักสานผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า หรือกระจาดเพียงอย่างเดียว โดยจะมีทั้ง กระบี่ไม้ไผ่ กระบี่ไผ่สาน กระบี่กาบกล้วย เป็นต้น
3. ผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า เช่น หมวกเวียดนาม หุ่นสำหรับใส่วิกผม ที่ใส่ขวดไวน์ โคมไฟ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ทั้ง 3 ประเภท มีทั้งหมดประมาณ 30 ชนิด ซึ่งผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทกระจาด กระเช้า และตะกร้าจากก้านมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เริ่มแรกและถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มฯ สามารถทำการผลิตและมีการสั่งซื้อตลอดทั้งปี

ตารางที่ 4.1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

กลุ่มผลิตภัณฑ์	ชนิดผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเช้า กระจาด และตะกร้า	- กระจาดจากก้านมะพร้าว - ตะกร้าจากก้านมะพร้าว - กระจาดหวาย - ตะกร้าหวาย - ถาดใส่แก้วน้ำจากก้านมะพร้าว - ตะกร้าไม้ไผ่ลายดอกพิกุลหรือตะกร้าไม้ไผ่แก้ว - กระเช้าไมยราบและเครือเถาวัลย์
ผลิตภัณฑ์ประเภทกระบี่	- กระบี่กาบกล้วย - กระบี่ไผ่สาน - กระบี่ไผ่สาน - กระบี่ไม้ไผ่ - กระบี่หวาย

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กลุ่มผลิตภัณฑ์	ชนิดผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	- ของชำร่วย เช่น ซะลอมจิ๋ว - หมวกเวียดนาม - แผ่นรองจาน - กล้องทิชชู - กระติบข้าวโบราณ - ตะกร้อสอยผลไม้ - ซะลอมไม้ไผ่ - หัวหุ่นสำหรับใส่วิกผม - โคมไฟ - ที่ใส่ขวดไวน์ - จานรองแก้ว - ชันโตก - เข่ง

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต

4.2.1 การบริหารการผลิต

การผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ จะเป็นการผลิตในลักษณะทำเป็นผลิตภัณฑ์หลัก คือ กระจาด และตะกร้าจากก้านมะพร้าว ร้อยละ 70 และทำการผลิตในลักษณะผลิตภัณฑ์หลากหลายตามคำสั่งซื้อของลูกค้า อีกร้อยละ 30 โดยนางคำสุข ประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้รับคำสั่งซื้อของลูกค้า และกระจายการผลิตไปยังสมาชิกคนอื่นๆ โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตของสมาชิก ในกรณีที่ทำตามคำสั่งซื้อของลูกค้า หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มฯ ยังไม่เคยทำการผลิตมาก่อนประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้ทดลอง และออกแบบเสนอให้ลูกค้า เมื่อลูกค้าสั่งซื้อ ประธานกลุ่มฯ จะกระจายงานให้กับสมาชิก 7 คน ซึ่งเป็นคณะกรรมการซึ่งมีฝีมือในการจักสาน และให้สมาชิกทั้ง 7 คน ทำการกระจายการสอนให้กับสมาชิกคนอื่นๆ หากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมีขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อน ประธานกลุ่มฯ จะของบประมาณ และวิทยากรจากหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน เพื่อจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิก เมื่อสมาชิกทำการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำมาขายให้กับกลุ่มฯ ที่บ้านประธานกลุ่มฯ ทุกๆ วันเสาร์ โดยสมาชิกสามารถซื้อเชื่อวัตถุดิบในการผลิตจากกลุ่มฯ และหักคืนเมื่อนำผลิตภัณฑ์ที่ทำเสร็จแล้วมาขายให้กลุ่มฯ

นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังมีกระจายการผลิตในผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ เช่น กระจาด ตะกร้าหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่จักสานจากก้านมะพร้าว ไปยังกลุ่มเครือข่ายที่ประธานกลุ่มฯ ได้ทำการฝึกอบรมในเรื่องการจักสานผลิตภัณฑ์อีก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านหัวทุ่งและบ้านทุ่งปง ซึ่งมีแรงงานรวมทั้ง 2 กลุ่มฯ อีกประมาณ 14 คน

4.2.2 การวางแผนการผลิต

การวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ โดยจะทำการกระจายการผลิตให้สมาชิกไปทำที่บ้าน โดยผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า กระจาดและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากก้านมะพร้าวสมาชิกทุกคนสามารถทำการผลิตได้ตลอดทั้งปี เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าสและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ไม่ใช่กระเช้า จะมีการผลิตตลอดทั้งปี แต่ในช่วงเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป ประธานจะให้สมาชิกทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า โดยเน้นการผลิตประเภทกระเช้าต่างๆ เช่น กระเช้าไมยราบและเครือเถาวัลย์ เพื่อทำการกักตุนสินค้าไว้จำหน่ายตอนสิ้นปี กระเช้าบางชนิดจะมีช่วงระยะเวลาการผลิตที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นคือ กระเช้ากก จะทำการผลิตในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม (ตารางที่ 4.2) การวางแผนการผลิตส่วนใหญ่พิจารณาจากคำสั่งซื้อสินค้าของลูกค้าในปีปัจจุบันและปีที่ผ่านมาเป็นหลัก ซึ่งประธานกลุ่มฯ วางแผนที่จะเพิ่มกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์ทุกชนิดให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้าและกระเช้าซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในปริมาณมาก

ตารางที่ 4.2 ช่วงเวลาการผลิตของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผลิตภัณฑ์ประเภท ตะกร้า กระจาดและ ผลิตภัณฑ์จาก ก้านมะพร้าว												
ผลิตภัณฑ์ประเภท กระเป๋าส												
ผลิตภัณฑ์อื่นๆ												
กระเช้ากก												
กระเช้าไมยราบและ เครือเถาวัลย์ และ กระเช้าอื่นๆ												

หมายเหตุ : ช่วงเวลาที่ทำการผลิต

ที่มา : จากการสำรวจ

นอกจากนี้ประธานกลุ่มฯ ยังได้มีการวางแผนที่จะขยายการผลิตไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงอีก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านคำหลวง หมู่ 4 ตำบลบ้านคำ และบ้านต้นฮ้างพัฒนา หมู่ 7 ตำบลต้นคำ เนื่องจากหมู่บ้านทั้งสองเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สามารถรองรับการผลิตของกลุ่มฯ ได้เป็นอย่างดี โดยหมู่บ้านคำหลวงจะมีต้นมะพร้าวจำนวนมากและหมู่บ้านต้นฮ้างพัฒนา จะมีต้นไม้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่

4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

4.3.1 วัตถุดิบ

วัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ มีทั้งวัตถุดิบที่สมาชิกเป็นผู้จัดหาเอง ได้แก่ ก้านมะพร้าว ไม้ไผ่ ไม้ยราบ เถาวัลย์ และกาบกล้วย เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น และวัตถุดิบที่กลุ่มฯ จัดหาให้ โดยสมาชิกจะมาซื้อวัตถุดิบที่กลุ่มฯ เพื่อนำไปทำการผลิต เนื่องจากไม่สามารถจัดหาซื้อได้ในท้องถิ่นหรือจัดซื้อได้ในราคาแพง ได้แก่ หวาย หวายเทียม ผิวหวาย ไม้หวาย เชือกไนลอนสีเหลืองเส้นเล็ก นอกจากนี้ยังมีวัตถุดิบซึ่งทางกลุ่มฯ นำมาทำในขั้นตอนการตกแต่งผลิตภัณฑ์ก่อนส่งมอบให้ลูกค้า ได้แก่ กำมะถัน กาว น้ำมันวานิช น้ำมันสน และสีฝุ่นสีเหลือง ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะของวัตถุดิบหลักและวัตถุดิบรองได้ดังนี้

วัตถุดิบหลัก

เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์เป็นหลัก ซึ่งได้แก่ ก้านมะพร้าว ไม้ไผ่ กาบกล้วย ไม้ยราบ เถาวัลย์ ใบตาล ใบลาน หวาย ไม้หวาย ผิวหวาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ก้านมะพร้าว เป็นวัตถุดิบที่ใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากก้านมะพร้าวต่างๆ เช่น ตะกร้า กระเจาด เป็นต้น
2. ไม้ไผ่ เป็นวัตถุดิบอีกชนิดหนึ่งสำหรับใช้ในการจักสาน โดยจะนำมาจักเป็นเส้นตอกเส้นเล็กๆ ก่อนนำไปจักสาน
3. กาบกล้วย เป็นวัตถุดิบที่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่ซึ่งจะใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า กาบกล้วย
4. ไม้ยราบ เป็นวัตถุดิบอีกชนิดที่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่นำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์กระเช้า ไม้ยราบร่วมกับเครือเถาวัลย์
5. เถาวัลย์ ใช้เป็นวัตถุดิบในการทำกระเช้าไม้ยราบและเครือเถาวัลย์
6. ใบตาล เป็นวัตถุดิบที่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่ ใช้จักสานผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยจะจักเป็นเส้นคล้ายเส้นตอกซึ่งมีขนาดตามที่ต้องการก่อนนำมาจักสาน
7. ใบลาน ใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายกับการจักสานผลิตภัณฑ์จากใบตาล
8. หวาย เป็นวัตถุดิบที่ใช้จักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากหวาย เช่น ตะกร้าหวาย
9. ไม้หวาย ใช้ทำผลิตภัณฑ์จักสานที่มีความละเอียด เช่น หวีหุ่นสำหรับใส่วิกผม เป็นต้น
10. กก เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทำกล่องทึบ
11. ผ้าบุกระเป๋า ใช้เป็นวัสดุที่ใส่รองพื้นผิวข้างในกระเป๋า เป็นผ้าทอมือที่จัดซื้อจากกลุ่มแม่บ้านทอผ้าในพื้นที่

วัตถุดิบรอง

เป็นวัตถุดิบที่เป็นองค์ประกอบเสริมในการผลิต เช่น การตกแต่งต่างๆ สามารถแยกเป็นวัตถุดิบรองที่ใช้ในการผลิตของสมาชิก ได้แก่ ผิวหวาย หวายเทียม เชือกไนล่อน ตะปู และวัตถุดิบรองที่ใช้ในการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งกลุ่มฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนในการจัดซื้อทั้งหมด ได้แก่ น้ำมันสน น้ำมันวานิช สีฝุ่นเหลือง กำมะถัน ถ่าน สีย้อมกก กาวลาเท็กซ์ ซึ่งรายละเอียดของวัตถุดิบรองแต่ละชนิดมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผิวหวาย เป็นวัตถุดิบสำหรับจักสานอีกชนิดหนึ่ง มีลักษณะการใช้งานเช่นเดียวกับหวายเทียม คือ ใช้สานเพื่อหุ้มเปลือกนอกผลิตภัณฑ์ด้วยผิวหวาย
2. หวายเทียม เป็นวัตถุดิบที่นำมาหุ้มเปลือกนอกของผลิตภัณฑ์ เช่น ส่วนหูหิ้วของตะกร้า แทนผิวหวาย
3. เชือกไนล่อนสีเหลืองเส้นเล็ก เป็นวัตถุดิบสำหรับมัด พัน เพื่อยึดก้านมะพร้าว ไม้ไผ่ หรือหวายเข้าด้วยกัน
4. ตะปู เป็นตะปูขนาด 2 นิ้ว ใช้สำหรับตอกยึดโครงตะกร้า กระจาด หรือกระจ้า
5. น้ำมันสน เป็นวัตถุดิบที่ใช้สำหรับเคลือบเงาผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดความเงางาม โดยจะใช้ผสมกับน้ำมันวานิช และสีฝุ่น
6. น้ำมันวานิช เป็นวัตถุดิบที่ใช้สำหรับเคลือบเงาผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดความเงางามเช่นเดียวกับน้ำมันสน โดยจะใช้ผสมกับน้ำมันสน และสีฝุ่น
7. สีฝุ่นสีเหลือง ใช้สำหรับตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยการทาเคลือบผิวนอกให้มีสีส้มที่สดใสขึ้น โดยนำไปผสมกับน้ำมันสน และน้ำมันวานิช
8. กำมะถัน ใช้เป็นวัตถุดิบในการอบผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันเชื้อรา
9. ถ่าน เป็นถ่านอัดแท่ง ใช้เป็นเชื้อเพลิงในการอบผลิตภัณฑ์ด้วยกำมะถันเพื่อป้องกันเชื้อรา
10. สีย้อมกก ใช้ย้อมวัตถุดิบก่อนนำไปจักสานเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีสีส้มตามต้องการ
11. แล็คเกอร์ เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการตกแต่งเช่นเดียวกับน้ำมันสน น้ำมันวานิชและสีฝุ่น ใช้กับงานกระเป๋ามาไม้ไผ่
12. กาวลาเท็กซ์ ใช้สำหรับทาเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ให้มีแข็งแรงและคงทน 1 กล่องบรรจุ 10 กิโลกรัม

การจัดหาวัตถุดิบในการผลิตของกลุ่มฯ มีทั้งที่สมาชิกจัดหาเองและกลุ่มฯ อำนวยความสะดวกในการจัดหาให้ ซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่สามารถจัดหาได้ตลอดทั้งปี มีเพียงวัตถุดิบบางชนิดเท่านั้นที่จัดหาได้บางช่วงของปี ซึ่งช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตแต่ละชนิดสามารถแสดงได้ ดังนี้

1. ก้านมะพร้าว สามารถจัดหาได้โดยมีพ่อค้าในหมู่บ้านรับจ้างทำก้านมะพร้าวที่ขูดผิวออกเรียบร้อยแล้วในราคา กิโลกรัมละ 20 บาท มีประมาณ 1,200 บาทหรือราคาก้านละ 0.0167 บาท ซึ่งสามารถซื้อได้ตลอดทั้งปี
2. ไม้ไผ่ สามารถจัดหาได้โดยผู้สูงอายุในหมู่บ้านรับจ้างเลาไม้ไผ่ และจักเป็นเส้นตอกจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 60 บาท มีประมาณ 1,000 อัน สามารถจัดซื้อได้ตลอดทั้งปี

3. กาบกล้วย สมาชิกกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดหา โดยจะนำไปตากแดดทิ้งไว้ 1 อาทิตย์ แล้วจึงนำมาขายให้ทางกลุ่มฯ ในราคากิโลกรัมละ 20 บาท สามารถจัดหาได้ตลอดทั้งปี
4. ไมยราบ สมาชิกจะเป็นผู้ทำการจัดหาเอง โดยจะรวมกลุ่มกันไปจัดหา ซึ่งจะนำมาจำหน่ายให้กลุ่มฯ ในราคามัดละ 5 บาท สามารถจัดหาได้ในช่วงเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป
5. เถาวัลย์ สมาชิกจะเป็นผู้ทำการจัดหาเอง โดยจะรวมกลุ่มกันไปจัดหา ซึ่งจะนำมาจำหน่ายให้กลุ่มฯ ในราคากิโลกรัมละ 20 บาท มีช่วงเวลาการจัดหาเช่นเดียวกับการจัดหาไมยราบ
6. ใบตาล การจัดหาสมาชิกจะทำการจ้างคนในหมู่บ้านจัดหาในราคาใบละ 5 บาท สามารถจัดหาได้ตลอดทั้งปี
7. ใบลาน เป็นวัตถุดิบที่กลุ่มฯ ทำการจัดซื้อจากหมู่บ้านดงลาน จังหวัดตาก ในราคาใบละ 15 บาท ปีละ 2 ครั้งๆ ละ 600 ถึง 1,200 ใบ
8. หวาย เป็นวัตถุดิบที่ไม่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่ กลุ่มฯ ต้องไปซื้อหวายจาก คือ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอยุธยา ในราคากิโลกรัมละ 80 บาท โดยใน 1 กอ จะมีน้ำหนักประมาณ 60 ถึง 80 กิโลกรัม ใน 1 ปี จะทำการซื้อประมาณ 3 ครั้งๆ ละ 2 กอ ในช่วงเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม โดยกลุ่มฯ จะขนส่งเอง ค่าน้ำมันในการขนส่งแต่ละครั้งประมาณ 1,800 บาท ค่าอาหารครั้งละ 2,000 บาท ซึ่งเป็นค่าน้ำมันและค่าอาหารในการจัดซื้อได้หวาย และผิวหวายด้วย กลุ่มฯ จะจำหน่ายให้สมาชิกในราคากิโลกรัมละ 100 บาท
9. ใ้หวาย เป็นวัตถุดิบอีกชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถจัดซื้อได้ในพื้นที่ กลุ่มฯ ซื้อมี 3 ลักษณะ คือ หวายไม่ฟอก ราคากิโลกรัมละ 120 บาท หวายเส้นเล็ก ราคากิโลกรัมละ 165 ถึง 180 บาท และหวายเส้นใหญ่ ราคากิโลกรัมละ 120 ถึง 140 บาท กลุ่มฯ จะทำการซื้อทุกขนาดและนำมาจักสานตามลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ จะทำการซื้อพร้อมกับการซื้อหวาย คือ ปีละ 2 – 3 ครั้งๆ ละ 2 มัดในแต่ละประเภทของใ้หวาย ซึ่ง 1 มัด จะมีน้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม ซึ่งช่วงเวลาการจัดซื้อและการขนส่งต่างๆ มีลักษณะเช่นเดียวกับหวาย
10. กก ซึ่งสามารถจัดซื้อได้ในพื้นที่ในราคากำละ 35 บาท โดยจะจ้างคนในหมู่บ้านเป็นผู้จัดหา ซึ่งสามารถจัดหาได้ในช่วงฤดูฝนจนถึงสิ้นปี คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายนจนถึงธันวาคม
11. ผ้าบุกระเป่า เป็นผ้าทอมือที่จัดซื้อจากกลุ่มแม่บ้านทอผ้าในหมู่บ้านใกล้เคียง รับซื้อในราคาเมตรละ 80 บาท สามารถหาซื้อได้ตลอดทั้งปี
12. ผิวหวาย มีการจัดหาเช่นเดียวกับหวายและใ้หวาย มี 3 ประเภท คือ ผิวหวายธรรมดาไม่ฟอกขาว ราคากิโลกรัมละ 180 บาท ผิวหวายฟอกขาวพิเศษ ซึ่งมีความเหนียวมากกว่าผิวหวายธรรมดา ราคากิโลกรัมละ 220 บาท และผิวหวายเส้นเล็ก ราคากิโลกรัมละ 260 บาท กลุ่มฯ จะทำการซื้อปีละ 2 ครั้งๆ ละ 1 มัด ในแต่ละประเภทของ ซึ่ง 1 มัดจะมีน้ำหนักประมาณ 50 กิโลกรัม
13. หวายเทียม กลุ่มฯ จะจัดซื้อจากร้านค้าในกรุงเทพฯ ย่านสะพานพุทธ ราคากิโลกรัมละ 125 บาท แต่เดิมราคากิโลกรัมละ 105 บาท การสั่งซื้อจะทำการโทรสั่งล่วงหน้า 15 วัน กลุ่มฯ จะทำการสั่งซื้อ 2 ครั้งต่อปี ครั้งละ 50 กิโลกรัมขึ้นไป ทางร้านค้าจะเป็นผู้จัดส่งให้ทางบริษัทขนส่งสินค้าขึ้นซีเล้ง โดยคิดค่าขนส่ง 2 ช่วง คือ จากกรุงเทพฯ มาถึงสถานีขนส่งจังหวัดลำปาง 150 บาท และจากสถานีขนส่งจังหวัดลำปางถึงกลุ่มฯ คิดตามน้ำหนักของสินค้าราคากิโลกรัมละ 2.5 บาท แต่เดิมราคากิโลกรัมละ 2 บาท สามารถสั่งซื้อได้ตลอดทั้งปี

14. เชือกไนล่อนสีเหลืองเส้นเล็ก กลุ่มฯ จะซื้อจากร้านค้าในจังหวัดลำปางมัดละ 1 กิโลกรัม ราคา 100 ถึง 110 บาท ซึ่งใน 1 มัด มีทั้งหมด 20 หัว (ใจ) กลุ่มฯ จะซื้อครั้งละ 3 ถึง 5 มัด โดยซื้อ 5 ถึง 6 ครั้งต่อปี สามารถซื้อได้ตลอดทั้งปี

15. ตะปู เป็นตะปูขนาด 2 หุน สมาชิกจะเป็นผู้จัดหาเองจากร้านค้าจำหน่ายวัสดุก่อสร้างหรือร้านค้าอื่นๆ จำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 45 บาท สามารถจัดซื้อได้ตลอดทั้งปี

16. น้ำมันสน กลุ่มฯ จะซื้อจากร้านแสงธรรมวิทยา ซึ่งจำหน่ายวัสดุก่อสร้างใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในราคาปีละ 250 ถึง 280 บาท บรรจุ 16 ลิตร ซื้อครั้งละ 3 ปี๊บ จัดซื้อ 7 ถึง 8 ครั้งต่อปี สามารถจัดซื้อได้ตลอดทั้งปี

17. น้ำมันวานิช กลุ่มฯ การจัดซื้อมีลักษณะเช่นเดียวกับน้ำมันสน ซึ่งทางกลุ่มฯ ใช้ 2 ยี่ห้อ คือ ยี่ห้อ TOA ราคาถังละ 1,600 บาท และยี่ห้อกุง ในราคาถังละ 1,100 บาท บรรจุ 16 ลิตร ซื้อครั้งละ 2 ถังทั้งสองชนิด จัดซื้อ 7 ถึง 8 ครั้งต่อปี

18. สีฝุ่นสีเหลือง กลุ่มฯ จัดซื้อจากแหล่งจำหน่ายเดียวกับน้ำมันสนและน้ำมันวานิช ในราคา กิโลกรัมละ 40 บาท ซื้อครั้งละ 2 กิโลกรัม จัดซื้อ 7 ถึง 8 ครั้งต่อปี

19. กำมะถัน กลุ่มฯ ซื้อจากร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท ซื้อครั้งละ 5 ถึง 10 กิโลกรัม โดยซื้อปีละ 1 ครั้ง ใช้ปริมาณกำมะถันในการอบผลิตภัณฑ์ ครั้งละ 1 กิโลกรัมต่อการอบผลิตภัณฑ์ 500 ถึง 600 ชิ้น

20. ถ่าน เป็นถ่านอัดแท่งได้รับการสนับสนุนในลักษณะให้เปล่าจากสำนักงานการไฟฟ้าจังหวัดลำปาง จำนวน 600 แท่ง ซึ่งหากจัดซื้อจะจำหน่ายในราคาแท่งละ 1.50 บาท

21. สีย้อมกก กลุ่มฯ จัดซื้อจากร้านค้าในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากไม่สามารถหาซื้อได้ภายใน จังหวัดลำปาง ซึ่งจะจัดซื้อเมื่อมาจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าที่จังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดซื้อได้ตลอดทั้งปี

22. แล็คเกอร์ ราคาแกลลอนละ 450 บาท บรรจุ 4 ลิตร ซื้อปีละ 1 ครั้งๆ ละ 5 แกลลอน จากร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สามารถใช้ทาผลิตภัณฑ์ได้ครั้งละ 50 – 60 ชิ้นต่อแกลลอน ใช้กับงานกระเปาะไม้ไผ่ สามารถจัดซื้อได้ตลอดทั้งปี

23. กาวลาเท็กซ์ยี่ห้อ TOA กล่องละ 380 ถึง 450 บาท ใช้สำหรับทาเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ให้มีแข็งแรงและคงทน 1 กล่องบรรจุ 10 กิโลกรัม

ช่วงเวลาในการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตของกลุ่มฯ และการจัดหาวัตถุดิบสามารถแสดงดังตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ

วัตถุดิบ	ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ก้านมะพร้าว	←											→
ไม้ไผ่ (ตอก)	←											→
กากปลั้ว	←											→
ไมยราบ	←	→				←						→
เถาวัลย์	←	→				←						→
ใบตาล	←											→
ใบลาน	←											→
หวาย	←				→							
ไผ่หวาย	←				→							
กก								←	→			→
ผ้ากระเป๋	←											→
ผิวหวาย	←				→							
หวายเทียม	←											→
เชือกไนลอน	←											→
ตะปู	←											→
น้ำมันสน	←											→
น้ำมันวานิช	←											→
สีฝุ่น	←											→
กำมะถัน	←											→
ถ่าน	←											→
สีย้อมกก	←											→
แอลกอฮอล์	←											→
กาวลาเท็กซ์	←											→

หมายเหตุ : ← → แสดงช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.4 การจัดหมวดหมู่วัตถุของกลุ่มฯ

วัตถุ	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของวัตถุ	ความถี่	ปริมาณการซื้อต่อครั้ง	ปริมาณการซื้อต่อปี	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
ก้ามมะพร้าว	กิโลกรัม	20	พ่อค้าในหมู่บ้าน	3 ถึง 4 ครั้งต่อเดือน	500 ก้าน	20,000 ก้าน	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
ไม้ (ตอก)	กิโลกรัม	60	พ่อค้าในหมู่บ้าน	2 ครั้งต่อเดือน	1,000 อัน	24,000 อัน	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
กาบกล้วย	กิโลกรัม	20	สมาชิกกลุ่มฯ จัดหาเอง	1 ครั้งต่อเดือน	10 กิโลกรัม	120 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
ใบตาล	ใบ	5	จ้างคนในหมู่บ้านจัดหา	2 เดือนต่อครั้ง	20 ใบ	120 ใบ	เงินสด	คนที่นี่จ้างจัดหาขนส่งให้	ไม่เสียค่าขนส่ง
ใบลาน	ใบ	15	พ่อค้าในจังหวัด ตาก	2 ครั้งต่อปี	600 ถึง 1,200 ใบ	1,200 ถึง 2,400 ใบ	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ¹
หวาย	กิโลกรัม	80	พ่อค้าในจังหวัด อยู่ธยา	3 ครั้งต่อปี	160 กิโลกรัม	480 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	3,800 บาทต่อครั้ง ⁴
ผิวหวาย ¹	กิโลกรัม	180 ถึง 260	พ่อค้าในจังหวัด อยู่ธยา	2 ครั้งต่อปี	150 กิโลกรัม	300 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	3,800 บาทต่อครั้ง ⁴
ไม้หวายเส้นเล็ก ²	กิโลกรัม	120 ถึง 180	พ่อค้าในจังหวัด อยู่ธยา	2 ครั้งต่อปี	540 กิโลกรัม	1,080 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	3,800 บาทต่อครั้ง ⁴

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

วัตถุุดิบ	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	ความถี่	ปริมาณการใช้ต่อครั้ง	ปริมาณการใช้ต่อปี	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
กก	กำ	35	จ้างคนในหมู่บ้านจัดหา	2 ถึง 3 ครั้งต่อปี	3 ถึง 4 กำ	20 กำ	เงินสด	คนที่รับจ้างจัดหาขนส่งให้	ไม่เสียค่าขนส่ง
ผ้ากระเป่า	เมตร	80	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าในหมู่บ้านใกล้เคียง	2 ถึง 3 ครั้งต่อปี	20 ถึง 30 เมตร	60 ถึง 80 เมตร	เงินสด	ขนส่งเอง	50 บาท
หวายเทียม	กิโลกรัม	125	ร้านค้าในกรุงเทพฯ	2 ครั้งต่อปี	50 ถึง 100 กิโลกรัม	100 ถึง 200 กิโลกรัม	เงินสด	ทางร้านจัดส่งให้	275 ถึง 400 บาทต่อครั้ง
เครื่องแก้ววัลย์	กิโลกรัม	20	จัดหาเองตามหมู่บ้าน	2 ครั้งต่อเดือน	20 ถึง 40 กิโลกรัม	60 ถึง 100 กิโลกรัม	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
ไมยราบ	มัด	5	จัดหาเองตามหมู่บ้าน	2 ครั้งต่อเดือน	20 กิโลกรัม	60 กิโลกรัม	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
ตะปู	กิโลกรัม	45	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	5 ครั้งต่อปี	2 กิโลกรัม	10 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ³
เชือกไนลอนเส้นเล็กสีเหลือง	มัด	100 ถึง 110	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	5 ครั้งต่อปี	3 ถึง 5 มัด	15 ถึง 25 มัด	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ³
น้ำมันสน	ปี๊บ	280	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	7 ถึง 8 ครั้งต่อปี	3 ปี๊บ	21 ถึง 24 ปี๊บ	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ³
น้ำมันวานิช TOA	ถัง	1,600	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	7 ถึง 8 ครั้งถึงปี	2 ถัง	14 ถึง 16 ถัง	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ³

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	ความถี่	ปริมาณการใช้ต่อครั้ง	ปริมาณการใช้ต่อปี	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
น้ำมันวานิช ตรากุ้ง	ถัง	1,100	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	7 ถึง 8 ครั้งต่อปี	2 ถัง	14 ถึง 16 ถัง	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³
สีฝุ่นเหลือง	กิโลกรัม	40	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	7 ต่อ 8 ครั้งต่อปี	2 กิโลกรัม	14 ถึง 16 กิโลกรัม	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³
กำมะถัน	กิโลกรัม	20	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	1 ครั้งต่อปี	5 ถึง 10 กิโลกรัม	5 ถึง 10 กิโลกรัม	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³
ถ่าน	แท่ง	1.50	สำนักงานการไฟฟ้าจังหวัดลำปาง	1 ครั้งต่อปี	600 แท่ง	600 แท่ง	ไม่เสียค่าใช้จ่าย	สำนักงานการไฟฟ้าจัดส่งให้	ไม่เสียค่าขนส่ง
สีย้อมกก	กล่อง	45	ร้านค้าใน จังหวัดเชียงใหม่	1 ครั้งต่อปี	3 กล่อง	3 กล่อง	จ่ายสด	ขนส่งเอง	100 ถึง 200 บาทต่อถัง ³
แล็คเคอาร์	แกลลอน	450	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	1 ครั้งต่อปี	5 แกลลอน	5 แกลลอน	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³
การลาเท็กซ์ TOA	กล่อง	380 ถึง 450	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	5 ครั้งต่อปี	2 กล่อง	10 กล่อง	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³
ผ้าบุกระเป่า	เมตร	80	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าในจังหวัด	5 ครั้งต่อปี	20 เมตร	100 เมตร	จ่ายสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อถัง ³

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	ความถี่	ปริมาณการซื้อ/ครั้ง	ปริมาณการซื้อต่อปี	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
ด้ายเย็บกระเป๋	หลอด	12	ร้านค้าใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	1 ครั้งต่อปี	5 หลอด	5 หลอด	เงินสด	ขนส่งเอง	50 ถึง 100 บาทต่อครั้ง ³

หมายเหตุ : ¹ ผีหวายได้แก่ ผีหวายธรรมดาไม่พอกขาว ผีหวายพอกขาว และผีหวายเส้นเล็ก ได้ผายได้แก่ ผีหวายไม่พอกขาว ได้ผายเส้นเล็กและได้ผายเส้นใหญ่

: ³ ค่าขนส่งในการจัดซื้อน้ำมันสน น้ำมันวานิช กาว แล็คเกอร์ กำมะถัน ตะปู และสีผสมรวมกัน

: ⁴ ค่าขนส่งในการจัดซื้อก หวาย ผีหวาย และได้ผายรวมกัน

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต

วัสดุ อุปกรณ์ในการผลิตของกลุ่มฯ มีทั้งที่เป็นของสมาชิกจัดหาเอง เช่น กรรไกรตัดกิ่ง เข็ม กรรไกร มีดคัทเตอร์ ซึ่งบางอุปกรณ์สามารถซื้อได้ที่กลุ่มฯ นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์การผลิตที่ทางกลุ่มฯ จัดหาเพื่อการผลิตอีก ได้แก่ เครื่องจักรตอก เครื่องรีดผักตบชวา ตราชั่ง เตอบอบผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์ทาสีและน้ำมันวานิช เครื่องพ่นสี ผ้าใบ และแบบขึ้นรูปกระเป๋ากาบกล้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัสดุ อุปกรณ์การผลิต

1. กรรไกรตัดกิ่ง เป็นวัสดุอุปกรณ์หลักในการตัดวัสดุดิบจำพวกไมยราบ เครือเถาวัลย์หรือ ก้านมะพร้าวให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ
2. เข็ม ใช้ในงานจักสานประเภทตะกร้า กระเช้า และกระจาด โดยใช้สำหรับสอดเชือกในล่อนเส้นเล็ก และเย็บเพื่อยึดวัสดุดิบไว้ด้วยกัน
3. เหล็กแหลมสอด ใช้ในงานกระเป๋ากาบกล้วย เพื่อใช้สำหรับเจาะรูกระเป๋ากาบกล้วย
4. กรรไกร ใช้ตัดเชือกหรือด้าย
5. มีดคัทเตอร์ ใช้ตัดเชือกหรือด้ายเช่นเดียวกับกรรไกร
6. คีมปากแหลม ใช้ในการผลิตกระเป๋ากาบกล้วย
7. ตัวนำเจาะเบอร์ 20 และ 25 ราคาชุดละ 400 บาท ใช้ในการผลิตกระเป๋ากาบกล้วยสำหรับเจาะรูกระเป๋ากาบกล้วย
8. ค้อน ใช้ในการผลิตกระเป๋ากาบกล้วย สำหรับตอกตัวนำเจาะหรือเหล็กแหลมสอด
9. เครื่องจักรตอก ใช้ในการจักตอกเป็นเส้นเล็กๆ เพื่อนำไปใช้ในการสานแข่งขนาดเล็ก
10. เครื่องรีดแบบมือหมุน ใช้รีดกาบกล้วยให้แบนเรียบสำหรับจักสานกระเป๋ากาบกล้วย
11. ตราชั่ง ใช้ชั่งวัสดุดิบในการผลิตต่างๆ เมื่อสมาชิกมาซื้อวัสดุดิบจากทางกลุ่มฯ
12. เตอบอบผลิตภัณฑ์ ใช้อบผลิตภัณฑ์ทุกชนิดเพื่อป้องกันเชื้อรา
13. รางเหล็กสำหรับทาสีและน้ำมันวานิช ใช้สำหรับทาสี ทาน้ำมันวานิชเพื่อเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ให้มีความเงางาม
14. เครื่องพ่นสี ใช้พ่นสีผลิตภัณฑ์ ซึ่งดัดแปลงมาจากเครื่องพ่นลม
15. แปรงทาสี ใช้ในการทาสีและทาน้ำมันวานิชในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ
16. ผ้าใบ ใช้คลุมวัสดุดิบ เช่น หวาย ซึ่งจัดเก็บไว้บริเวณโรงรถ
17. ฝุ่นกระเป๋ากาบกล้วย ใช้เป็นแบบขึ้นรูปในการจักสานกระเป๋ากาบกล้วย มีด้วยกัน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งราคาชิ้นละ 10 บาท 15 บาท และ 20 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 วัสดุ อุปกรณ์และโรงเรือน

อุปกรณ์การผลิต	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มา	ปีที่ได้มา (พ.ศ.)	อายุการใช้งาน (ปี)	ลักษณะการได้มา
กรรไกรตัดกิ่งไม้	1 อัน	180	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2545	1	สมาชิกจัดซื้อเอง
เตี๊ยม	1 เล่ม	5	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2545	1	สมาชิกจัดซื้อเอง
เหล็กแหลมสอด	5 แท่ง	20	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2543	3	เงินทุนของกลุ่มฯ
กรรไกร	1 อัน	35	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2545	1	สมาชิกจัดซื้อเอง
มีดคัทเตอร์	1 ด้าม	25	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2545	1	สมาชิกจัดซื้อเอง
คีมปากแหลม	5 อัน	85	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2543	5	เงินทุนของกลุ่มฯ
ตัวนำเจาะเบอร์ 20 และ 25	5 ชุด	400	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2543	5	เงินทุนของกลุ่มฯ
ค้อน	5 อัน	70	ร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	2543	10	เงินทุนของกลุ่มฯ
เครื่องจักรตัดอก	1 เครื่อง	20,000	สมาคมสตรีนักธุรกิจลำปาง และมูลนิธิศุภวรรณชัย	2539	20	ได้รับการสนับสนุนเงินลงทุนในการจัดซื้อจากสมาคมสตรีนักธุรกิจลำปาง และมูลนิธิศุภวรรณชัย
เครื่องรีดแบบมือหมุน	1 เครื่อง	3,500	สมาคมสตรีนักธุรกิจ	2544	20	ได้รับการสนับสนุนเงินลงทุนในการจัดซื้อจากสมาคมสตรีนักธุรกิจ
เครื่องรีดแบบมือหมุน	1 เครื่อง	3,500	สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมลำปาง	2543	20	ได้รับการสนับสนุนเงินลงทุนในการจัดซื้อจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมลำปาง
ตราประทับ	1 อัน	550	ซื้อจากร้านค้าในจังหวัดลำปาง	2528	20	เงินทุนของกลุ่มฯ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

อุปกรณ์การผลิต	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มา	ปีที่ได้มา (พ.ศ.)	อายุการใช้งาน (ปี)	ลักษณะการได้มา
เตาอบผลิตภัณฑ์	1 เตา	27,500	สมาคมสตรีนักรักกิจ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ	2530	20	ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการจัดซื้อจากสมาคมสตรีนักรักกิจ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ
รางเหล็กสำหรับทำสีและน้ำมันวานิช	1 ชุด	7,500	สมาคมสตรีนักรักกิจ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ	2530	20	ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการจัดซื้อจากสมาคมสตรีนักรักกิจ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ
เครื่องพ่นสี	1 เครื่อง	8,500	ซื้อจากร้านค้าในจังหวัดลำปาง	2542	20	กลุ่มฯ จัดซื้อเอง
แปรงทาสี	2 อัน	35	ซื้อจากร้านค้าในจังหวัดลำปาง	2540	3	เงินทุนของกลุ่มฯ
ผ้าใบ	ผืน	600	ซื้อจากร้านค้าในจังหวัดลำปาง	2543	10	ประธานกลุ่มฯ จัดซื้อ
หุ่นกระเบื้องากบกล้วย	อัน	10 ถึง 20	จัดทำเอง	2543	3	เงินทุนของกลุ่มฯ
โรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์	1 โรง	35,000	จ้างช่างทำการก่อสร้าง	2528	30	เป็นโรงเรือนในบ้านของประธานกลุ่มฯ
โรงเก็บรอย	1 โรง	15,000	จ้างช่างทำการก่อสร้าง	2528	30	เป็นโรงเรือนในบ้านของประธานกลุ่มฯ
รถยนต์	1 คัน	350,000	ซื้อจากร้านขายรถยนต์ในจังหวัดลำปาง	2540	20	เป็นรถยนต์ส่วนตัวของประธานกลุ่มฯ
โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพา พร้อมเสารับส่งสัญญาณ	1 ชุด	13,500	ร้านจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพาในจังหวัดลำปาง	2542	5	เงินทุนส่วนตัวของประธานกลุ่มฯ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.3 บรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ใช้ คือ ถุงพลาสติกใสขนาด 50 x 67 นิ้ว (กว้างxยาว) ซึ่งประธานกลุ่มฯ จะไปซื้อจากร้านค้าที่กรุงเทพฯ ด้วยตนเอง โดยจะทำการไปซื้อพร้อมกันกับการซื้อวัตถุดิบที่จังหวัด อุดรธานี ซึ่งถุงพลาสติกใส จำหน่ายราคา กิโลกรัมละ 60 บาท ซึ่งถุงพลาสติกใส 1 ถุง สามารถบรรจุผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า กระเช้า หรือกระเจด ได้ 60 ชิ้น การจัดหาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การจัดหาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ

บรรจุภัณฑ์	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มา	ความถี่	ปริมาณการซื้อต่อครั้ง	ปริมาณการซื้อต่อปี	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
ถุงพลาสติกใส	กิโลกรัม	60	สั่งผลิตจากโรงงานในกรุงเทพฯ	1 ครั้งต่อปี	10 กิโลกรัม	10 กิโลกรัม	จ่ายสด	ขนส่งเอง	100 บาทต่อครั้ง

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.4 โรงเรือน

โรงเรือนที่ใช้จัดเก็บผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบของกลุ่มฯ เป็นโรงเรือนของประธานกลุ่มฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรือนสำหรับเก็บผลิตภัณฑ์ สร้างในปี พ.ศ. 2528 มีต้นทุนในการก่อสร้าง 35,000 บาท ในปี 2544 ได้ทำการปรับปรุงโดยยกพื้นเป็น 2 ชั้น เป็นเงิน 250 บาท

2. โรงเก็บรถ ซึ่งใช้เก็บวัตถุดิบ เช่น หวาย ไม้หวาย ฝอยหวาย ซึ่งสร้างในปี พ.ศ. 2528 มูลค่า 15,000 บาท ซึ่งใช้พื้นที่ในการจัดเก็บประมาณ 1 ใน 4 ส่วนของพื้นที่โรงเก็บรถทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์การผลิตและอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการผลิตและการตลาดของกลุ่มฯ ได้แก่ รถยนต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รถยนต์ เป็นพาหนะที่ใช้จัดหาและขนส่งวัตถุดิบ ซึ่งเป็นรถยนต์ส่วนตัวของประธานกลุ่มฯ
2. โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพาและเสารับส่งสัญญาณ
3. โรงเรือน อุปกรณ์การผลิตและอุปกรณ์อื่นๆ แสดงดังตารางที่ 4.5

4.3.5 การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

การตรวจสอบคุณภาพปัจจัยการผลิต

การตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ และบรรจุภัณฑ์ เป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ เนื่องจากการจัดซื้อวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ ต้องจัดหาไว้ให้สมาชิกเพื่อใช้ในการผลิตเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ โดยตรงซึ่งจะทำการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ โดยจะคัดเลือกวัตถุดิบที่มีขนาดและคุณภาพตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถคัดเลือกได้เนื่องจากจัดซื้อจากแหล่งวัตถุดิบโดยตรงอีกทั้งประธานกลุ่มฯ มีประสบการณ์ในการจัดซื้อวัตถุดิบมานาน

การเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

การเก็บรักษาปัจจัยการผลิต ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตที่สมาชิกเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหา จะเป็นหน้าที่ของสมาชิกแต่ละรายในการจัดเก็บรักษา ซึ่งจะจัดเก็บไว้ตามบ้านของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งวัตถุดิบในการผลิต เช่น ไม้ไผ่ และก้านมะพร้าว จะจัดเก็บไว้ในบ้าน หรือใต้ถุนบ้าน ส่วนอุปกรณ์การผลิต เช่น กรรไกรตัดกิ่ง กรรไกร มีดคัทเตอร์ ฯลฯ จะจัดเก็บในตะกร้าจักสานของสมาชิกแต่ละราย ในส่วนของการจัดเก็บวัตถุดิบ และอุปกรณ์การผลิตในส่วนของความรับผิดชอบของกลุ่มฯ จะทำการจัดเก็บไว้ที่บ้านของประธานกลุ่มฯ โดยจะจัดเก็บไว้ในโรงเก็บรถยนต์ หรือโรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่าย ซึ่งวัตถุดิบประเภทหวาย กก และผิวหวาย จะทำการจัดเก็บโดยจัดวางไว้ตามพื้นของโรงเก็บรถยนต์ โดยมีผ้าพลาสติกคลุมไว้ ในส่วนของอุปกรณ์การผลิตต่างๆ ที่เป็นอุปกรณ์ชิ้นเล็กๆ เช่น กรรไกรตัดกิ่ง จะทำการจัดเก็บไว้ในโรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์ ส่วนอุปกรณ์การผลิตชิ้นใหญ่ เช่น เครื่องจักตอก และเครื่องรีดผักตบชวา จะทำการจัดเก็บไว้ในโรงเก็บรถ และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งยังไม่พบปัญหาการจัดเก็บวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่ทำการจัดเก็บไว้ที่กลุ่มฯ แต่ในส่วนของสมาชิกมีเพียงการจัดเก็บกากกล้วยที่ใช้ทำกระเป๋ากากกล้วยซึ่งสมาชิกบางรายทำการจัดเก็บไว้ในที่ชื้นทำให้เกิดเชื้อราและไม่สามารถนำมาทำการผลิตต่อได้

4.4 แรงงานและการจ้างงาน

4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต

แรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ ส่วนมากเป็นแรงงานกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มฯ ทั้งหมด 42 คน นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ยังมีแรงงานในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากกลุ่มฯ เครือข่ายอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบ้านหัวทุ่ง และบ้านทุ่งปง ซึ่งมีแรงงานรวมทั้ง 2 กลุ่ม 14 คน ในส่วนของกระบวนการทาสี และน้ำมันวานิช กลุ่มฯ ได้จ้างแรงงานชายในหมู่บ้าน 2 คน ในการทำ ในการผลิตผลิตภัณฑ์บางชนิด เช่น กระเป๋า จะมีการจ้างผลิตในบางขั้นตอนซึ่งกลุ่มฯ จะจ้างสมาชิกบางรายที่ถนัด เช่น การเย็บตัวกระเป๋า การเย็บหูกระเป๋า เป็นต้น ซึ่งแรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ

ลักษณะงาน/หน้าที่	จำนวนแรงงานที่ใช้ (คน)				ลักษณะ การจ้าง งาน	อัตราค่าจ้าง	สถานภาพการเป็น สมาชิกกลุ่มฯ
	ประจำ		ชั่วคราว				
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
จักสาน	-	42	-	-	รายขึ้น	ขึ้นอยู่กับชนิด ผลิตภัณฑ์	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสาน (บ้านหัวทุ่ง)	-	12	-	-	รายขึ้น	ขึ้นอยู่กับชนิด ผลิตภัณฑ์	ไม่เป็นสมาชิก กลุ่มฯ
จักสาน (บ้านทุ่งปง)	-	2	-	-	รายขึ้น	ขึ้นอยู่กับชนิด ผลิตภัณฑ์	ไม่เป็นสมาชิก กลุ่มฯ
ทอวานิชและน้ำมันสน	2	-	-	-	รายวัน	100 บาทต่อคน ต่อวัน	ไม่เป็นสมาชิก กลุ่มฯ
จ้างเย็บตัวกระเป๋า	-	-	-	2	รายขึ้น	10 บาทต่อชิ้น	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จ้างเย็บผ้าบุกระเป๋า	-	-	-	1	รายขึ้น	5 บาทต่อชิ้น	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จ้างทำหูกระเป๋า	-	-	-	1	รายขึ้น	70 ถึง 90 บาท ต่อชิ้น	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มฯ

4.4.2 การจ้างงาน

การจ้างงานของกลุ่มฯ จะจ่ายค่าแรงตามชนิดของชิ้นงาน โดยเมื่อสมาชิกนำชิ้นงานมาขายให้กลุ่มฯ กลุ่มฯ จะรับซื้อโดยตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หากไม่ได้มาตรฐานจะรับซื้อในราคาที่ต่ำกว่าราคามาตรฐาน 1 ถึง 3 บาทต่อชิ้น ในส่วนของกระบวนการทอสี และน้ำมันวานิช กลุ่มฯ จ้างแรงงานชายในหมู่บ้าน 2 คน ในการทำ อัตราค่าจ้างวันละ 100 บาทต่อคน ซึ่งจะทำการทอสี และน้ำมันวานิช ได้วันละ 300 ชิ้นงาน และกลุ่มฯ มีการจ้างสมาชิกผลิตในบางขั้นตอนการผลิตซึ่ง ได้แก่ การเย็บตัวกระเป๋า อัตราค่าจ้าง 10 บาทต่อชิ้น การเย็บผ้าบุกระเป๋า อัตราค่าจ้าง 5 บาทต่อชิ้น และการเย็บหูกระเป๋า อัตราค่าจ้าง 70 ถึง 90 บาทต่อชิ้น ซึ่งการจ้างงานในการผลิตของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.7

4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

จากการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ สามารถคำนวณหาต้นทุนการผลิตโดยการคำนวณได้ดังตารางในภาคผนวก ค. ซึ่งจะเลือกมาเพียง 10 ผลิตภัณฑ์ โดยพิจารณาจากการเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ที่สมาชิกส่วนใหญ่ทำการผลิต และมีการผลิต และการจำหน่ายในปริมาณมาก คือ กระจาดก้านมะพร้าว ซึ่งมี 5 ขนาด คือ ขนาด 6 นิ้ว 7 นิ้ว 8 นิ้ว 10 นิ้ว และ 12 นิ้ว และตะกร้าก้านมะพร้าว ซึ่งมี 2 ขนาด คือ ขนาด 11 นิ้ว และ 13 นิ้ว ถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้วและ 13 นิ้ว และกระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ ซึ่งแสดงดังตารางที่ 4.8 ถึง 4.17 (ตารางต้นทุนและผลตอบแทนจำแนกตามผลิตภัณฑ์โดยละเอียดแสดงในภาคผนวก ค.) จากตารางที่ 4.8 ถึง 4.17 สามารถพิจารณาต้นทุน และผลตอบแทนในการผลิตจำแนกตามผลิตภัณฑ์ดังนี้

กระดาษก้นมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 10.85 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ในราคา 10 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 0.85 บาทต่อชิ้น เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 10 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่งด้วยน้ำมันวานิล และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบของกลุ่มฯ

เท่ากับ 1.41 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.61 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.2410 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.98 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.1336 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.10 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อมจากอุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตกระดาษก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้วสำหรับพร้อมจำหน่ายเท่ากับ 12.15 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 20 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 7.85 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 25 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 12.85 บาท (ตารางที่ 4.11)

กระดาษก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 13.51 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ในราคา 13 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 0.51 บาทต่อชิ้น เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 13 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่งด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัสดุของผลิตภัณฑ์เท่ากับ 1.8835 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.86 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.3254 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.05 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.1804 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.14 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อมจากอุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตกระดาษก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้วสำหรับพร้อมจำหน่ายเท่ากับ 15.88 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 27 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 11.12 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 30 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 14.12 บาท (ตารางที่ 4.12)

ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 53.60 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ในราคา 25 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 28.60 บาทต่อชิ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานการผลิต เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 25 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่งด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัสดุของผลิตภัณฑ์เท่ากับ 2.82 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.63 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.4820 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.65 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.2672 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.91 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อมจากอุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว สำหรับพร้อมจำหน่ายเท่ากับ 29.29 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 40 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 10.71 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 50 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 20.71 บาท (ตารางที่ 4.13)

ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 56.28 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ในราคา 30 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 26.28 บาทต่อชิ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานการผลิต เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 30 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่งด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัสดุของผลิตภัณฑ์เท่ากับ 3.5250 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.97 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.6025 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.70 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.3340 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.94 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อมจาก

อุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว สำหรับพร้อมจำหน่ายเท่ากับ 35.36 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 50 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 14.64 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณา ราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 50 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 24.64 บาท (ตารางที่ 4.14)

กระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 112.29 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ในราคา 65 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 47.29 บาทต่อชิ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานการผลิต เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 65 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่ง ด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบของกลุ่มฯ เท่ากับ 7.0499 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.31 ของ ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 1.2050 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.59 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.6680 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.88 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อมจาก อุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตกระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ สำหรับพร้อมจำหน่ายเท่ากับ 75.73 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 100 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 24.27 บาทต่อชิ้น เมื่อ พิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 120 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 44.27 บาท (ตารางที่ 4.15)

ถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่าต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 34.18 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ใน ราคา 30 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 4.18 บาทต่อชิ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงาน การผลิต เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 30 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการ ตกแต่งด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบของกลุ่มฯ เท่ากับ 2.4675 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.31 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.4218 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.25 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.2338 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อม จากอุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว สำหรับพร้อม จำหน่ายเท่ากับ 33.75 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 35 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 1.25 บาทต่อ ชิ้น เมื่อพิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 40 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 6.25 บาท (ตารางที่ 4.16)

ถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของสมาชิก พบว่าต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 49.60 บาทต่อชิ้น ซึ่งสมาชิกขายผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มฯ ใน ราคา 35 บาทต่อชิ้น ซึ่งทำให้สมาชิกขาดทุน 16.60 บาทต่อชิ้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงาน การผลิต เมื่อกลุ่มฯ ทำการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคา 35 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการ ตกแต่งด้วยน้ำมันวานิช และสี ซึ่งเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบของกลุ่มฯ เท่ากับ 2.82 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.18 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ และเป็นค่าจ้างแรงงานในการตกแต่งเท่ากับ 0.4820 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.23 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.2672 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.68 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เมื่อคิดรวมค่าเสื่อม จากอุปกรณ์การผลิต กลุ่มฯ จะมีต้นทุนในการผลิตถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว สำหรับพร้อม

จำหน่ายเท่ากับ 39.29 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จำหน่ายในราคาขายส่ง 40 บาท ทำให้กลุ่มฯ ได้กำไร 0.71 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาราคาขายปลีก ณ ระดับราคา 45 บาทต่อชิ้นกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายต่อชิ้นเท่ากับ 5.71 บาท (ตารางที่ 4.17)

จากต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ที่มีอัตราผลตอบแทนจากการขายส่งสูงสุด ได้แก่ ของชำร่วย คิดเป็นร้อยละ 76.51 ของต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ รองลงมาได้แก่ หัวหุ่นไล่ก๊วกผมและกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว คิดเป็นร้อยละ 64.17 และ 41.20 ตามลำดับ

ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ที่มีอัตราผลตอบแทนจากการขายปลีกสูงสุด ได้แก่ ของชำร่วย คิดเป็นร้อยละ 85.91 ของต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ รองลงมาได้แก่ หัวหุ่นไล่ก๊วกผมและกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว คิดเป็นร้อยละ 73.13 และ 47.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว

รายการ	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุนต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		19.6071	2.9167	22.5238	99.99
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		1.7500	0.0000	1.7500	7.77
วัตถุดิบรอง		17.8571	0.0000	17.8571	79.27
2. แรงงาน		0.0000	2.9167	2.9167	12.95
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0031	0.0031	0.01
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0031	0.0031	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		19.6071	2.9198	22.5269	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		4.5354	0.0000	4.5354	97.67
ราคารับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก		4.0000	0.0000	4.0000	86.14
วัตถุดิบ		0.4230	0.0000	0.4230	9.11
แรงงาน		0.0723	0.0000	0.0723	1.56
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.0401	0.0000	0.0401	0.86
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.1081	0.1081	2.33
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.1081	0.1081	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	4.00	4.5354	0.1081	4.6435	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)		6.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		2.00			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	กระจายตามระดับครัวเรือน 6 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				1.46	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				5.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				1.36	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				33.33	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				24.41	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				24.41	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	กระจายตามระดับครัวเรือน 6 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				22.61	
ราคาขายปลีก (บาท)				10.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				6.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				5.46	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				9.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				5.36	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				60.00	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				54.65	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				98.92	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				53.56	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.9 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว

รายการ	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		19.8571	3.3654	23.2225	99.99
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		2.0000	0.0000	2.0000	8.61
วัตถุดิบรอง		17.8571	0.0000	17.8571	76.89
2. แรงงาน		0.0000	3.3654	3.3654	14.49
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0031	0.0031	0.01
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0031	0.0031	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		19.8571	3.3685	23.2257	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		4.5354	0.0000	4.5354	97.67
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		4.0000	0.0000	4.0000	86.14
วัตถุดิบ		0.4230	0.0000	0.4230	9.11
แรงงาน		0.0723	0.0000	0.0723	1.56

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	กระจัดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.0401	0.0000	0.0401	0.86
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.1081	0.1081	2.33
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.1081	0.1081	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	4.00	4.5354	0.1081	4.6435	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				6.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				2.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				1.46	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				5.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				1.36	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				33.33	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				24.41	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				24.41	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				22.61	
ราคาขายปลีก (บาท)				10.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				6.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				5.46	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				9.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				5.36	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				60.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				54.65	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	กระเจดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)		98.92			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)		53.56			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.10 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเจดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว

รายการ	กระเจดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		19.8571	3.5000	23.3571	99.98
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		2.0000	0.0000	2.0000	8.56
วัตถุดิบรอง		17.8571	0.0000	17.8571	76.44
2. แรงงาน		0.0000	3.5000	3.5000	14.98
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0042	0.0042	0.02
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0042	0.0042	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		19.8571	3.5042	23.3613	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		7.7138	0.0000	7.7138	98.16
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		7.0000	0.0000	7.0000	89.08
วัตถุดิบ		0.5640	0.0000	0.5640	7.18
แรงงาน		0.0964	0.0000	0.0964	1.23
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.0534	0.0000	0.0534	0.68
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.1442	0.1442	1.84

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	กระจายตามขนาด 8 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.1442	0.1442	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	7.00	7.7138	0.1442	7.8580	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				8.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				1.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				0.29	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				7.86	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				0.14	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				12.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				3.58	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				3.58	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				1.77	
ราคาขายปลีก (บาท)				10.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				3.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				2.29	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				9.86	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				2.14	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				30.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				22.86	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				98.56	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	กระจัดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				21.42	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.11 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจัดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว

รายการ	กระจัดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		25.4667	4.3750	29.8417	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		2.8000	0.0000	2.8000	9.38
วัตถุดิบรอง		22.6667	0.0000	22.6667	75.93
2. แรงงาน		0.0000	4.3750	4.3750	14.66
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0104	0.0104	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0104	0.0104	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		25.4667	4.3854	29.8521	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		11.7846	0.0000	11.7846	97.03
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		10.0000	0.0000	10.0000	82.34
วัตถุดิบ		1.4100	0.0000	1.4100	11.61
แรงงาน		0.2410	0.0000	0.2410	1.98
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.1336	0.0000	0.1336	1.10
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.3605	0.3605	2.97
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.3605	0.3605	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	10.00	11.7846	0.3605	12.1451	100.00

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รายการ	กระดาษก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ราคาขายส่ง (บาท)				20.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				10.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				8.22	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				19.64	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				7.85	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				50.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				41.08	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				41.08	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				39.27	
ราคาขายปลีก (บาท)				25.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				15.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				13.22	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				24.64	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				12.85	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				60.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				52.86	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				98.56	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				51.42	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.12 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระดาษแก้วขนาด 12 นิ้ว

รายการ	กระดาษแก้วขนาด 12 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		39.3333	5.8333	45.1667	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		2.8000	0.0000	2.8000	6.20
วัตถุดิบรอง		36.5333	0.0000	36.5333	80.86
2. แรงงาน		0.0000	5.8333	5.8333	12.91
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0141	0.0141	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0141	0.0141	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		39.3333	5.8474	45.1807	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		15.3892	0.0000	15.3892	96.93
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		13.0000	0.0000	13.0000	81.89
วัตถุดิบ		1.8835	0.0000	1.8835	11.86
แรงงาน		0.3254	0.0000	0.3254	2.05
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.1804	0.0000	0.1804	1.14
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.4867	0.4867	3.07
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.4867	0.4867	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	13.00	15.3892	0.4867	15.8759	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				27.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				14.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				11.61	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				26.51	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				11.12	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				51.85	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				43.00	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการ	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)		43.00			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)		41.20			
ราคาขายปลีก (บาท)		30.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		17.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)		14.61			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)		29.51			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)		14.12			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		56.67			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		48.70			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		98.38			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)		47.08			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.13 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตตะกร้าก้ามมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว

รายการ	ตะกร้าก้ามมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		28.8333	43.7500	72.5833	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		4.6667	0.0000	4.6667	6.43
วัตถุดิบรอง		24.1667	0.0000	24.1667	33.29
2. แรงงาน		0.0000	43.7500	43.7500	60.26
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0208	0.0208	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0208	0.0208	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		28.8333	43.7708	72.6042	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		28.5692	0.0000	28.5692	97.54
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		25.0000	0.0000	25.0000	85.35
วัตถุดิบ		2.8200	0.0000	2.8200	9.63
แรงงาน		0.4820	0.0000	0.4820	1.65
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.2672	0.0000	0.2672	0.91
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.7210	0.7210	2.46
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.7210	0.7210	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	25.00	28.5692	0.7210	29.2901	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				40.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				15.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				11.43	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				39.28	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				10.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				37.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				28.58	

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)		28.58			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)		26.77			
ราคาขายปลีก (บาท)		50.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		25.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)		21.43			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)		49.28			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)		20.71			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		50.00			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		42.86			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		98.56			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)		41.42			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.14 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตตะกร้าก้ามมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว

รายการ	ตะกร้าก้ามมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		44.1667	43.7500	87.9167	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		5.8333	0.0000	5.8333	6.63
วัตถุดิบรอง		38.3333	0.0000	38.3333	43.59
2. แรงงาน		0.0000	43.7500	43.7500	49.75
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0260	0.0260	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0260	0.0260	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		44.1667	43.7760	87.9427	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		34.4614	0.0000	34.4614	97.45
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		30.0000	0.0000	30.0000	84.84
วัตถุดิบ		3.5250	0.0000	3.5250	9.97
แรงงาน		0.6025	0.0000	0.6025	1.70
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.3340	0.0000	0.3340	0.94
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.9012	0.9012	2.55
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.9012	0.9012	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	30.00	34.4614	0.9012	35.3627	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				20.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				15.54	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				49.10	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				14.64	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				40.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				31.08	

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

รายการ	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)		31.08			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)		29.27			
ราคาขายปลีก (บาท)		60.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		30.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)		25.54			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)		59.10			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)		24.64			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		50.00			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		42.56			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		98.50			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)		41.06			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.15 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเช้าก้ามมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ

รายการ	กระเช้าก้ามมะพร้าวชุดเล็ก				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		70.8810	87.5000	158.3810	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		11.0000	0.0000	11.0000	6.94
วัตถุดิบรอง		59.8810	0.0000	59.8810	37.80
2. แรงงาน		0.0000	87.5000	87.5000	55.23
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0521	0.0521	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0521	0.0521	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		70.8810	87.5521	158.4330	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		73.9229	0.0000	73.9229	97.62
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		65.0000	0.0000	65.0000	85.84
วัตถุดิบ		7.0499	0.0000	7.0499	9.31
แรงงาน		1.2050	0.0000	1.2050	1.59
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.6680	0.0000	0.6680	0.88
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	1.8024	1.8024	2.38
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	1.8024	1.8024	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	65.00	73.9229	1.8024	75.7253	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				100.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				35.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				26.08	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				98.20	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				24.27	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				35.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				26.08	

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการ	กระเช้าก้ามมะพร้าวชุดเล็ก				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)		26.08			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)		24.27			
ราคาขายปลีก (บาท)		120.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		55.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)		46.08			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)		118.20			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)		44.27			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		45.83			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		38.40			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		98.50			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)		36.90			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.16 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว

รายการ	ถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		24.0000	29.1667	53.1667	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		4.0000	0.0000	4.0000	7.52
วัตถุดิบรอง		20.0000	0.0000	20.0000	37.60
2. แรงงาน		0.0000	29.1667	29.1667	54.84
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0182	0.0182	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0182	0.0182	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		24.0000	29.1849	53.1849	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		33.1230	0.0000	33.1230	98.13
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		30.0000	0.0000	30.0000	88.88
วัตถุดิบ		2.4675	0.0000	2.4675	7.31
แรงงาน		0.4218	0.0000	0.4218	1.25
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.2338	0.0000	0.2338	0.69
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.6309	0.6309	1.87
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.6309	0.6309	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	30.00	33.1230	0.6309	33.7539	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				35.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				5.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				1.88	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				34.37	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				1.25	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				14.29	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				5.36	

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการ	ตลาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)		5.36			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)		3.56			
ราคาขายปลีก (บาท)		40.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)		10.00			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)		6.88			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)		39.37			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)		6.25			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		25.00			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		17.19			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)		98.42			
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)		15.62			

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระเป๋ากาบกล้วยขนาดใหญ่

รายการ	ภาคใต้แก่น้ำก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		37.5000	43.7500	81.2500	99.97
1. ปัจจัยการผลิต					
วัตถุดิบหลัก		4.1667	0.0000	4.1667	5.13
วัตถุดิบรอง		33.3333	0.0000	33.3333	41.02
2. แรงงาน		0.0000	43.7500	43.7500	53.83
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0208	0.0208	0.03
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0208	0.0208	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก		37.5000	43.7708	81.2708	100.00
ต้นทุนของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปรของกลุ่มฯ		38.5692	0.0000	38.5692	98.16
ราคาซื้อวัตถุดิบจากสมาชิก		35.0000	0.0000	35.0000	89.08
วัตถุดิบ		2.8200	0.0000	2.8200	7.18
แรงงาน		0.4820	0.0000	0.4820	1.23
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		0.2672	0.0000	0.2672	0.68
ต้นทุนคงที่ของกลุ่มฯ		0.0000	0.7210	0.7210	1.84
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.7210	0.7210	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	35.00	38.5692	0.7210	39.2901	100.00
ราคาขายส่ง (บาท)				40.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				5.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				1.43	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				39.28	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				0.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				3.58	

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	ภาคใต้แกว่น้ำก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว				
	ต้นทุนกลุ่ม	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อ ต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ส่ง (ร้อยละ)				3.58	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				1.77	
ราคาขายปลีก (บาท)				45.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาทต่อหน่วย)				10.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อหน่วย)				6.43	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาทต่อหน่วย)				44.28	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อหน่วย)				5.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ ต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				22.22	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				14.29	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ปลีก (ร้อยละ)				98.40	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				12.69	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

4.6 กรรมวิธีการผลิต

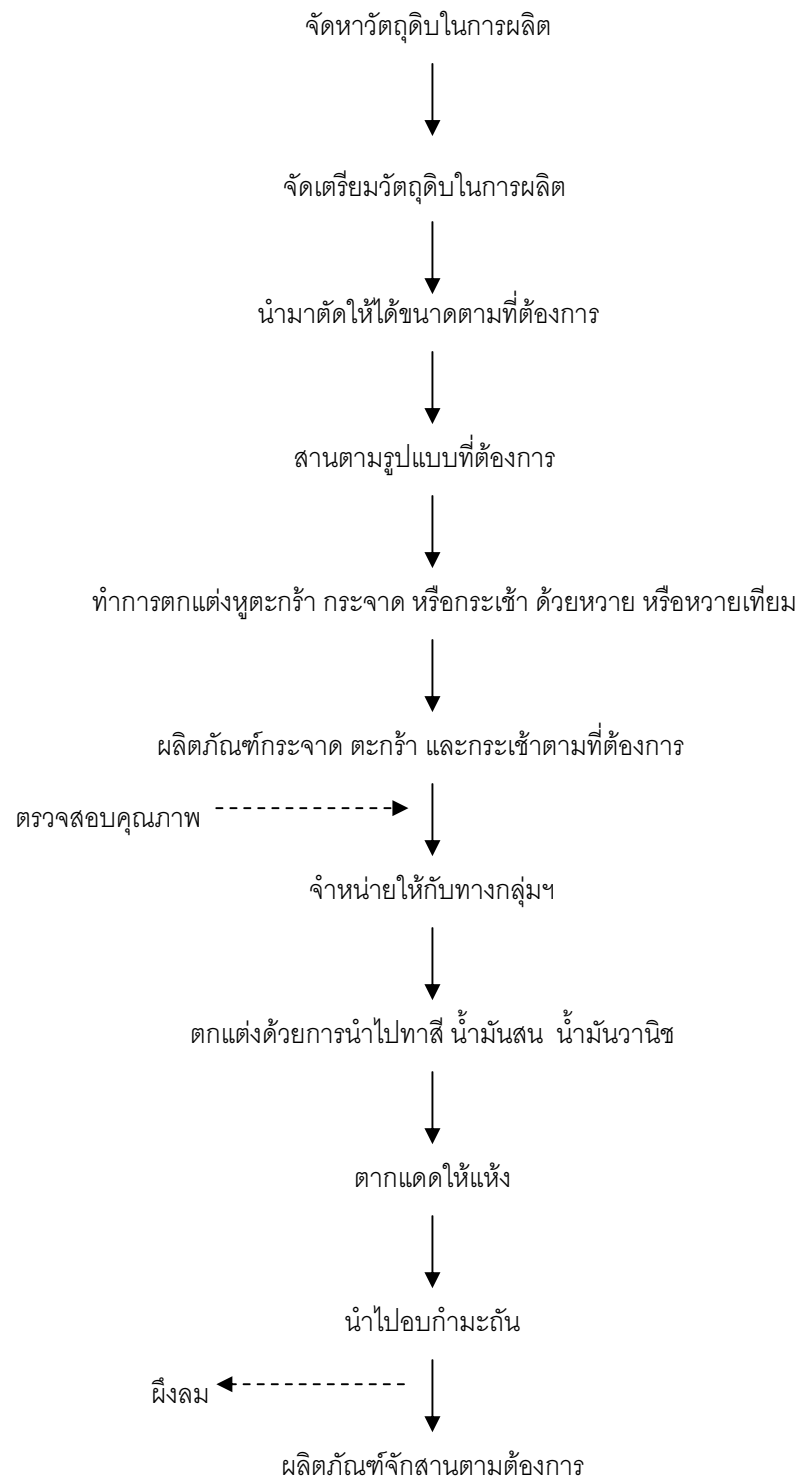
กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ แบ่งออกได้เป็น 2 วิธีหลักๆ ตามลักษณะของผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1. กรรมวิธีการผลิตกระจาด ตะกร้า กระเชือก้านมะพร้าว ไม้ไผ่และหวาย
2. กรรมวิธีการผลิตกระเป๋าบาย

ซึ่งเมื่อสมาชิกจะทำการจักสานผลิตภัณฑ์ เสร็จแล้วจะนำมาขายที่กลุ่มฯ กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปทำการตกแต่งด้วยการทาสีน้ำมันวานิช เพื่อให้ผลิตภัณฑ์คงทนและเงางาม ซึ่งรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนการผลิตสามารถอธิบายได้ดังแผนภาพที่ 4.1 และ 4.2

4.6.1 ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเจาด ตะกร้า และกระเช้า จากก้านมะพร้าว ไม้ไผ่ และหวาย

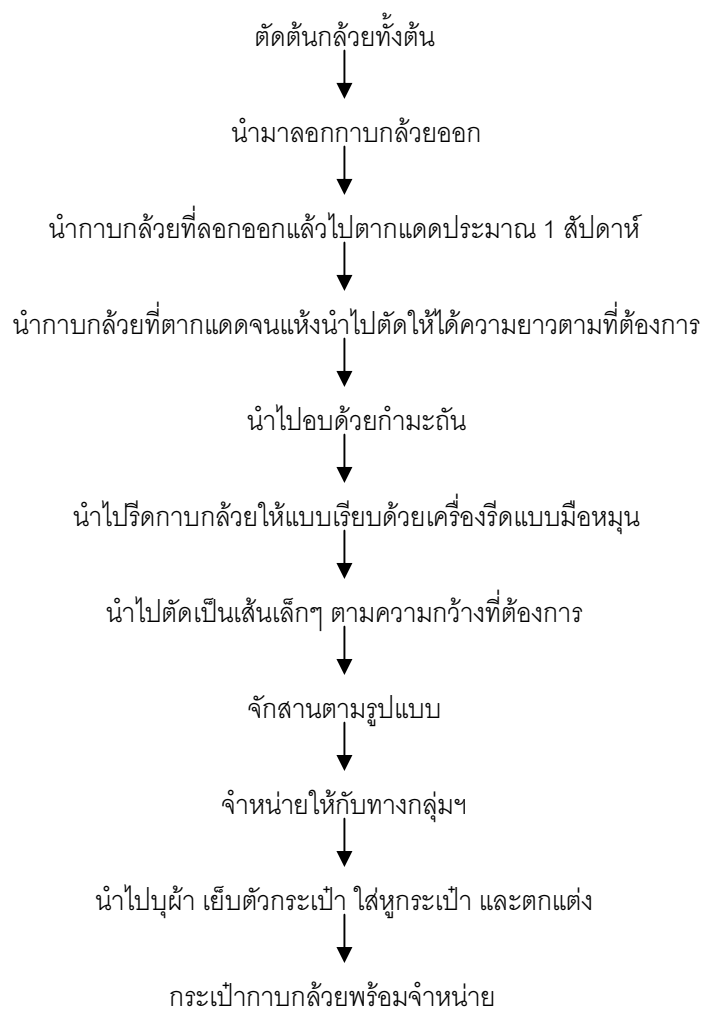
การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทกระเจาด ตะกร้า และกระเช้าจากก้านมะพร้าว ไม้ไผ่และหวาย จะมีลักษณะการผลิตที่คล้ายคลึงกัน โดยจะจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ โดยสมาชิกสามารถจัดหาเองหรือปัจจัยการผลิตบางชนิดสามารถจัดซื้อได้ที่กลุ่มฯ จากนั้นสามารถนำวัตถุดิบที่ได้นำมาทำการตัดหรือจัดเตรียมวัตถุดิบ เช่น การย้อมสี จากนั้นจึงนำไปจักสานตามรูปแบบที่ต้องการ เมื่อจักสานเสร็จจะทำการตกแต่งด้วยหวาย ผิวหวายหรือหวายเทียม เมื่อทำการจักสานและตกแต่งเสร็จ สมาชิกจะนำมาขายให้กลุ่มฯ ซึ่งกลุ่มฯ จะตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์และจ่ายเงินค่าผลิตภัณฑ์ตามคุณภาพที่สมาชิกแต่ละคนทำการจักสาน จากนั้นกลุ่มฯ จะนำไปทำการตกแต่งผลิตภัณฑ์โดยการทาด้วยส่วนผสมของน้ำมันสน น้ำมันวานิช ในอัตราส่วน น้ำมันสน : น้ำมันวานิช เท่ากับ 1 : 1 จากนั้นนำไปตากแดดให้แห้ง หากเป็นช่วงฤดูฝนซึ่งมีความชื้นในอากาศสูง กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการอบด้วยกัมมะถัน โดยกัมมะถัน 1 กิโลกรัม สามารถอบผลิตภัณฑ์ได้ครั้งละประมาณ 200 ถึง 300 ชิ้น ซึ่งจะทำการอบไว้ 1 วัน จากนั้นนำผลิตภัณฑ์มาผึ่งลมให้กลิ่นกัมมะถันเจือจาง จะได้ผลิตภัณฑ์จักสานพร้อมจำหน่าย

แผนภาพที่ 4.1 กรรมวิธีการผลิตกระจาด ตะกร้าและกระเช้า

4.6.2 ผลิตภัณฑ์กระเป๋ากาบกล้วย

การผลิตกระเป๋ากาบกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างจากการจักสานอื่นๆ เนื่องจากลักษณะวัตถุดิบที่ใช้ ซึ่งสมาชิกจะเป็นผู้จัดหาเอง โดยนำต้นกล้วยที่ได้นำมาลอกกาบกล้วยออก นำไปตากแดดประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นนำมาตัดเป็นเส้นยาวเพื่อนำไปรีดด้วยเครื่องรีดแบบมือหมุนเพื่อให้ได้เส้นมีเส้นบางตามที่ต้องการ ซึ่งหากเป็นการผลิตในช่วงฤดูฝนจะต้องนำกาบกล้วยดังกล่าวไปอบด้วยก้ามะถันก่อน จากนั้นจึงนำไปตัดเป็นเส้นให้ได้ตามขนาดที่ต้องการในการจักสาน จากนั้นนำไปจักสานตามรูปแบบ เมื่อจักสานเสร็จ สมาชิกจะนำมาจำหน่ายให้กลุ่มฯ กลุ่มฯ จะนำไปนึ่งผ้า เย็บตัวกระเป๋า ใส่หูกระเป๋า และทำการตกแต่ง จะได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋ากาบกล้วยพร้อมจำหน่าย

แผนภาพที่ 4.2 กรรมวิธีการผลิตกระเป๋ากาบกล้วย

4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

การพัฒนาของกลุ่มฯ จะมีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการพัฒนาด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เนื่องจากในการทำผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ ทางกลุ่มฯ จะของบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งให้การสนับสนุนในรูปของ วิทยากร วัสดุดิบ เงินทุน และอุปกรณ์การผลิตต่างๆ โดยตั้งแต่จัดตั้งกลุ่มฯ ทางกลุ่มฯ ได้ใช้อุปกรณ์การผลิตต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตดังนี้ คือ

เตาอบ กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนการจัดสร้างจากสมาคมสตรีนักรักกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปางร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ในปี พ.ศ.2530 กลุ่มฯ ใช้ในการอบผลิตภัณฑ์และวัสดุดิบในการผลิตบางชนิด เช่น กาบกล้วย ด้วยก้ามตะกั่วเพื่อป้องกันเชื้อรา ซึ่งการใช้เตาอบเพื่ออบก้ามตะกั่วสามารถป้องกันเชื้อรากับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ได้เป็นอย่างดี

อุปกรณ์สำหรับทาสีและน้ำมันวานิช กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนการจัดสร้างจากสมาคมสตรีนักรักกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปางร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ ในปี พ.ศ.2530 มีลักษณะเป็นรางเหล็กสำหรับทาสี โดยมีรางสำหรับรองรับสีที่ทาผลิตภัณฑ์ให้ไหลลงภาชนะ สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ทำให้ประหยัดต้นทุนในการทาสีและน้ำมันวานิช ซึ่งจากการใช้อุปกรณ์ในการทาสีและน้ำมันวานิช ทำให้กลุ่มฯ สามารถทาสีหรือตกแต่งผลิตภัณฑ์ได้ดีขึ้นและประหยัดสีและน้ำมันวานิชที่ใช้ได้ดีกว่าการทาสีด้วยวิธีธรรมดาที่ไม่มีอุปกรณ์สำหรับทาสีและน้ำมันวานิช

เครื่องจักตอก กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมสตรีนักรักกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปางร่วมกับมูลนิธิศุภคารมช่วย ให้เงินทุนในการจัดซื้อในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งกลุ่มฯ ใช้สำหรับจักไม้ไผ่เป็นเส้นตอก เพื่อใช้ในการผลิตกระเป๋ามาไม้ไผ่แล้วหรือลายดอกพิกลและของชำร่วยประเภทเข่งจั่ว ซึ่งในปี พ.ศ.2539 กลุ่มฯ ได้ทำการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ผสมหวายจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ซึ่งสมาชิกกลุ่มฯ สามารถจักตอกได้เส้นที่มีความบางและละเอียดกว่าการใช้มือ แต่เนื่องจากการจักตอกได้ช้ากว่าการใช้มือ อีกทั้งเครื่องจักตอกมีเพียงเครื่องเดียว สมาชิกจึงนิยมที่จะจักตอกด้วยมือหรือซื้อจากพ่อค้าในหมู่บ้านแทน

เครื่องรีดแบบมือหมุน กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางในปี พ.ศ.2543 จำนวน 1 เครื่อง และจากสมาคมสตรีนักรักกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปางในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 1 เครื่อง กลุ่มฯ ใช้รีดกาบกล้วยให้แบนเพื่อนำไปผลิตกระเป๋ากาบกล้วย ซึ่งในปี พ.ศ.2543 กลุ่มฯ ได้รับการฝึกอบรมการจักสานกระเป๋ากาบกล้วยจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ซึ่งจากการใช้เครื่องรีดดังกล่าวสามารถรีดกาบกล้วยให้มีลักษณะแบน สามารถนำไปใช้ในการจักสานกระเป๋าได้เป็นอย่างดี

เครื่องพ่นสี ประธานกลุ่มฯ เป็นผู้จัดซื้อในปี พ.ศ.2542 ใช้ในการพ่นสีผลิตภัณฑ์ทำให้สะดวกรวดเร็ว และมีความละเอียดยิ่งขึ้น

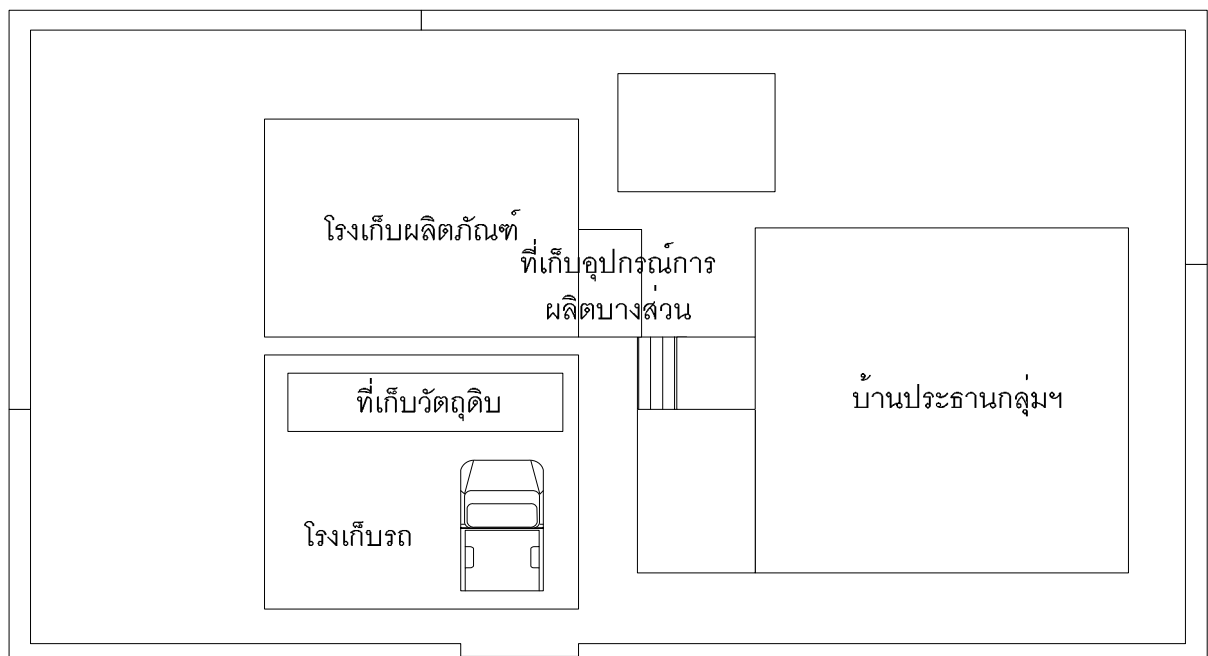
4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

เนื่องจากการผลิตของกลุ่มฯ จะกระจายการผลิตไปทำที่บ้านของสมาชิกแต่ละราย เมื่อทำการผลิตเสร็จจะนำมาขายที่บ้านของประธานกลุ่มฯ ซึ่งเป็นที่เก็บผลิตภัณฑ์สำหรับส่งมอบให้ลูกค้า ภายในบริเวณบ้านของประธาน ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มฯ จะมีโรงเรือนสำหรับเก็บผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่ายให้ลูกค้า และบริเวณโรงเก็บรถ

บางส่วนจะใช้เป็นที่เก็บวัตถุดิบในการผลิต เช่น หวาย ผิวหวายและอุปกรณ์การผลิต เช่น เครื่องจักตอก เครื่องรีดแบบมือหมุน ซึ่งจะแสดงผังแผนภาพที่ 4.3

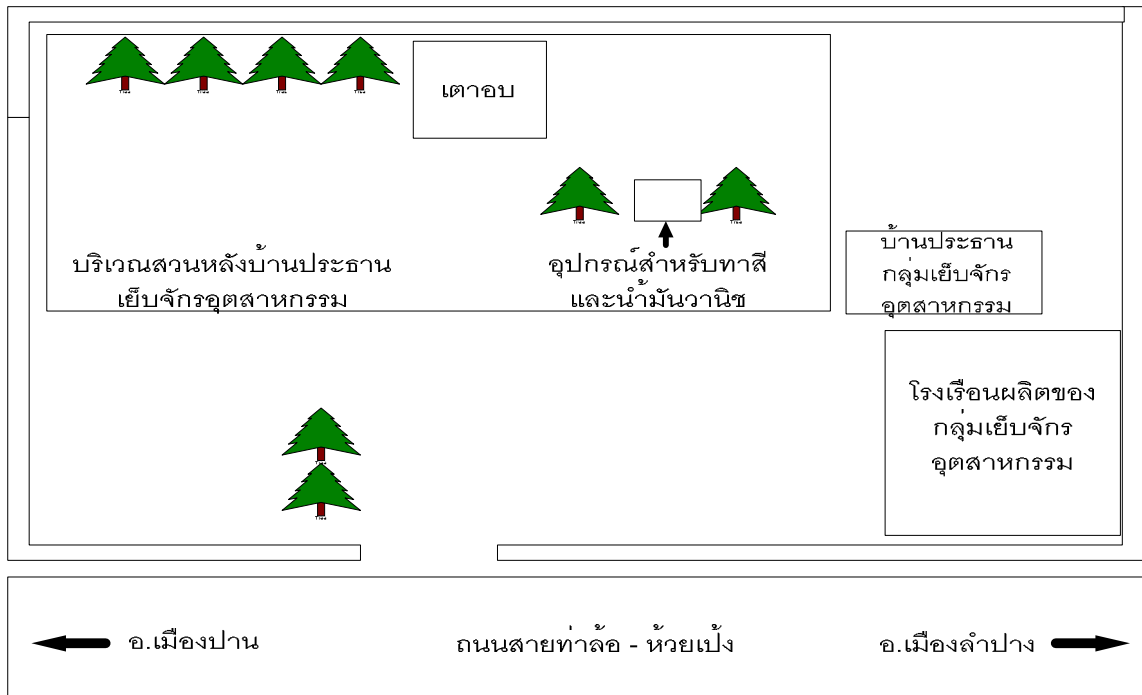
ภายในโรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์จะจัดเก็บผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ไว้บนพื้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาผลิตภัณฑ์ที่จัดเก็บเกิดเชื้อรา ทำให้ต่อมาประชาชนกลุ่มฯ จึงจัดทำภายในโรงเรือนให้มีการยกพื้นสูงเป็นชั้นลอยทำด้วยไม้ไผ่ ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดปัญหาในเรื่องของเชื้อรา แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องหนูที่กัดแทะผลิตภัณฑ์ภายในโรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์อยู่บ้าง แต่ปัญหาไม่รุนแรงมากนัก ซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเด็ดขาด และจากการที่ประชาชนกลุ่มฯ มีความต้องการที่จะขายกำลังการผลิตของกลุ่มฯ และต้องการขยายโรงเรือนจัดเก็บผลิตภัณฑ์เพื่อสามารถจัดเก็บผลิตภัณฑ์ให้ได้มากขึ้น

นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มฯ ยังมีความต้องการที่จะจัดสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าและศูนย์สาธิตการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ บริเวณสถานีอนามัยเก่าบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน

แผนภาพที่ 4.3 ผังสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ในส่วนของเตาอบผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์สำหรับทาสีและน้ำมันวานิชนั้น ไม่ได้ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านของประชาชนกลุ่มฯ แต่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นที่บ้านของประชาชนกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม แสดงผังแผนภาพที่ 4.4

แผนภาพที่ 4.5 ผังสถานที่เก็บเตาอบ และอุปกรณ์สำหรับทาสีและน้ำมันวานิช

4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

ของเสียที่เกิดจากการจักสานจะอยู่ในรูปแบบของเศษวัสดุดิบชิ้นเล็กๆ ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้งานได้ เช่น เศษก้านมะพร้าว และเศษหวาย เป็นต้น ซึ่งสมาชิกจะนำไปทิ้งถังขยะ ในส่วนของการทาสีและทาน้ำมันวานิช จะทำในพื้นที่ของกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่บริเวณสวนหลังบ้านของประธานกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรม ของเสียที่เกิดจากกระบวนการตกแต่ง คือ สีและน้ำมันวานิช มีปริมาณน้อย เนื่องจากในระหว่างการทาสีจะสามารถนำสีและน้ำมันวานิช ที่หยดบนรางเหล็กสำหรับทาสี นำกลับไปใช้ได้ใหม่ ในขั้นตอนกระบวนการ อบ โดยใช้เตาอบนั้น กลุ่มฯ ได้ทำการอบในบริเวณสวนหลังบ้านของประธานกลุ่มเย็บจักรอุตสาหกรรมเช่นเดียวกัน ซึ่งห่างไกลจากผู้คน และเศษเถ้าถ่านจากการอบที่เหลือจะนำไปทิ้งตามโคนต้นไม้ ดังนั้นของเสียที่เกิดจากการทาสีและน้ำมันวานิช รวมทั้งการอบ จึงไม่ทำให้เกิดมลภาวะรบกวนผู้อื่น

4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์

เนื่องจากการผลิตของกลุ่มฯ มีลักษณะเป็นการกระจายการผลิตไปยังบ้านของสมาชิกแต่ละคน การควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในขณะทำการผลิตจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกแต่ละคน ซึ่งอยู่ด้วยความละเอียด และความชำนาญในการจักสานของสมาชิกแต่ละคน ในบางผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องทำการผลิตเป็นกลุ่มฯ สมาชิกจะทำการผลิตที่กลุ่มฯ หรือบ้านของประธานกลุ่มฯ ซึ่ง ได้แก่ การผลิตกระเช้าไม้ยาบและเถาวัลย์ จะมีสมาชิกจำนวน 4 คนในการทำการผลิต สมาชิกจะจัดหวัดฤดูดิบ และนำมาทำการผลิตที่กลุ่มฯ โดยสมาชิกจะช่วยกันในการทำการผลิต และควบคุมการผลิตซึ่งกันและกัน ด้านการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์จะเป็นหน้าที่ของประธาน

กลุ่มฯ โดยจะตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกแต่ละคนนำมาขายให้กลุ่มฯ หากผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานจะรับซื้อในราคาต่ำกว่าราคามาตรฐาน 1 ถึง 3 บาท และก่อนทำการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้า ประธานกลุ่มฯ จะตรวจสอบสินค้าอีกครั้ง ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ทำการจัดเก็บไว้ในโรงเรือนจัดเก็บผลิตภัณฑ์ จะทำการตรวจคุณภาพทุกปี ในช่วงก่อนและหลังฤดูฝน จะทำการตรวจสอบผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการปนเปื้อนของเชื้อราของผลิตภัณฑ์ ซึ่งทางกลุ่มฯ จะทำอบผลิตภัณฑ์ด้วยกำมะถันเพื่อป้องกันเชื้อราในช่วงก่อนฤดูฝน ซึ่งทำให้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกิดเชื้อรา และหากผลิตภัณฑ์ขึ้นไคลมีฝุ่นจับหรือสีไม่สวยงามจะนำไปทำการตกแต่งใหม่

4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต

1. กลุ่มฯ มีปัญหาทางด้านการผลิต คือ การผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ เป็นผู้สูงอายุ ทำให้ผลิตได้ช้า และปริมาณยังไม่มากนัก เนื่องจากจำนวนสมาชิกยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งทางกลุ่มฯ จะขยายการผลิตไปยังกลุ่มเครือข่ายอีก 2 กลุ่ม ในอนาคต คือ หมู่ 4 บ้านคำหลวง และหมู่ 7 บ้านต้นฮ้างพัฒนา
2. นอกจากนี้หากมีการสั่งซื้อเข้ามาทางกลุ่มฯ ต้องเร่งทำการผลิต ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง ซึ่งทางกลุ่มฯ จะแก้ปัญหาโดยการทำการผลิตสินค้ากักตุนไว้ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นและขยายโรงเรือนเก็บสินค้า
3. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เคยประสบปัญหาปนเปื้อนเชื้อรา ซึ่งเกิดจากปัญหาในเรื่องของสถานที่จัดเก็บผลิตภัณฑ์เป็นโรงเรือนที่ปิดทึบ และทำการจัดวางผลิตภัณฑ์ไว้บนพื้น แต่หลังจากได้รับการสนับสนุนในการจัดทำเตาอบผลิตภัณฑ์ และทำการยกพื้น ต่อเติมโรงเรือนเก็บผลิตภัณฑ์ให้สูงจากพื้น ทำให้สามารถแก้ไขปัญหการปนเปื้อนเชื้อราในผลิตภัณฑ์ได้
4. โรงเรือนในการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ยังมีปัญหาเกี่ยวกับหนูที่กัดแทะผลิตภัณฑ์ ถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาที่ไม่มีความรุนแรงมากนัก แต่ยังเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเด็ดขาด

4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ

1. กลุ่มฯ ต้องการขยายกำลังการผลิตให้เพิ่มขึ้น โดยต้องการขยายกลุ่มฯ เครือข่ายไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง คือ หมู่ 4 บ้านคำหลวง และหมู่ 7 บ้านต้นฮ้างพัฒนา ซึ่งทั้ง 2 หมู่บ้าน เป็นสามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิตให้กับกลุ่มฯ ได้ คือ หมู่ 4 เป็นหมู่บ้านที่มีต้นมะพร้าวจำนวนมาก เป็นแหล่งวัตถุดิบที่ดีสำหรับการจักสานผลิตภัณฑ์จักสานก้านมะพร้าว และหมู่ 7 เป็นหมู่บ้านที่มีต้นไผ่มาก สามารถนำมาใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ได้เป็นอย่างดี
2. นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ต้องการขยายโรงเรือนในการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และกลุ่มฯ ยังต้องการที่จะสร้างร้านค้าของกลุ่มฯ ในลักษณะที่ทำการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ และเป็นจุดสาธิตการผลิตของกลุ่มฯ ด้วย ซึ่งต้องการจัดสร้างบริเวณทางเข้าหมู่บ้านซึ่งติดถนนใหญ่ ทำให้เป็นที่พบเห็นของลูกค้าได้ง่าย

4.12 ศักยภาพการผลิต

4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

กลุ่มฯ มีผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านของรูปแบบผลิตภัณฑ์ การใช้สอย และวัตถุดิบที่ใช้ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้หลากหลายรูปแบบ และผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ ตะกร้าก้านมะพร้าว ยังเป็นที่ต้องการของลูกค้าอย่างมาก นอกจากนี้กลุ่มฯ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ที่มีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของกลุ่มฯ สูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว กระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว กล้องทึชชูหน้าสามเหลี่ยม และกระเช้าก้านมะพร้าวชุดใหญ่ 5 ใบ คิดเป็นร้อยละ 11.92, 10.65, 9.30, 7.75 และ 7.44 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาอัตรากำไรต่อต้นทุน ณ ระดับราคาขายส่ง และอัตรากำไรต่อราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ พบว่า ผลิตภัณฑ์ของข้าวสวย มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ณ ระดับราคาขายส่ง สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 327.52 รองลงมา ได้แก่ หัวหุ่นไสวิกผมและกระติบข้าวโบลาน คิดเป็นร้อยละ 180.01 และ 68.01 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่งสูงที่สุด คือ ของข้าวสวย คิดเป็นร้อยละ 76.61 รองลงมา ได้แก่ หัวหุ่นไสวิกผม และกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว คิดเป็นร้อยละ 64.29 และ 41.32 ตามลำดับ ซึ่งหากกลุ่มฯ มีการส่งเสริมให้มีการผลิต และจำหน่ายในผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะทำให้กลุ่มฯ ได้กำไรสุทธิจากการขายส่งเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาอัตรากำไรต่อต้นทุน ณ ระดับราคาขายปลีก และอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ พบว่า ผลิตภัณฑ์ของข้าวสวย มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ณ ระดับราคาขายปลีก สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 612.53 รองลงมา ได้แก่ หัวหุ่นไสวิกผมและกระติบข้าวโบลาน คิดเป็นร้อยละ 273.35 และ 140.01 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกสูงที่สุด คือ ของข้าวสวย คิดเป็นร้อยละ 85.97 รองลงมา ได้แก่ หัวหุ่นไสวิกผม และกระติบข้าวโบลาน คิดเป็นร้อยละ 73.22 และ 58.33 ตามลำดับ ซึ่งหากกลุ่มฯ มีการส่งเสริมให้มีการผลิต และจำหน่ายในผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะทำให้กลุ่มฯ ได้กำไรสุทธิจากการขายปลีกเพิ่มขึ้น ซึ่งศักยภาพของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ จำแนกรายผลิตภัณฑ์แสดงดังตารางที่ 4.18

4.12.2 ศักยภาพของปัจจัยการผลิต

ด้านปัจจัยการผลิต กลุ่มฯ สามารถจัดหาได้ในหมู่บ้าน เช่น ก้านมะพร้าว ไม้ไผ่ และในอนาคตกลุ่มฯ จะขยายกำลังการผลิตไปยังกลุ่มเครือข่ายในหมู่บ้านใกล้เคียง คือ หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 ซึ่งมีแหล่งวัตถุดิบ ได้แก่ ก้านมะพร้าว และไม้ไผ่ ซึ่งสามารถใช้ในการผลิตของกลุ่มฯ ได้ในอนาคตในส่วนของการปัจจัยการผลิตบางชนิด ซึ่งกลุ่มฯ ไม่สามารถทำการจัดหาได้ในพื้นที่ จำเป็นต้องซื้อจากต่างจังหวัด เช่น หวาย กก ซึ่งทางกลุ่มฯ สามารถหาซื้อวัตถุดิบต่างๆ ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด

4.12.3 ศักยภาพของกระบวนการผลิต

เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์จากงานไม้กระบวนการผลิตที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนนัก และสมาชิกกลุ่มฯ มีการผลิตมานานทำให้มีความชำนาญในการผลิต และกลุ่มฯ มีวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องรีดแบบมือหมุน เตาอบ รางเหล็กสำหรับทาสี และน้ำมันวานิช เป็นต้น ผลิตภัณฑ์จากงานไม้ของกลุ่มฯ มีการจักสานที่ละเอียด และมีรูปแบบหลากหลาย เนื่องจากกลุ่มฯ มีการพัฒนารูปแบบการใช้สอย และวัตถุดิบที่ใช้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.18 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ราคา (บาท)		ปริมาณการขาย (ชิ้น)			ยอดขาย(บาท)			อัตรายอดขาย ผลิตภัณฑ์ต่อ ยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ขายส่ง	ขายปลีก	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	
1	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว	6	10	600.00	400.00	1,000.00	3,600.00	4,000.00	7,600.00	1.07
2	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว	6	10	720.00	480.00	1,200.00	4,320.00	4,800.00	9,120.00	1.29
3	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว	8	10	720.00	480.00	1,200.00	5,760.00	4,800.00	10,560.00	1.49
4	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว	20	25	1,800.00	1,200.00	3,000.00	36,000.00	30,000.00	66,000.00	9.30
5	กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว	27	30	1,800.00	1,200.00	3,000.00	48,600.00	36,000.00	84,600.00	11.92
6	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	40	50	480.00	320.00	800.00	19,200.00	16,000.00	35,200.00	4.96
7	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว	50	60	480.00	320.00	800.00	24,000.00	19,200.00	43,200.00	6.09
8	กระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ	100	120	420.00	280.00	700.00	42,000.00	33,600.00	75,600.00	10.65
9	กระเช้าก้านมะพร้าวชุดใหญ่ 5 ใบ	160	200	180.00	120.00	300.00	28,800.00	24,000.00	52,800.00	7.44
10	ของชำร่วย	3	5	120.00	80.00	200.00	360.00	400.00	760.00	0.11
11	กระเป๋ากบกล้วยขนาดเล็ก	350	400	51.00	34.00	85.00	17,850.00	13,600.00	31,450.00	4.43
12	กระเป๋ากบกล้วยขนาดกลาง	400	450	42.00	28.00	70.00	16,800.00	12,600.00	29,400.00	4.14

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ราคา (บาท)		ปริมาณการขาย (ชิ้น)			ยอดขาย(บาท)			อัตรายอดขาย ผลิตภัณฑ์ต่อ ยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ขายส่ง	ขายปลีก	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	
13	กระเป๋ากบกล้วยขนาดใหญ่	450	500	25.80	17.20	43.00	11,610.00	8,600.00	20,210.00	2.85
14	กระเช้ากชชุด 3 ใบ	75	90	120.00	80.00	200.00	9,000.00	7,200.00	16,200.00	2.28
15	ตะกร้าหวายขนาด 11 นิ้ว	80	100	30.00	20.00	50.00	2,400.00	2,000.00	4,400.00	0.62
16	ตะกร้าหวายขนาด 13 นิ้ว	100	120	30.00	20.00	50.00	3,000.00	2,400.00	5,400.00	0.76
17	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	35	40	240.00	160.00	400.00	8,400.00	6,400.00	14,800.00	2.09
18	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว	40	45	240.00	160.00	400.00	9,600.00	7,200.00	16,800.00	2.37
19	กระเป๋าทูหวาย	80	100	36.00	24.00	60.00	2,880.00	2,400.00	5,280.00	0.74
20	ตะกร้อสอยผลไม้	22	25	180.00	120.00	300.00	3,960.00	3,000.00	6,960.00	0.98
21	แผ่นรองจาน	20	25	36.00	24.00	60.00	720.00	600.00	1,320.00	0.19
22	กล่องทิวทูหูผ้าสามเหลี่ยม	50	60	1,100.00	-	1,100.00	55,000.00	-	55,000.00	7.75
23	กล่องทิวทูหูหวาย	25	30	42.00	28.00	70.00	1,050.00	840.00	1,890.00	0.27
24	โคมไฟ	60	80	400.00	-	400.00	24,000.00	-	24,000.00	3.38

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ราคา (บาท)		ปริมาณการขาย (ชิ้น)			ยอดขาย(บาท)			อัตรายอดขาย ผลิตภัณฑ์ต่อ ยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ขายส่ง	ขายปลีก	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	
25	ชั้นโตก 10 นิ้ว	120	140	5.00	3.00	8.00	600.00	420.00	1,020.00	0.14
26	ชั้นโตก 12 นิ้ว	145	165	4.00	3.00	7.00	580.00	495.00	1,075.00	0.15
27	ชั้นโตก 16 นิ้ว	190	220	3.00	2.00	5.00	570.00	440.00	1,010.00	0.14
28	ชั้นโตก 20 นิ้ว	240	280	3.00	2.00	5.00	720.00	560.00	1,280.00	0.18
29	ชั้นโตก 22 นิ้ว	260	300	3.00	2.00	5.00	780.00	600.00	1,380.00	0.19
30	ชั้นโตก 26 นิ้ว	310	360	3.00	2.00	5.00	930.00	720.00	1,650.00	0.23
31	ชั้นโตก 30 นิ้ว	360	420	3.00	2.00	5.00	1,080.00	840.00	1,920.00	0.27
32	หมวกเวียตนาม	100	120	400.00	-	400.00	40,000.00	-	40,000.00	5.64
33	กระเป๋าลู่วาลอนขนาดเล็ก	40	45	60.00	40.00	100.00	2,400.00	1,800.00	4,200.00	0.59
34	กระเป๋าลู่วาลอนขนาดใหญ่	45	50	60.00	40.00	100.00	2,700.00	2,000.00	4,700.00	0.66
35	กระเป๋าลู่วาลอนชุด 2 ใบ	55	60	120.00	80.00	200.00	6,600.00	4,800.00	11,400.00	1.61
36	ตะลอมไม้ไผ่ขนาด 3 นิ้ว	8	15	180.00	120.00	300.00	1,440.00	1,800.00	3,240.00	0.46

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ราคา (บาท)		ปริมาณการขาย (ชิ้น)			ยอดขาย(บาท)			อัตรายอดขาย ผลิตภัณฑ์ต่อ ยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ขายส่ง	ขายปลีก	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	ขายส่ง	ขายปลีก	รวม	
37	ตะลอมไม้ขนาด 6 นิ้ว	11	20	60.00	40.00	100.00	660.00	800.00	1,460.00	0.21
38	ตะลอมไม้ขนาด 8 นิ้ว	15	25	90.00	60.00	150.00	1,350.00	1,500.00	2,850.00	0.40
39	หัวหนูเส็กผสม	45	60	120.00	-	120.00	5,400.00	-	5,400.00	0.76
40	ตะกร้าอเนกประสงค์	25	30	108.00	72.00	180.00	2,700.00	2,160.00	4,860.00	0.68
41	กระติบข้าวใบลาน	7	10	300.00	-	300.00	2,100.00	-	2,100.00	0.30
42	ที่เสกขวดไวน์	25	30	36.00	24.00	60.00	900.00	720.00	1,620.00	0.23
	รวม								709,715.00	100.00

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายส่ง (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายปลีก (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์
1	กระเจาดักแด้มะพร้าวขนาด 6 นิ้ว	4.00	4.64	4,000.00	4,636.38	2.00	1.36	6.00	5.36	3,600.00	2,963.62
2	กระเจาดักแด้มะพร้าวขนาด 7 นิ้ว	4.00	4.64	4,800.00	5,563.66	2.00	1.36	6.00	5.36	4,320.00	3,556.34
3	กระเจาดักแด้มะพร้าวขนาด 8 นิ้ว	7.00	7.85	8,400.00	9,418.21	1.00	0.15	3.00	2.15	2,160.00	1,141.79
4	กระเจาดักแด้มะพร้าวขนาด 10 นิ้ว	10.00	12.12	30,000.00	36,363.81	10.00	7.88	15.00	12.88	36,000.00	29,636.19
5	กระเจาดักแด้มะพร้าวขนาด 12 นิ้ว	13.00	15.84	39,000.00	47,531.20	14.00	11.16	17.00	14.16	45,600.00	37,068.80
6	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	25.00	29.24	20,000.00	23,394.03	15.00	10.76	25.00	20.76	15,200.00	11,805.97
7	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว	30.00	35.30	24,000.00	28,242.54	20.00	14.70	30.00	24.70	19,200.00	14,957.46
8	กระเชือก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ	65.00	75.61	45,500.00	52,924.44	35.00	24.39	55.00	44.39	30,100.00	22,675.56
9	กระเชือก้านมะพร้าวชุดใหญ่ 5 ใบ	140.00	156.97	42,000.00	47,091.04	20.00	3.03	60.00	43.03	10,800.00	5,708.96
10	ของชำร่วย	0.60	0.70	120.00	140.34	2.40	2.30	4.40	4.30	640.00	619.66
11	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดเล็ก	200.00	223.17	17,000.00	18,969.81	150.00	126.83	200.00	176.83	14,450.00	12,480.19
12	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดกลาง	220.00	246.63	15,400.00	17,263.93	180.00	153.37	230.00	203.37	14,000.00	12,136.07

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายส่ง (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายปลีก (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์
13	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดใหญ่	250.00	280.61	10,750.00	12,066.42	200.00	169.39	250.00	219.39	9,460.00	8,143.58
14	กระเช้ากชูด 3 ใบ	60.00	64.19	12,000.00	12,837.80	15.00	10.81	30.00	25.81	4,200.00	3,362.20
15	ตะกร้าหวายขนาด 11 นิ้ว	60.00	68.49	3,000.00	3,424.25	20.00	11.51	40.00	31.51	1,400.00	975.75
16	ตะกร้าหวายขนาด 13 นิ้ว	80.00	90.61	4,000.00	4,530.32	20.00	9.39	40.00	29.39	1,400.00	869.68
17	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าว 11 นิ้ว	30.00	33.71	12,000.00	13,484.89	5.00	1.29	10.00	6.29	2,800.00	1,315.11
18	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าว 13 นิ้ว	35.00	39.24	14,000.00	15,697.01	5.00	0.76	10.00	5.76	2,800.00	1,102.99
19	กระเป๋าทวาย	65.00	75.22	3,900.00	4,512.97	15.00	4.78	35.00	24.78	1,380.00	767.03
20	ตะกร้อสอยผลไม้	17.00	19.18	5,100.00	5,753.54	5.00	2.82	8.00	5.82	1,860.00	1,206.46
21	แผ่นรองจาน	15.00	17.16	900.00	1,029.40	5.00	2.84	10.00	7.84	420.00	290.60
22	กล่องทิวชูปัญ้าสามเหลี่ยม	35.00	36.19	38,500.00	39,808.53	15.00	13.81	25.00	23.81	16,500.00	15,191.47
23	กล่องทิวชูปวย	20.00	20.59	1,400.00	1,441.63	5.00	4.41	10.00	9.41	490.00	448.37
24	โคมไฟ	40.00	46.49	16,000.00	18,594.42	20.00	13.51	40.00	33.51	8,000.00	5,405.58

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายส่ง (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายปลีก (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์
25	ขันโตก 10 นิ้ว	100.00	113.82	800.00	910.54	20.00	6.18	40.00	26.18	220.00	109.46
26	ขันโตก 12 นิ้ว	120.00	134.42	840.00	940.96	25.00	10.58	45.00	30.58	235.00	134.04
27	ขันโตก 16 นิ้ว	160.00	181.88	800.00	909.39	30.00	8.12	60.00	38.12	210.00	100.61
28	ขันโตก 20 นิ้ว	200.00	227.63	1,000.00	1,138.17	40.00	12.37	80.00	52.37	280.00	141.83
29	ขันโตก 22 นิ้ว	220.00	249.94	1,100.00	1,249.69	40.00	10.06	80.00	50.06	280.00	130.31
30	ขันโตก 26 นิ้ว	260.00	295.69	1,300.00	1,478.47	50.00	14.31	100.00	64.31	350.00	171.53
31	ขันโตก 30 นิ้ว	300.00	341.45	1,500.00	1,707.26	60.00	18.55	120.00	78.55	420.00	212.74
32	หมวกเรียวตมาม	83.00	93.81	33,200.00	37,524.03	17.00	6.19	37.00	26.19	6,800.00	2,475.97
33	กระเป๋าใบลานขนาดเล็ก	35.00	39.83	3,500.00	3,982.64	5.00	0.17	10.00	5.17	700.00	217.36
34	กระเป๋าใบลานขนาดใหญ่	40.00	45.43	4,000.00	4,542.97	5.00	- 0.43	10.00	4.57	700.00	157.03
35	กระเช้าถั่วงวลย์ ชุด 2 ใบ	45.00	51.33	9,000.00	10,266.57	10.00	3.67	15.00	8.67	2,400.00	1,133.43
36	ชะลอมไม้ไผ่ขนาด 3 นิ้ว	6.00	6.92	1,800.00	2,076.34	2.00	1.08	9.00	8.08	1,440.00	1,163.66

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายส่ง (บาท)		กำไรต่อหน่วยกรณีราคาขายปลีก (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจาก การวิเคราะห์
37	ชะลอมไม้ไผ่ขนาด 6 นิ้ว	9.00	10.27	900.00	1,026.66	2.00	0.73	11.00	9.73	560.00	433.34
38	ชะลอมไม้ไผ่ขนาด 8 นิ้ว	12.00	13.73	1,800.00	2,059.07	3.00	1.27	13.00	11.27	1,050.00	790.93
39	หัวหุ่นเส็กผสม	15.00	16.07	1,800.00	1,928.47	30.00	28.93	45.00	43.93	3,600.00	3,471.53
40	ตะกร้าอเนกประสงค์	20.00	22.65	3,600.00	4,077.29	5.00	2.35	10.00	7.35	1,260.00	782.71
41	กระติบข้าวใบลาน	4.00	4.17	1,200.00	1,249.96	3.00	2.83	6.00	5.83	900.00	850.04
42	ที่ใส่ขวดไวน์	20.00	22.65	1,200.00	1,359.10	5.00	2.35	10.00	7.35	420.00	260.90
	รวม			441,110.00	503,148.16					268,605.00	206,566.84

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์
1	กระเจาดักก้ามะพร้าวขนาด 6 นิ้ว	50.00	29.41	150.00	115.69	33.33	22.73	60.00	53.64
2	กระเจาดักก้ามะพร้าวขนาด 7 นิ้ว	50.00	29.41	150.00	115.69	33.33	22.73	60.00	53.64
3	กระเจาดักก้ามะพร้าวขนาด 8 นิ้ว	14.29	1.93	42.86	27.41	12.50	1.89	30.00	21.51
4	กระเจาดักก้ามะพร้าวขนาด 10 นิ้ว	100.00	65.00	150.00	106.25	50.00	39.39	60.00	51.51
5	กระเจาดักก้ามะพร้าวขนาด 12 นิ้ว	107.69	70.41	130.77	89.35	51.85	41.32	56.67	47.19
6	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว	60.00	36.79	100.00	70.98	37.50	26.89	50.00	41.51
7	ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว	66.67	41.63	100.00	69.96	40.00	29.39	50.00	41.16
8	กระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ	53.85	32.26	84.62	58.72	35.00	24.39	45.83	36.99
9	กระเช้าก้านมะพร้าวชุดใหญ่ 5 ใบ	14.29	1.93	42.86	27.41	12.50	1.89	30.00	21.51
10	ของชำร่วย	400.00	327.52	733.33	612.53	80.00	76.61	88.00	85.97
11	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดเล็ก	75.00	56.83	100.00	79.23	42.86	36.24	50.00	44.21
12	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดกลาง	81.82	62.19	104.55	82.46	45.00	38.34	51.11	45.19

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	อัตราค่าไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตราค่าไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตราค่าไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตราค่าไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์
13	กระเป๋ากาบกล้วยขนาดใหญ่	80.00	60.36	100.00	78.18	44.44	37.64	50.00	43.88
14	กระเช้ากตชุด 3 ใบ	25.00	16.84	50.00	40.21	20.00	14.41	33.33	28.68
15	ตะกร้าหวายขนาด 11 นิ้ว	33.33	16.81	66.67	46.02	25.00	14.39	40.00	31.51
16	ตะกร้าหวายขนาด 13 นิ้ว	25.00	10.37	50.00	32.44	20.00	9.39	33.33	24.49
17	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าว 11 นิ้ว	16.67	3.82	33.33	18.65	14.29	3.68	25.00	15.72
18	ถาดใส่แก้วก้านมะพร้าว 13 นิ้ว	14.29	1.93	28.57	14.67	12.50	1.89	22.22	12.79
19	กระเป๋าทวาย	23.08	6.36	53.85	32.95	18.75	5.98	35.00	24.78
20	ตะกร้อร้อยผลไม้	29.41	14.71	47.06	30.35	22.73	12.83	32.00	23.29
21	แผ่นรองจาน	33.33	16.57	66.67	45.72	25.00	14.22	40.00	31.37
22	กล่องทิชชูหญ้าสามเหลี่ยม	42.86	38.16	71.43	65.79	30.00	27.62	41.67	39.68
23	กล่องทิชชูทวาย	25.00	21.39	50.00	45.67	20.00	17.62	33.33	31.35
24	โคมไฟ	50.00	29.07	100.00	72.09	33.33	22.52	50.00	41.89

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีเคราะห์
25	ชั้นโตก 10 นิ้ว	20.00	5.43	40.00	23.00	16.67	5.15	28.57	18.70
26	ชั้นโตก 12 นิ้ว	20.83	7.87	37.50	22.75	17.24	7.29	27.27	18.53
27	ชั้นโตก 16 นิ้ว	18.75	4.47	37.50	20.96	15.79	4.28	27.27	17.33
28	ชั้นโตก 20 นิ้ว	20.00	5.43	40.00	23.00	16.67	5.15	28.57	18.70
29	ชั้นโตก 22 นิ้ว	18.18	4.03	36.36	20.03	15.38	3.87	26.67	16.69
30	ชั้นโตก 26 นิ้ว	19.23	4.84	38.46	21.75	16.13	4.61	27.78	17.86
31	ชั้นโตก 30 นิ้ว	20.00	5.43	40.00	23.00	16.67	5.15	28.57	18.70
32	หมวกเรียบตาม	20.48	6.60	44.58	27.92	17.00	6.19	30.83	21.82
33	กระเป๋ายาวขนาดเล็ก	14.29	0.44	28.57	12.99	12.50	0.43	22.22	11.50
34	กระเป๋ายาวขนาดใหญ๋	12.50	-0.95	25.00	10.06	11.11	-0.95	20.00	9.14
35	กระเช้าถั่วลันเตา 2 ใบ	22.22	7.14	33.33	16.88	18.18	6.67	25.00	14.45
36	ตะลอมไม้ขนาด 3 นิ้ว	33.33	15.59	150.00	116.73	25.00	13.49	60.00	53.86

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)	
		ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีวิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรณีวิเคราะห์
37	ชะลอมไม้ไผ่ขนาด 6 นิ้ว	22.22	7.14	122.22	94.81	18.18	6.67	55.00	48.67
38	ชะลอมไม้ไผ่ขนาด 8 นิ้ว	25.00	9.27	108.33	82.12	20.00	8.49	52.00	45.09
39	หวีห่านไสลิกผสม	200.00	180.01	300.00	273.35	66.67	64.29	75.00	73.22
40	ตะกร้าอเนกประสงค์	25.00	10.37	50.00	32.44	20.00	9.39	33.33	24.49
41	กระติบข้าวโบลาน	75.00	68.01	150.00	140.01	42.86	40.48	60.00	58.33
42	ที่ใส่ขวดไวน์	25.00	10.37	50.00	32.44	20.00	9.39	33.33	24.49

ที่มา : จากการคำนวณ

บทที่ 5

การตลาด

5.1 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด

5.1.1 การบริหารการตลาด

ประธานกลุ่มฯ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลด้านการตลาดของกลุ่มฯ โดยทำหน้าที่ในการหาตลาด การติดต่อลูกค้า การรับคำสั่งซื้อของลูกค้า ตลอดจนการส่งมอบสินค้าไปสู่ลูกค้า ในระยะแรกของการจัดตั้งกลุ่มฯ กลุ่มฯ ขายผลิตภัณฑ์ให้ร้านค้าจังหวัดลำปางและเริ่มขยายไปยังต่างจังหวัดในเวลาต่อมา การหาตลาดของกลุ่มฯ ในระยะแรกจะเป็นการเสนอขายสินค้าให้กับร้านค้าในจังหวัดลำปาง ในช่วงปี พ.ศ. 2531 – พ.ศ. 2534 การตลาดสินค้าหัตถกรรมประเภทจักสานของกลุ่มฯ เป็นที่นิยมของท้องตลาดเป็นอย่างมาก ลูกค้าจะเป็นผู้มาติดต่อสั่งซื้อสินค้าด้วยตนเองถึงกลุ่มฯ และเมื่อกลุ่มฯ นำสินค้าไปส่งตามร้านค้าใกล้เคียง ทางกลุ่มฯ ยังได้รับการสนับสนุนด้านการตลาดจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐบาล ในการออกร้านจัดแสดงสินค้าตามงานแสดงสินค้าต่างๆ เช่น งานฤดูหนาวและงานกาชาด งานแสดงสินค้าในวันแรงงานแห่งชาติ เป็นต้น โดยทางกลุ่มฯ ไม่เสียค่าใช้จ่ายค่าสถานที่ในการจัดจำหน่ายสินค้าแต่อย่างใด ซึ่งในการออกร้านตามงานแสดงสินค้าต่างๆ ทางกลุ่มฯ ได้จัดสรรสมาชิกในการจำหน่ายสินค้าประจำร้านครั้งละ 2 คน โดยให้ค่าตอบแทนในการขายสินค้าวันละ 100 บาท ซึ่งเมื่อมีลูกค้าสนใจที่จะทำการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มเติมทางกลุ่มฯ จะมีนามบัตรของทางกลุ่มฯ เพื่อความสะดวกในการติดต่อของลูกค้าเพิ่มขึ้น ด้านการจัดส่งสินค้าประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดส่งสินค้าด้วยตนเองโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการขนส่งเนื่องจากระยะทางไม่ไกลมากนัก เช่น ร้านค้าในจังหวัดลำปาง เชียงใหม่ และลำพูน เป็นต้น หากเป็นลูกค้าต่างจังหวัดที่ไม่สามารถไปรับสินค้าได้ด้วยตนเอง เช่น ลูกค้าจากกรุงเทพฯ ทางกลุ่มฯ จะจัดส่งทางบริษัทขนส่งที่มีชื่อเสียง การรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าของกลุ่มฯ ไม่ได้มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือหนังสือสั่งซื้อสินค้า แต่ลูกค้าจะทำการสั่งซื้อทางโทรศัพท์ เมื่อถึงระยะเวลาส่งมอบสินค้า กลุ่มฯ จะออกไปส่งของที่แสดงรายการสั่งซื้อของลูกค้า ราคา ปริมาณการสั่งซื้อในสินค้าแต่ละชนิด และมูลค่ารวมของการสั่งซื้อให้กับลูกค้าแต่ละราย ด้านการชำระเงินของลูกค้าเนื่องจากทางกลุ่มฯ ไม่ได้มีการทำมัดจำค่าสินค้ากับลูกค้า ทำให้ลูกค้าต้องจ่ายเงินตามจำนวนที่สั่งซื้อเต็มราคา โดยจะมีการชำระเงินค่าสินค้าเป็นเงินสด มีเพียงลูกค้าบางรายเท่านั้นที่ชำระเงินแบบผ่อนชำระงวดต่องวด งวดละประมาณ 7 ถึง 15 วัน โดยจ่ายในราคาปกติและจ่ายเป็นเงินสด ส่วนลูกค้าต่างจังหวัดที่ไม่สามารถไปรับเงินค่าสินค้าด้วยตนเองได้ ทางกลุ่มฯ จะให้ลูกค้าชำระเงินโดยวิธีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารก่อนแล้วจึงทำการจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าภายใน 3 ถึง 5 วัน ด้านการจัดทำตราสินค้า หรือยี่ห้อสินค้าของกลุ่มฯ ยังไม่ได้มีการจัดทำ แต่ในอนาคตทางกลุ่มฯ มีแนวคิดที่จะจัดทำตราสินค้าในนามกลุ่มฯ ให้กับสินค้าประเภทกระเป๋า ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

5.1.2 การวางแผนการตลาด

เมื่อได้รับคำสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้า ประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับการตลาด โดยจะมีระยะเวลาการผลิตสินค้าหลักของกลุ่มฯ ที่ทำการผลิตประจำ และระยะเวลาในการทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ซึ่งจะทำให้การผลิตสินค้าหลักในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และเริ่มรับคำสั่งซื้อของลูกค้าในช่วงเดือนมิถุนายนเป็นต้นไป ซึ่งหากมีลูกค้าทำการสั่งซื้อสินค้าในช่วงทำการผลิตผลิตภัณฑ์หลักกลุ่มฯ จะทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าก่อน ซึ่งการสั่งซื้อของลูกค้าในช่วงเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ของอีกปีจะมีการสั่งซื้อในปริมาณมากโดยเฉพาะในช่วงสิ้นปี ทำให้ทางกลุ่มฯ ต้องมีการผลิตสินค้าเพื่อทำเป็นสินค้าคงคลังเพื่อให้พอเพียงในการส่งมอบตามคำสั่งซื้อของลูกค้า

5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

การผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีการพัฒนาทั้งทางด้านการประยุกต์ใช้วัตถุดิบในการผลิต และการผลิตสินค้ารูปแบบใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มาจากการอบรมด้านการผลิตจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนต่างๆ ความต้องการของลูกค้าที่สั่งซื้อสินค้า และการประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ เอง ซึ่งในส่วนของพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งด้านการใช้วัตถุดิบและรูปแบบเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ โดยผลิตภัณฑ์ชนิดแรกของทางกลุ่มฯ คือ กระจาดก้านมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดแรกที่ประธานกลุ่มฯ และรองประธาน ได้รับการฝึกอบรมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนก่อนมีการจัดตั้งกลุ่มฯ และได้มีการพัฒนารูปแบบสินค้าที่ทำจากก้านมะพร้าวเพิ่มมากขึ้น เช่น ตะกร้า และกระเช้าจากก้านมะพร้าว เป็นต้น ต่อมาทางกลุ่มฯ ได้จัดหาวัสดุ เช่น ไม้ไผ่ หวาย กก ใบลาน ฯลฯ เพื่อนำมาสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรม และสำนักงานพัฒนาชุมชน ฯลฯ ในการจัดฝึกอบรมการจักสานจากวัสดุต่างๆ ทำให้ทางกลุ่มฯ มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางได้จัดฝึกอบรมงานจักสานต่างๆ ให้กับกลุ่มฯ โดยในปี พ.ศ. 2533 การจักสานงานหวาย ระยะเวลาการฝึกอบรม 10 วัน พ.ศ. 2539 ฝึกอบรมการจักสานงานไม้ไผ่ผสมหวาย ระยะเวลาการฝึกอบรม 10 วัน พ.ศ. 2541 ฝึกอบรมการจักสานงานขันโตกหวาย ระยะเวลาการฝึกอบรม 20 วัน และ พ.ศ. 2543 ฝึกอบรมการจักสานงานกระเป๋ากาบกล้วย ระยะเวลาการฝึกอบรม 20 วัน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์บางชนิดของทางกลุ่มฯ ได้มีการพัฒนามาจากการสั่งซื้อของลูกค้า เช่น โคมไฟ หมวกเวียตนาม กล้องทิงซู ชะลอม และหัวหุ่นไล่กา เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทำการสั่งซื้อจากลูกค้าบางชนิดทางกลุ่มฯ ไม่สามารถทำการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายให้กับลูกค้ารายอื่นได้เนื่องจากลูกค้าเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่ทำการสั่งซื้อได้ทำการตกลงกับทางกลุ่มฯ ไว้ กลุ่มฯ จึงทำการผลิตในปริมาณเท่าที่ลูกค้ารายนั้นทำการสั่งซื้อเท่านั้น เช่น หมวกเวียตนาม กล้องทิงซู โคมไฟ เป็นต้น ช่วงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 5.1

ในด้านบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ ทางกลุ่มฯ ไม่มีการใช้บรรจุภัณฑ์มากนัก เนื่องจากไม่สะดวกในการจัดหาบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุสินค้าได้อย่างเหมาะสม ทางกลุ่มฯ จะทำการบรรจุสินค้าเฉพาะการส่งมอบให้ลูกค้าต่างจังหวัดที่ไม่สามารถจัดส่งด้วยตนเองได้เท่านั้น เช่น ลูกค้าจากกรุงเทพฯ ซึ่งทางกลุ่มฯ จะทำการบรรจุในถุงพลาสติกใสขนาด 50 x 67 นิ้ว (กว้างxยาว) และจัดส่งไปทางบริษัทจัดส่งสินค้า ส่วนลูกค้าที่กลุ่มฯ สามารถ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ปี (พ.ศ.)												
	' 25	' 26	' 27	' 28	' 29	' 30 – ' 33	' 34 – ' 39	' 40	' 41	' 42	' 43	' 44	' 45
แผ่นรองจาน										●	→		
กล่องทิชชู										●	→		
คอมไฟ										●	→		
ขันโตก										●	→		
หมวกเวียดนาม										●	→		
กระเป๋าใบตาล										●	→		
กระเช้าไมยราบ และเครือเถาวัลย์										●	→		
กระเป๋าใบลาน										●	→		
ชะลอมไม้ไผ่										●	→		
หัวหุ่นสำหรับใส่ วิกผม										●	→		
ตะกร้า เอนกประสงค์										●	→		
กระติบข้าวใบลาน										●	→		
กระติบข้าวใบตาล										●	→		
ที่ใส่ขวดไวน์										●	→		

หมายเหตุ : ● → แสดงช่วงเวลาทำการผลิต

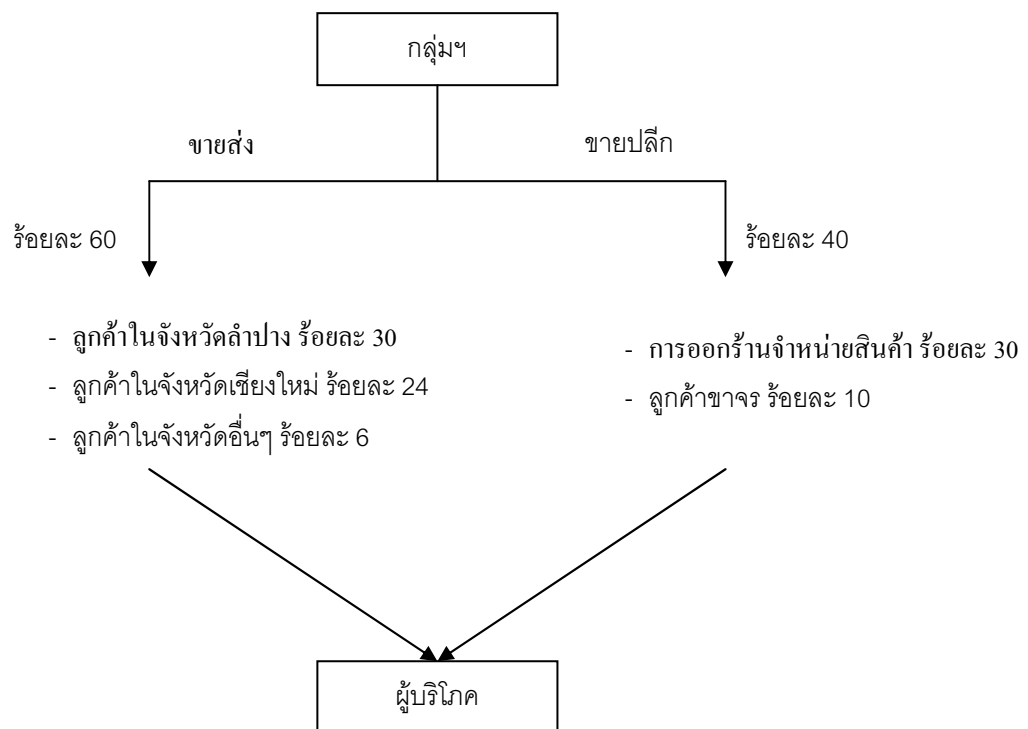
: ● -- ● แสดงช่วงเวลาที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ที่มา : จากการสำรวจ

5.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย

5.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ

การจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ มีทั้งแบบขายส่งและขายปลีก ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มฯ จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในลักษณะขายส่ง ร้อยละ 60 และขายปลีกอีกร้อยละ 40 การขายส่งสินค้าของกลุ่มฯ ส่วนมากจะเป็นลูกค้าในเขตภาคเหนือ ได้แก่ ลูกค้าในจังหวัดลำปาง เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา และลูกค้าในกรุงเทพฯ การขายปลีกจะเป็นในลักษณะการออกร้านจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้าต่างๆ และขายปลีกให้ลูกค้าชาวจีนที่มาซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ โดยสัดส่วนลูกค้าในกรณีการขายส่งสินค้าของกลุ่มฯ ร้อยละ 30 เป็นร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานในจังหวัดลำปาง ซึ่งมีอยู่ 5 ร้าน ขายส่งให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 24 โดยลูกค้าส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ตลาดสันทราย ตลาดธานีรินทร์ ตลาดเมืองใหม่ เป็นต้น และขายส่งให้ลูกค้าในจังหวัดอื่นๆ รวมกันอีกร้อยละ 6 คือ ลูกค้าในจังหวัดลำพูน แพร่ พะเยา เชียงราย และกรุงเทพฯ สัดส่วนการจัดจำหน่ายปลีกในการออกร้านของกลุ่มฯ และจำหน่ายปลีกให้ลูกค้าชาวจีนมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20 ของสัดส่วนการขายทั้งหมด (แผนภาพที่ 5.1)

แผนภาพที่ 5.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ

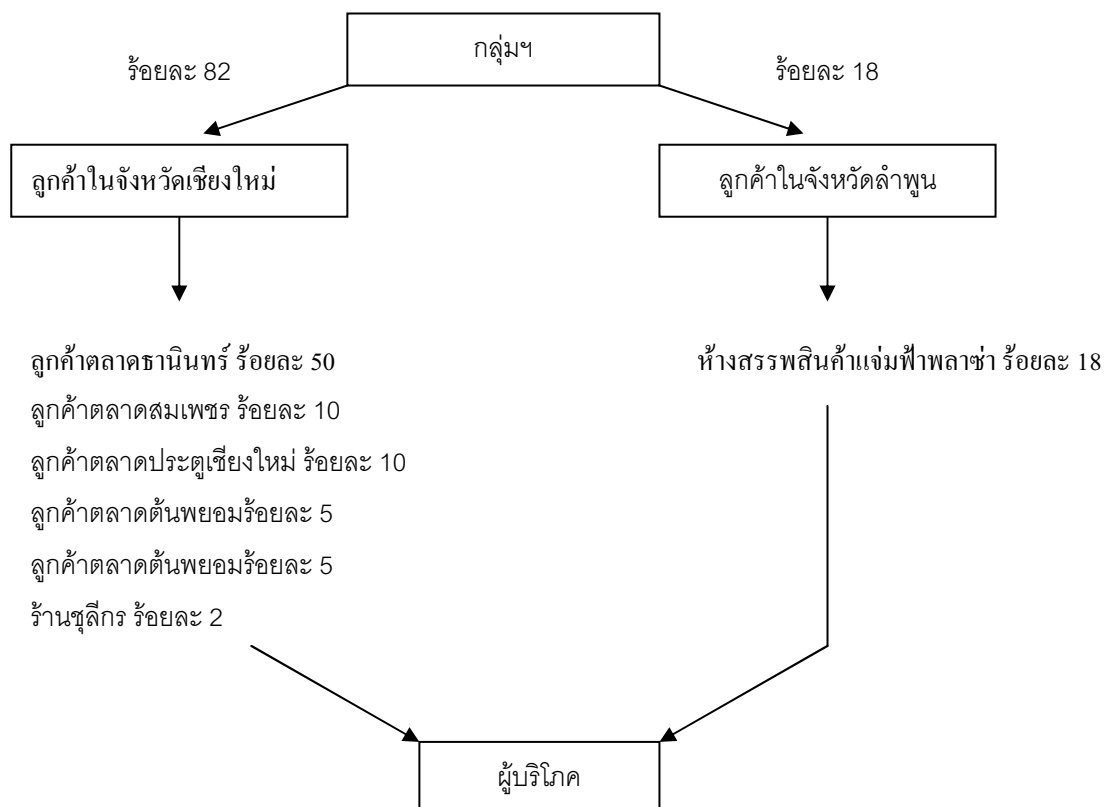
5.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์

กลุ่มฯ จะจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามที่ลูกค้าทำการสั่งซื้อ โดยลูกค้าส่วนมากจะสั่งซื้อสินค้าหลายๆ ชนิดรวมกันในการสั่งซื้อแต่ละครั้ง ซึ่งส่วนมากเป็นลูกค้าในจังหวัดลำปางและเชียงใหม่ดังแผนภาพที่ 5.2 – 5.6

ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเช้า กระจาดและตะกร้า

กระเช้าผลไม้จากก้านมะพร้าว

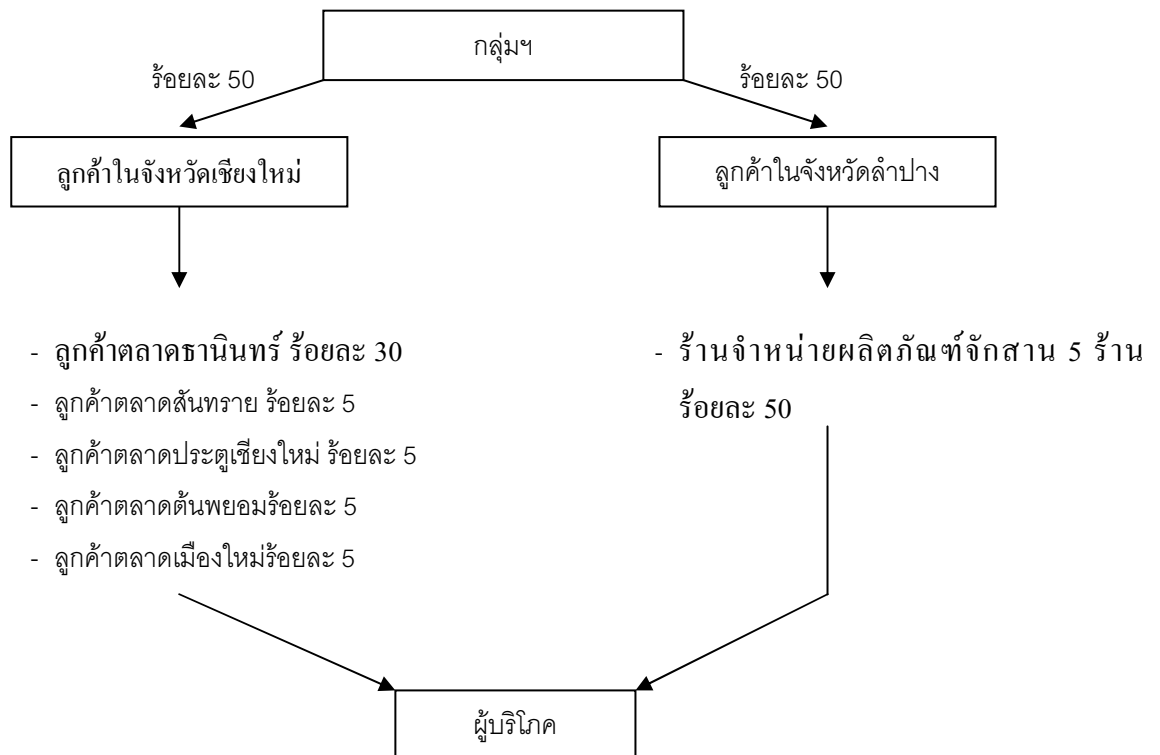
ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทกระเช้า และตะกร้าก้านมะพร้าว เช่น กระเช้าผลไม้ ก้านมะพร้าว ร้อยละ 82 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ และอีกร้อยละ 18 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดลำพูน โดยลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 50 เป็นพ่อค้าในตลาดธานินทร์ จัดจำหน่ายให้พ่อค้าในตลาดสมเพชร ตลาดประตูเชียงใหม่ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 10 จำหน่ายให้พ่อค้าในตลาดต้นพยอม และตลาดเมืองใหม่ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 5 อีกร้อยละ 2 จัดจำหน่ายให้ร้านซูสิกร ส่วนการจัดจำหน่ายให้ลูกค้าจังหวัดลำพูนกลุ่มฯ ได้จัดจำหน่ายให้ลูกค้าเพียงรายเดียว คือ ห้างสรรพสินค้าแจ่มฟ้าพลาซ่า (แผนภาพที่ 5.2)

แผนภาพที่ 5.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเช้าผลไม้ก้านมะพร้าว

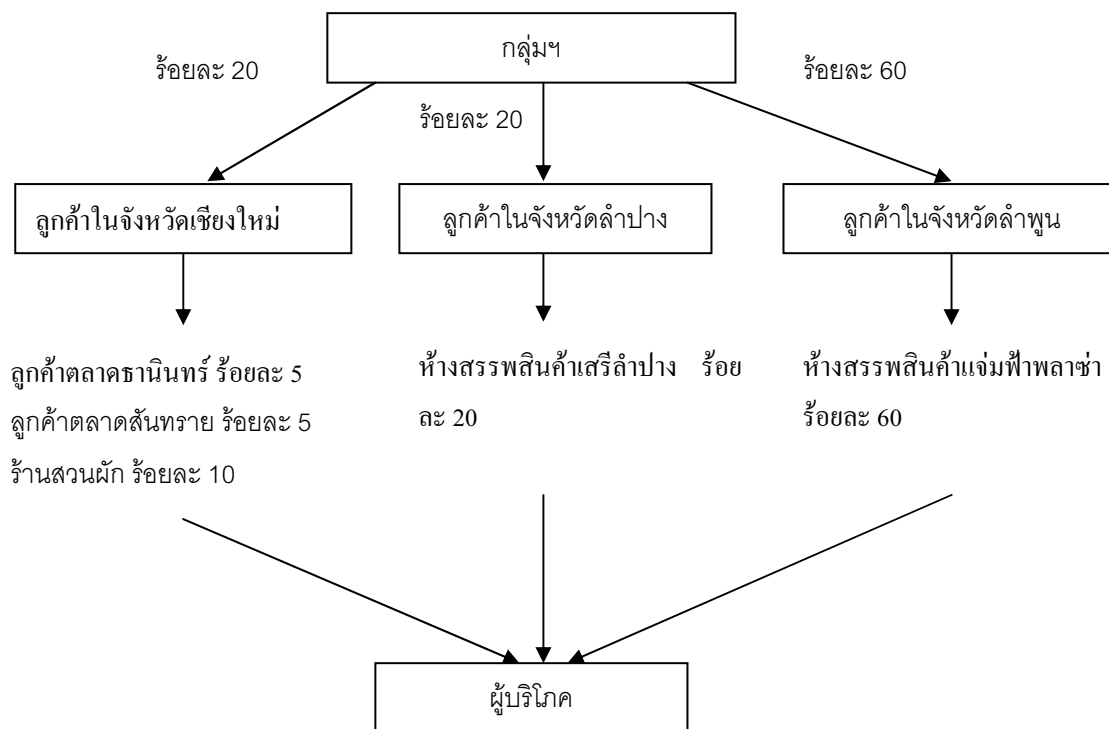
กระเจาด่างมะพร้าว

ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทกระเจาด่าง เช่น กระเจาด่างมะพร้าวหุหวาย ร้อยละ 50 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดลำปาง และอีกร้อยละ 50 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ การจัดจำหน่ายให้ลูกค้าจังหวัดลำปางจัดจำหน่ายให้ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานจำนวน 5 ร้าน ในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 30 เป็นพ่อค้าในตลาดธานีตร จัดจำหน่ายให้พ่อค้าในตลาดสันทราย ตลาดประตูเชียงใหม่ ตลาดเมืองใหม่ และตลาดต้นพยอม ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 5 (แผนภาพที่ 5.3)

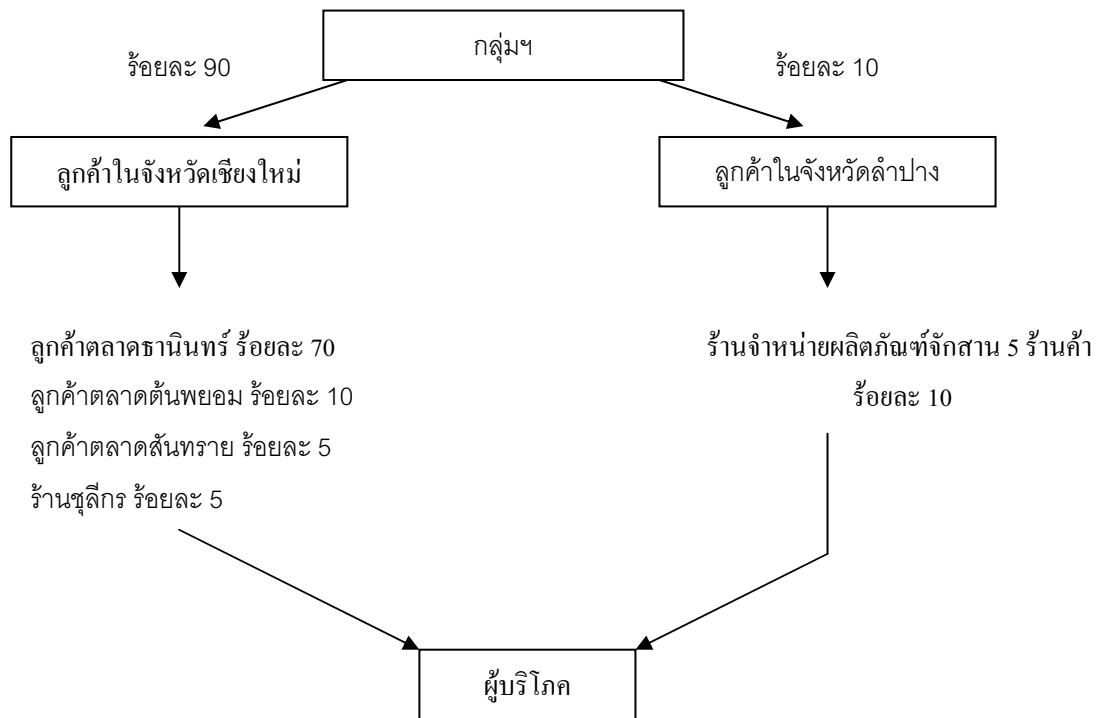
แผนภาพที่ 5.3 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเจาด่างมะพร้าวหุหวาย

ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเช้าไมยราบและเครือเถาวัลย์ ร้อยละ 60 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดลำพูน คือ ห้างสรรพสินค้าแจ่มฟ้าพลาซ่า จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ และลูกค้าในจังหวัดลำปางในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 20 โดยลูกค้าในจังหวัดลำปางมีเพียงรายเดียว คือ ห้างสรรพสินค้าเสรีลำปาง ส่วนลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่เป็นลูกค้าร้านสวนผัก ร้อยละ 10 และลูกค้าในตลาดสันทรายและตลาดธานีตรในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 5 (แผนภาพที่ 5.4)

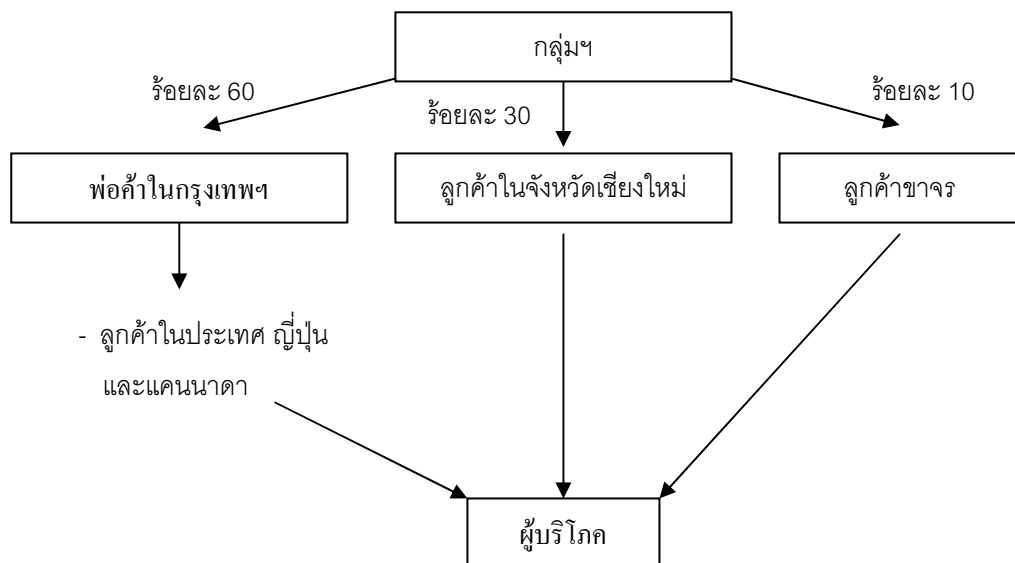
แผนภาพที่ 5.4 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเช้าไมยราบและเครือเถาวัลย์

ช่องทางการจัดจำหน่ายตะกร้าไม้ไผ่ เช่น ตะกร้าไม้ไผ่แก้ว ร้อยละ 90 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ และอีกร้อยละ 10 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดลำปาง การจำหน่ายให้ลูกค้าจังหวัดลำปางจัดจำหน่ายให้ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานจำนวน 5 ร้านในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 70 เป็นพ่อค้าในตลาดธานีตร กลุ่มฯ ยังจัดจำหน่ายให้พ่อค้าในตลาดต้นพยอม ร้อยละ 10 และจัดจำหน่ายให้ลูกค้าในตลาดสันทราย ร้านซุสกร ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 5 (แผนภาพที่ 5.5)

แผนภาพที่ 5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายตะกร้าไม้ไผ่แก้ว

ช่องทางการจัดจำหน่าย กระเป๋ากาบกล้วย ร้อยละ 60 จำหน่ายให้พ่อค้าจากกรุงเทพฯ ซึ่งจะจำหน่ายไปยังลูกค้าญี่ปุ่น และแคนาดาอีกทีหนึ่ง อีกร้อยละ 30 จำหน่ายให้ลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ และอีกร้อยละ 10 จัดจำหน่ายให้ลูกค้าชาวจีน การจัดจำหน่ายให้ลูกค้าจากกรุงเทพฯ (แผนภาพที่ 5.6)

แผนภาพที่ 5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเป๋ากาบกล้วย

5.4 ราคาและการตั้งราคา

ราคาลิทธิภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ คือ ราคารับซื้อจากสมาชิกกลุ่มฯ ซึ่งเป็นราคาที่สมาชิกได้รับหลังจากทำการจักสานเสร็จและนำมาขายให้กลุ่มฯ รวมค่าแรงในการสาน และค่าวัสดุต่าง ๆ เข้าไปด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นราคาที่ตั้งมาจากต้นทุนการผลิต ซึ่งกลุ่มฯ เป็นผู้ตั้งขึ้น เมื่อทางกลุ่มฯ นำไปจำหน่ายให้ลูกค้าจะจำหน่ายในระดับราคาขายส่ง และราคาขายปลีก ซึ่งราคาขายส่ง กลุ่มฯ จะเป็นผู้กำหนดราคาขายจากราคารับซื้อจากสมาชิกบวกอีกร้อยละ 15 ถึง 20 ของต้นทุนค่าวัสดุ ซึ่งจะบวกเพิ่มจากราคารับซื้อจากสมาชิกกลุ่มฯ อีก 3 ถึง 5 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีกจะทำการบวกเพิ่มจากราคาขายส่งอีก 5 ถึง 10 บาทต่อชิ้น ซึ่งการบวกกำไรเพิ่มในระดับราคาขายส่งและขายปลีกจะไม่ให้สูงกว่าราคากลาง และจากผลิทธิภัณฑ์ที่ได้ทำการคัดเลือกจากในบทที่ 4 สามารถพิจารณาด้านราคา จำแนกรายผลิทธิภัณฑ์ได้ดังนี้ (ตารางที่ 5.2)

กระเจดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว การผลิตกระเจดก้านมะพร้าวขนาด 6 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาด เท่ากับ 5.0415 บาทต่อชิ้น ราคารับซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 4 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 6 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 0.96 บาทต่อชิ้น ณระดับราคาขายปลีกที่ 10 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 4.96 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคารับซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 20.66 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคารับซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 79.34 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 15.98 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 45.59 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 15.98 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 45.59 บาทต่อชิ้น

กระเจดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว การผลิตกระเจดก้านมะพร้าวขนาด 7 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาด เท่ากับ 5.0415 บาทต่อชิ้น ราคารับซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 4 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 6 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 0.96 บาทต่อชิ้น ณระดับราคาขายปลีกที่ 10 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 4.96 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคารับซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 20.66 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคารับซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 79.34 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 15.98 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 45.59 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 15.98 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 45.59 บาทต่อชิ้น

กระเจดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว การผลิตกระเจดก้านมะพร้าวขนาด 8 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาด เท่ากับ 8.3953 บาทต่อชิ้น ราคารับซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 7 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 8 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ -0.40 บาทต่อชิ้น

ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 10 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 1.60 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 16.62 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 83.38 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่งมีค่าติดลบคิดเป็นร้อยละ 4.94 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 16.05 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้ขาดทุนจากการขายส่ง 4.94 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 16.05 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ควรปรับเพิ่มราคาขายส่งเพื่อให้มีความเหมาะสมกับต้นทุนการผลิตและการตลาด

กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว การผลิตกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 10 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 13.4882 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 10 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 20 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 6.51 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 25 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 11.51 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 25.86 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 74.14 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 32.56 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 46.05 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 32.56 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 46.05 บาทต่อชิ้น

กระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว การผลิตกระจาดก้านมะพร้าวขนาด 12 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 17.6866 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 13 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 27 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 9.31 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 30 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 12.31 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 26.50 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 73.50 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 34.49 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 41.04 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 34.49 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 41.04 บาทต่อชิ้น

ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว การผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 11 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 31.9665 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 25 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 40 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 8.03 บาทต่อชิ้น ณ

ระดับราคาขายปลีกที่ 50 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 18.03 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 21.79 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 78.21 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 20.08 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 36.07 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 20.08 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 36.07 บาทต่อชิ้น

ตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว การผลิตตะกร้าก้านมะพร้าวขนาด 13 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 38.7056 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 30 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 50 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 11.29 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 60 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 21.29 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 22.49 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 77.51 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 22.59 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 35.49 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 22.59 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 35.49 บาทต่อชิ้น

กระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ การผลิตกระเช้าก้านมะพร้าวชุดเล็ก 3 ใบ 1 ชุด มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 82.4211 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 65 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 100 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาด เท่ากับ 17.58 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 120 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 37.58 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคาซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 21.14 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคาซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 78.86 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 17.58 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 31.32 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่ง 17.58 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 31.32 บาทต่อชิ้น

ถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว การผลิตถาดใส่แก้วน้ำก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 36.0919 บาทต่อชิ้น ราคาซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 30 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 35 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาดติดลบ เท่ากับ 1.09 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 40 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีก

เมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 3.91 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคารับซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 16.88 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคารับซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 83.12 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วนของคุณค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง มีค่าติดลบคิดเป็นร้อยละ 3.12 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 9.77 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้ขาดทุนจากการขายส่ง 3.12 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 9.77 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ควรปรับเพิ่มราคาขายส่งเพื่อให้มีความเหมาะสมกับต้นทุนการผลิตและการตลาด

ถาดใส่แก้วนํ้าก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว การผลิตถาดใส่แก้วนํ้าก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว 1 ใบ มีต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาด เท่ากับ 41.9665 บาทต่อชิ้น ราคารับซื้อจากสมาชิก เท่ากับ 35 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 40 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนจากการขายส่งเมื่อต้นทุนการผลิตและการตลาดติดลบเท่ากับ 1.97 บาทต่อชิ้น ณ ระดับราคาขายปลีกที่ 45 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเมื่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการตลาดรวมกัน 3.03 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน (Mark – On) ในกรณีราคารับซื้อจากสมาชิก มีค่าติดลบร้อยละ 16.60 นั่นคือ ถ้าต้นทุนเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะตั้งราคารับซื้อจากสมาชิกไว้ที่ 83.40 บาท เนื่องจากการคำนวณต้นทุนในส่วนของคุณค่าแรงงานในการผลิตของสมาชิกมีค่าที่สูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่สมาชิกไม่ได้ทำการจักสานเต็มกำลังการผลิต และเมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากราคาขาย (Mark – Up) กรณีราคาขายส่ง มีค่าติดลบคิดเป็นร้อยละ 4.92 และกรณีราคาขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 6.74 นั่นคือ ถ้าราคาขายส่งของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้ขาดทุนจากการขายส่ง 4.92 บาทต่อชิ้น และถ้าราคาขายปลีกของสินค้าเท่ากับ 100 บาท กลุ่มฯ ได้กำไรจากการขายปลีก 6.74 บาทต่อชิ้น ซึ่งกลุ่มฯ ควรปรับเพิ่มราคาขายส่งเพื่อให้มีความเหมาะสมกับต้นทุนการผลิตและการตลาด

ซึ่งจากตัวอย่างการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กลุ่มฯ ควรมีการปรับปรุงการตั้งราคา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับต้นทุนการผลิตและการตลาดของสมาชิกและของกลุ่มฯ เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.2 ราคา การตั้งราคา และต้นทุนการตลาดจำแนกตามผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

รายการ	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 6 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 7 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 8 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 10 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 12 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ชุดเล็ก 3 ใบ	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	กระดาษ ก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว
1. ต้นทุนการผลิต	4.64	4.64	7.86	12.15	15.88	29.29	35.36	75.73	33.75	39.29
2. ต้นทุนการตลาด	0.4015	0.4015	0.5353	1.3382	1.8066	2.6765	3.3456	6.6911	2.3419	2.6765
3. ราคาที่รับซื้อจากสมาชิก	4.00	4.00	7.00	10.00	13.00	25.00	30.00	65.00	30.00	35.00
4. ราคาขายส่ง	6.00	6.00	8.00	20.00	27.00	40.00	50.00	100.00	35.00	40.00
5. ราคาขายปลีก	10.00	10.00	10.00	25.00	30.00	50.00	60.00	120.00	40.00	45.00
6. ต้นทุนการผลิต และการตลาด (1)+(2)	5.0415	5.0415	8.3953	13.4882	17.6866	31.9665	38.7056	82.4211	36.0919	41.9665
7. ส่วนต่างของราคาที่รับซื้อจาก สมาชิกกับต้นทุนการผลิต และ การตลาด (3)-(6)	-1.04	-1.04	-1.40	-3.49	-4.69	-6.97	-8.71	-17.42	-6.09	-6.97
8. ส่วนต่างของราคาขายส่งกับ ต้นทุนการผลิต และการตลาด (4)-(6)	0.96	0.96	-0.40	6.51	9.31	8.03	11.29	17.58	-1.09	-1.97

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

รายการ	กระจุาด ก้านมะพร้าว ขนาด 6 นิ้ว	กระจุาด ก้านมะพร้าว ขนาด 7 นิ้ว	กระจุาด ก้านมะพร้าว ขนาด 8 นิ้ว	กระจุาด ก้านมะพร้าว ขนาด 10 นิ้ว	กระจุาด ก้านมะพร้าว ขนาด 12 นิ้ว	ตะกร้า ก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	ตะกร้า ก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว	กระจุาด ก้านมะพร้าว ชุดเล็ก 3 ใบ	ถาดใส่แก้ว น้ำ ก้านมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	ถาดใส่แก้ว น้ำ ก้านมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว
9. ส่วนต่างของราคาขายปลีกกับ ต้นทุนการผลิต และการตลาด (5)-(6)	4.96	4.96	1.60	11.51	12.31	18.03	21.29	37.58	3.91	3.03
10. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - On) กรณีราคาซื้อ จากสมาชิก	-20.66	-20.66	-16.62	-25.86	-26.50	-21.79	-22.49	-21.14	-16.88	-16.60
11. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายส่ง	15.98	15.98	-4.94	32.56	34.49	20.08	22.59	17.58	-3.12	-4.92
12. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาปลีก	49.59	49.59	16.05	46.05	41.04	36.07	35.49	31.32	9.77	6.74

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

5.5 การส่งเสริมการขาย

การส่งเสริมการขายของกลุ่มฯ มีทั้งในรูปแบบของการขายส่งและการออกร้านจำหน่ายสินค้า ซึ่งในการขายส่งกลุ่มฯ จะมีการบริการการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้า มีการให้ส่วนลดการค้า ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

5.5.1 วิธีการรักษาลูกค้าเก่า

วิธีการรักษาลูกค้าของกลุ่มฯ จะเป็นในลักษณะการจัดส่งสินค้าตามกำหนดเวลา และในปริมาณที่ลูกค้าต้องการ นอกจากนี้ลูกค้ายังสามารถคืนสินค้า หรือแลกเปลี่ยนสินค้าในกรณีที่สินค้ามีการชำรุดเสียหาย หรือไม่ตรงตามคำสั่งซื้อ นอกจากนี้ลูกค้าไม่ต้องมีการวางเงินมัดจำล่วงหน้าในการสั่งซื้อสินค้าทำให้ลูกค้าไม่ต้องรับภาระต้นทุนในการสั่งซื้อสินค้า ในการให้ส่วนลดทางการค้า ทางกลุ่มฯ มีการให้ส่วนลดไม่เกินราคาที่ทางกลุ่มฯ รับซื้อจากสมาชิก บวกเพิ่มอีก 1 ถึง 2 บาท เช่น ราคารับซื้อจากสมาชิก 40 บาท ทางกลุ่มฯ ขายไม่ต่ำกว่า 41 บาท หลังหักส่วนลด เป็นต้น

5.5.2 วิธีการหาลูกค้าใหม่

ในระยะแรกของการจัดตั้งกลุ่มฯ กลุ่มฯ หาลูกค้าใหม่โดยการนำสินค้าไปเสนอขายกับลูกค้าโดยตรง ซึ่งส่วนมากเป็นลูกค้าในจังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียง ต่อมาเมื่อสินค้าเป็นที่รู้จักของลูกค้า ลูกค้าจะเป็นผู้มาติดต่อกับกลุ่มฯ เอง โดยทำการติดต่อเมื่อกลุ่มฯ นำสินค้าไปส่งมอบให้ลูกค้าในละแวกใกล้เคียง และลูกค้ามาทำการติดต่อสั่งซื้อที่กลุ่มฯ นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนการออกร้านต่างๆ ทำให้กลุ่มฯ มีลูกค้ารายใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยกลุ่มฯ ได้จัดทำนามบัตรแจกให้ลูกค้าที่สนใจและติดต่อกับกลุ่มฯ ทางโทรศัพท์เพื่อสั่งซื้อสินค้า ในครั้งต่อไป

5.6 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด

5.6.1 ปัญหาด้านการตลาด

เนื่องจากกลุ่มฯ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 30 กิโลเมตร และในหมู่บ้านยังไม่มี การติดตั้งโทรศัพท์ตามบ้านเรือน นอกจากนี้การที่ทางกลุ่มฯ ไม่มีการจัดทำสัญญาทางการค้าทำให้กลุ่มฯ เคยประสบปัญหาลูกค้าไม่รับซื้อสินค้าตามที่สั่งซื้อ ซึ่งกลุ่มฯ ต้องนำสินค้าที่ผลิตแล้วนั้นไปจำหน่ายให้กับลูกค้ารายอื่นแทน

5.6.2 ความต้องการทางการตลาดของกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ต้องการที่จะจัดตั้งร้านค้าเพื่อจำหน่ายสินค้า และเป็นสถานที่ทำการสาธิตการจักสานของกลุ่มฯ บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งมีท่าเลติถนนใหญ่สายท่าล้อ – ห้วยเป้ง ซึ่งสามารถเป็นที่พบเห็นของลูกค้า และสะดวกในการคมนาคมขนส่งของกลุ่มฯ ในด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากหมู่บ้านยังไม่มี การติดตั้งโทรศัพท์ตามบ้านเรือน การติดต่อผ่านทางโทรศัพท์หมู่บ้านไม่เป็นที่สะดวกในการติดต่อของลูกค้า การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพา ยังต้องมีการติดตั้งเสาสัญญาณ ซึ่งหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการติดตั้งโทรศัพท์ตามบ้านเรือน ทางกลุ่มฯ สามารถติดต่อกับลูกค้าต่างๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น

5.7 ศักยภาพทางการตลาด

ด้านการตลาดของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการด้านการผลิตและการตลาด ทำให้สมาชิกไม่ต้องรับภาระทางด้านการตลาด การหาลูกค้า การติดต่อลูกค้า ตลอดจนการจัดส่งสินค้าไปยังลูกค้า ซึ่งประธานกลุ่มฯ เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับจังหวัด ทำให้เป็นที่รู้จัก และเชื่อถือของลูกค้า

นอกจากนี้กลุ่มฯ มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ พ.ศ.2531 ทำให้เป็นที่รู้จักของลูกค้าเป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มฯ มีลูกค้าประจำทั้งในจังหวัดลำปาง และต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่ แพร่ ลำพูน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการขายทั้งในการขายส่งและงานออกร้าน เช่น การให้ส่วนลดราคา หรือการบริการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้า

กลุ่มฯ มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ อยู่เสมอทำให้สามารถสนองความต้องการทางการตลาดของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เป็นที่ต้องการของท้องตลาดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตลาดผลไม้ต่างๆ ในช่วงเทศกาล และในช่วงสิ้นปี ทำให้กลุ่มฯ ต้องขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น

ในด้านการคมนาคมติดต่อกับทางกลุ่มฯ เนื่องจากกลุ่มฯ ตั้งอยู่ห่างจาก อ.เมืองลำปาง 30 กิโลเมตร ซึ่งทำให้การเข้าถึงของลูกค้าจากต่างจังหวัดเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่เนื่องจากทางกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า ทำให้สะดวกกับลูกค้าในการจัดหาสินค้า นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารกับกลุ่มฯ สามารถทำการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพาของประธานกลุ่มฯ ซึ่งสามารถทำการติดต่อได้ตลอดเวลา

ซึ่งจากองค์ประกอบข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มฯ มีศักยภาพด้านการตลาดค่อนข้างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ทำหน้าที่ด้านการตลาด คือ ประธานกลุ่มฯ ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่มฯ เป็นอย่างดี

บทที่ 6

การเงิน

6.1 การบริหารการเงินและการวางแผนการเงิน

6.1.1 การบริหารการเงิน

การบริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่มฯ ตั้งแต่การจัดหาเงินทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบ และอุปกรณ์การผลิต เงินทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก และเงินทุนในการจัดฝึกอบรมด้านการจักสานแก่สมาชิก ล้วนเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ โดยได้จัดหาเงินทุนจากหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน และแหล่งเงินทุนต่างๆ ทั้งในรูปแบบของเงินทุนให้เปล่า และเงินกู้ยืม ในการกู้ยืมแต่ละครั้งจะทำการกู้ยืมในนามกลุ่มฯ ยังไม่มีการระดมทุนหรือหุ้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ มีแต่เพียงการหักเงินจากราคาซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก ร้อยละ 2 และเมื่อกลุ่มฯ จำหน่ายสินค้าได้จะหักอีก ร้อยละ 2 ของราคาขายเพื่อนำไปเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น เป็นเงินค่ารักษาพยาบาลครั้งละ 200 บาทต่อคน เป็นต้น ปัจจุบันกลุ่มฯ มีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายภายในกลุ่มฯ ประมาณ 20,000 ถึง 40,000 บาทต่อเดือน เพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก

นอกจากนี้ทางกลุ่มฯ ยังมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยให้สมาชิกทุกคนฝากเงินกับกลุ่มออมทรัพย์ และให้สมาชิกกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อสิ้นปีจะมีการปันผลกำไรคืนให้กับสมาชิกตามจำนวนหุ้น โดยผู้รับผิดชอบทางการเงิน และการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ คือ นางคำสุข สิทธิกุลนะ

ในด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของนางอรดี ซึ่งเป็นเลขานุการของกลุ่มฯ ซึ่งมีความรู้ทางด้านการบัญชีเป็นอย่างดี เนื่องจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านการบัญชี มีประสบการณ์การทำงานทางด้านการบัญชี 11 ปี และยังเป็นอาจารย์พิเศษทางด้านการบัญชีอีกด้วย ซึ่งเลขานุการจะมีหน้าที่ในการสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ เพื่อจัดส่งให้แหล่งเงินกู้ต่างๆ ตามเงื่อนไขของแหล่งเงินกู้

6.1.2 การวางแผนการเงิน

การวางแผนด้านการเงินของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ โดยจะเป็นผู้วางแผนในการจัดหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กลุ่มฯ และมีการประชุมสมาชิกทุกครั้งเกี่ยวกับด้านการเงินในเรื่องของการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ การชำระเงินกู้ยืม ฯลฯ เพื่อให้สมาชิกทราบ

6.2 แหล่งเงินทุน

เนื่องจากทางกลุ่มฯ ยังไม่มีการระดมทุน แหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ มีใน 2 ลักษณะ คือ การให้เปล่าในลักษณะเงินทุนในการฝึกอบรมการจักสาน และเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์การผลิต และในลักษณะเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต ซึ่งแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ มาจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. 2525 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง ได้ให้งบประมาณในการจัดฝึกอบรมการจักสานให้กลุ่มฯ 150 ชั่วโมง ระยะเวลา 1 เดือน โดยมีประธานกลุ่มฯ เป็นวิทยากรในการสอน งบประมาณในการจัดฝึกอบรม 17,000 บาท ซึ่งใช้เป็นค่าจ้างวิทยากรในการสอน 15,000 บาท และค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสอน 2,000 บาท มีสมาชิกจากกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านเข้าร่วมฝึกอบรมทั้งหมด 15 คน หลังจากเสร็จจากการฝึกอบรม มีสมาชิกที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกลุ่มจักสานทั้งหมด 8 คน

พ.ศ. 2536 สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงินภายใน 1 ปี และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 2 ปี

พ.ศ. 2537 สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงินภายใน 1 ปี สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 2 ปี และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต 20,000 บาท ปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลาในการคืนเงิน 1 ปี

พ.ศ. 2538 สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจำนวน 10,000 บาท ไม่คิดอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาคืนเงินภายใน 1 ปี สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน 80,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 5 ปี และธนาคารออมสิน ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตในโครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน จำนวน 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 3 ปี

พ.ศ. 2539 สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับมูลนิธิศุภคารมชัย ให้เงินทุนสนับสนุนในลักษณะเงินทุนให้เปล่าเพื่อการผลิตในการจัดซื้อเครื่องจักตอกจำนวน 1 เครื่อง มูลค่า 20,000 บาท และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 5 ปี

พ.ศ. 2541 ธนาคารออมสิน ให้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตในโครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน จำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 4 ปี

พ.ศ. 2543 สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ให้เงินทุนลักษณะเงินทุนให้เปล่าเพื่อจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน จำนวน 1 เครื่อง มูลค่า 3,500 บาท เพื่อใช้ในการผลิตของกลุ่มฯ และสมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนสนับสนุนในลักษณะเงินทุนให้เปล่าเพื่อจัดสร้างเตาอบและอุปกรณ์ทาสี รวมมูลค่า 35,000 บาท

พ.ศ. 2544 สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ให้เงินทุนสนับสนุนในลักษณะเงินทุนให้เปล่าเพื่อการผลิตในการจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน จำนวน 1 เครื่อง มูลค่า 3,500 บาท เพื่อ

ใช้ในการผลิตของกลุ่มฯ และธนาคารออมสิน ให้เงินกู้ยืมเพื่อการผลิตในโครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาคืนเงิน 4 ปี แบ่งจ่าย 48 งวดๆ ละ 4,700 บาท (รวมดอกเบี้ย) สัญญากู้ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2544 ครบสัญญา 29 มกราคม พ.ศ.2548 ซึ่งทางกลุ่มฯ ได้จัดสรรให้กับกลุ่มจักสานจำนวน 150,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี และจัดสรรให้กลุ่มร้านค้าชุมชน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปีซึ่งแสดงดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ

แหล่งเงินทุน	มูลค่า (บาท)	ปีที่ได้มา	เงื่อนไข	การนำไปใช้
1. จากกระดมทุน				
- ทุนเรือนหุ้น	-	-	-	-
2. จากการใช้เปล่า				
- ศูนย์การศึกษาอภินิหารโรงเรียนจังหวัดลำปาง	17,000	2525	- งบประมาณสนับสนุนการฝึกอบรมการจักสานให้กลุ่มฯ 150 ชั่วโมง ระยะเวลา 1 เดือน	- จัดฝึกอบรมการจักสานให้สมาชิกกลุ่มฯ
- สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับมูลนิธิศุภคารมชัย	20,000	2539	- ให้เงินสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องจักตอก 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท	- จัดซื้อเครื่องจักตอก 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท
- สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ร่วมกับการบริหารส่วนตำบลบ้านค่า	35,000	2543	- งบประมาณในการจัดสร้างเตาอบผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ลำห้วยเป้ง	- จัดสร้างเตาอบผลิตภัณฑ์ และอุปกรณ์ลำห้วยเป้ง
- สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง	3,500	2543	- ให้เงินสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท	- จัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท
- สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง	3,500	2544	- ให้เงินสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท	- จัดซื้อเครื่องรีดแบบมือหมุน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาท
3. จากกองทุน				
- สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง	10,000	2536 – 2538	- เงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

แหล่งเงินทุน	มูลค่า (บาท)	ปีที่ได้มา	เงื่อนไข	การนำไปใช้
- สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง	50,000	2537	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 2 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
	80,000	2538	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 5 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
	100,000	2539	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 5 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
	30,000	2542	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 2 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
- พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง	20,000	2537	- เงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
- ธนาคารออมสิน	30,000	2538	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 3 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
	50,000	2541	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 4 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ
	200,000	2544	- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ระยะเวลาการชำระคืนภายใน 4 ปี	- เป็นเงินทุนหมุนเวียนการผลิตของกลุ่มฯ

ที่มา : จากกรสำรวจ

6.3 ผลการดำเนินงานและสถานภาพทางการเงิน

6.3.1 ผลการดำเนินงาน

ผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ สามารถทำการผลิต และจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าว เช่น กระจาด ตะกร้า และกระเช้าทางมะพร้าว มียอดจำหน่ายในปริมาณมาก มีเพียงสินค้าบางชนิดที่ไม่มีการจำหน่ายในปี พ.ศ. 2544 คือ กระเป๋าม้าไม้ และกระเป๋ายาสูบเนื่องจากไม่มีปริมาณการสั่งซื้อ ซึ่งในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มฯ ได้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ปริมาณ การขาย (ชิ้น)	รายได้ (บาท)	ต้นทุน (บาท)		กำไร (บาท)	
				กลุ่มฯ	วิเคราะห์	กลุ่มฯ	วิเคราะห์
1	กระจาด ทางมะพร้าว ขนาด 6 นิ้ว	1,000.00	7,600.00	4,000.00	4,636.38	3,600.00	2,963.62
2	กระจาด ทางมะพร้าว ขนาด 7 นิ้ว	1,200.00	9,120.00	4,800.00	5,563.66	4,320.00	3,556.34
3	กระจาด ทางมะพร้าว ขนาด 8 นิ้ว	1,200.00	10,560.00	8,400.00	9,418.21	2,160.00	1,141.79
4	กระจาด ทางมะพร้าว ขนาด 10 นิ้ว	3,000.00	66,000.00	30,000.00	36,363.81	36,000.00	29,636.19
5	กระจาด ทางมะพร้าว ขนาด 12 นิ้ว	3,000.00	84,600.00	39,000.00	47,531.20	45,600.00	37,068.80
6	ตะกร้า ทางมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	800.00	35,200.00	20,000.00	23,394.03	15,200.00	11,805.97
7	ตะกร้า ทางมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว	800.00	43,200.00	24,000.00	28,242.54	19,200.00	14,957.46
8	กระเช้า ทางมะพร้าวชุด เล็ก 3 ใบ	700.00	75,600.00	45,500.00	52,924.44	30,100.00	22,675.56
9	กระเช้า ทางมะพร้าวชุด ใหญ่ 5 ใบ	300.00	52,800.00	42,000.00	47,091.04	10,800.00	5,708.96
10	ของชำร่วย	200.00	760.00	120.00	140.34	640.00	619.66
11	กระเป๋าากาบ กล้วยขนาดเล็ก	85.00	31,450.00	17,000.00	18,969.81	14,450.00	12,480.19

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ปริมาณ การขาย (ชิ้น)	รายได้ (บาท)	ต้นทุน (บาท)		กำไร (บาท)	
				กลุ่มฯ	วิเคราะห์	กลุ่มฯ	วิเคราะห์
12	กระเป๋ากาบ กล้วยขนาด กลาง	70.00	29,400.00	15,400.00	17,263.93	14,000.00	12,136.07
13	กระเป๋ากาบ กล้วยขนาด ใหญ่	43.00	20,210.00	10,750.00	12,066.42	9,460.00	8,143.58
14	กระเช้ากกชูด 3 ใบ	200.00	16,200.00	12,000.00	12,837.80	4,200.00	3,362.20
15	ตะกร้าหวาย ขนาด 11 นิ้ว	50.00	4,400.00	3,000.00	3,424.25	1,400.00	975.75
16	ตะกร้าหวาย ขนาด 13 นิ้ว	50.00	5,400.00	4,000.00	4,530.32	1,400.00	869.68
17	ถาดใส่แก้ว ทางมะพร้าว ขนาด 11 นิ้ว	400.00	14,800.00	12,000.00	13,484.89	2,800.00	1,315.11
18	ถาดใส่แก้ว ทางมะพร้าว ขนาด 13 นิ้ว	400.00	16,800.00	14,000.00	15,697.01	2,800.00	1,102.99
19	กระเป๋าสวย	60.00	5,280.00	3,900.00	4,512.97	1,380.00	767.03
20	ตะกร้าสอย ผลไม้	300.00	6,960.00	5,100.00	5,753.54	1,860.00	1,206.46
21	แผ่นรองจาน	60.00	1,320.00	900.00	1,029.40	420.00	290.60
22	กล่องทึบ หญ้า สามเหลี่ยม	1,100.00	55,000.00	38,500.00	39,808.53	16,500.00	15,191.47
23	กล่องทึบ หวาย	70.00	1,890.00	1,400.00	1,441.63	490.00	448.37
24	โคมไฟ	400.00	24,000.00	16,000.00	18,594.42	8,000.00	5,405.58
25	ชั้นโตก 10 นิ้ว	8.00	1,024.00	800.00	910.54	224.00	113.46
26	ชั้นโตก 12 นิ้ว	7.00	1,071.00	840.00	940.96	231.00	130.04
27	ชั้นโตก 16 นิ้ว	5.00	1,010.00	800.00	909.39	210.00	100.61

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์	ปริมาณ การขาย (ชิ้น)	รายได้ (บาท)	ต้นทุน (บาท)		กำไร (บาท)	
				กลุ่มฯ	วิเคราะห์	กลุ่มฯ	วิเคราะห์
28	ชั้นโตก 20 นิ้ว	5.00	1,280.00	1,000.00	1,138.17	280.00	141.83
29	ชั้นโตก 22 นิ้ว	5.00	1,380.00	1,100.00	1,249.69	280.00	130.31
30	ชั้นโตก 26 นิ้ว	5.00	1,650.00	1,300.00	1,478.47	350.00	171.53
31	ชั้นโตก 30 นิ้ว	5.00	1,920.00	1,500.00	1,707.26	420.00	212.74
32	หมวก เวียตนาม	400.00	40,000.00	33,200.00	37,524.03	6,800.00	2,475.97
33	กระเป๋าสาน ขนาดเล็ก	100.00	4,200.00	3,500.00	3,982.64	700.00	217.36
34	กระเป๋าสาน ขนาดใหญ่	100.00	4,700.00	4,000.00	4,542.97	700.00	157.03
35	กระเป๋า เกอวัลล์ ชุด 2 ใบ	200.00	11,400.00	9,000.00	10,266.57	2,400.00	1,133.43
36	ชะลอมไม้ไผ่ ขนาด 3 นิ้ว	300.00	3,240.00	1,800.00	2,076.34	1,440.00	1,163.66
37	ชะลอมไม้ไผ่ ขนาด 6 นิ้ว	100.00	1,460.00	900.00	1,026.66	560.00	433.34
38	ชะลอมไม้ไผ่ ขนาด 8 นิ้ว	150.00	2,850.00	1,800.00	2,059.07	1,050.00	790.93
39	หัวหุ่นไล่ กมม	120.00	5,400.00	1,800.00	1,928.47	3,600.00	3,471.53
40	ตะกร้า อเนกประสงค์	180.00	4,860.00	3,600.00	4,077.29	1,260.00	782.71
41	กระติบข้าว ใบลาน	300.00	2,100.00	1,200.00	1,249.96	900.00	850.04
42	ที่ใส่ขวดไวน์	60.00	1,620.00	1,200.00	1,359.10	420.00	260.90
รวม		17,538.00	709,715.00	441,110.00	503,148.16	268,605.00	206,566.84

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.2 พบว่าผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า กระจาด และ กระเช้าจากก้านมะพร้าวมีปริมาณการผลิตและการจำหน่ายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ที่รองจาน กล่องทิชชู ชะลอม ฯลฯ และผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ตามลำดับ

และจากผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ ในปี พ.ศ. 2544 สามารถแสดงประมาณการงบกำไรขาดทุนของกลุ่มฯ ดังนี้ กลุ่มฯ มียอดขายสินค้าทั้งสิ้น 709,715 บาท เมื่อหักต้นทุนสินค้าที่กลุ่มฯ ทำการจำหน่าย ในปี พ.ศ. 2544 ทั้งสิ้น 503,148.16 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.89 ของยอดขายสินค้าทั้งหมดของกลุ่มฯ ซึ่งทำให้กลุ่มฯ มีกำไรขั้นต้นเท่ากับ 206,566.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.11 เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 157,384.06 บาท ซึ่งจำแนกเป็นค่าใช้จ่ายทางการตลาด 44,588.05 บาท ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป 4,594.73 บาท กลุ่มฯ มีกำไรจากการดำเนินงานทั้งสิ้น 157,384.06 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.18 ของยอดขายสินค้าทั้งหมด กลุ่มฯ มีรายได้อื่นๆ จากการหักเงินจากการรับซื้อสินค้าของสมาชิกและจากการจำหน่ายสินค้ารวม 12,054 บาท และรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากร้านค้าชุมชน 4,308.33 บาท แต่กลุ่มฯ ต้องหักดอกเบี้ยจ่าย 8,400 บาท ดังนั้นกลุ่มฯ เหลือกำไรสุทธิเท่ากับ 165,346.39 บาท

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ประมาณการงบกำไรขาดทุน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544

หน่วย : บาท

	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายได้		
ยอดขายสินค้า	709,715.00	100.00
<u>หัก ต้นทุนสินค้าขาย</u>	503,148.16	70.89
กำไรขั้นต้น	206,566.84	29.11
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายทางการตลาด	44,588.05	6.28
ค่าบรรจุภัณฑ์	459.47	
ค่าน้ำมัน	4,451.15	
ค่าโทรศัพท์	28,717.08	
ค่าเสื่อมราคายานพาหนะ	8,375.81	
ค่าเสื่อมราคาโทรศัพท์	2,584.54	
ค่าใช้จ่ายในการบริหารทั่วไป	4,594.73	0.65
ค่าจัดประชุมประจำปี	1,818.75	
เงินสนับสนุนกิจกรรมชุมชน	1,435.85	
ค่าสวัสดิการรักษาศาสนาสมาชิก	1,340.13	

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ประมาณการงบกำไรขาดทุน (ต่อ)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544

	หน่วย : บาท	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รวม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	49,182.78	6.93
กำไรจากการดำเนินงาน	157,384.06	22.18
รายได้อื่นๆ		
เงินสวัสดิการสมาชิกจากการหักเงินจากราคา	12,054.00	1.70
รับซื้อของสมาชิกและจากราคาขายสินค้า		
รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้จากกลุ่มร้านค้า	4,308.33	0.61
จำนวน 11 งวด		
รวม กำไรจากการดำเนินงานและรายได้อื่นๆ	173,746.39	24.48
<u>หัก ดอกเบี้ยจ่าย</u>		
จากการกู้ยืมจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัด	4,000.00	0.56
(เงินกู้ยืม+ดอกเบี้ย จำนวน 12 งวด)		
จากการกู้ยืมจากธนาคารออมสิน	4,400.00	0.87
(เงินกู้ยืม+ดอกเบี้ย จำนวน 11 งวด)		
กำไรก่อนหักภาษี	165,346.39	23.30
<u>หัก ภาษี</u>	-	-
กำไรหลังหักภาษี	165,346.39	23.30
<u>หัก เงินปันผล</u>	-	-
กำไรสุทธิ	165,346.39	23.30

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

6.3.2 สถานภาพทางการเงิน

จากผลการดำเนินงานและประมาณการงบกำไรขาดทุน สามารถนำไปวิเคราะห์ประมาณการงบดุลของกลุ่มฯ ในปี พ.ศ.2544 ซึ่งแสดงถึงสถานภาพทางการเงินของกลุ่มฯ ดังนี้

สินทรัพย์หมุนเวียน

กลุ่มฯ มีสินทรัพย์หมุนเวียนรวม 361,972 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.87 ของสินทรัพย์ทั้งหมดของกลุ่มฯ ซึ่งกลุ่มฯ มีเงินสดและเงินฝากธนาคารมากที่สุดในส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.11 รองลงมาเป็นสินค้าสำเร็จรูปคงเหลือในกลุ่มฯ 69,770 บาท คิดเป็นร้อยละ

9.80 กลุ่มฯมีวัตถุดิบ วัสดุสิ้นเปลืองและบรรจุภัณฑ์คงเหลือรวม 57,202 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.04 ของมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของกลุ่มฯ

สินทรัพย์ถาวร

สินทรัพย์ถาวรของกลุ่มฯ มีมูลค่ารวมทั้งหมดเท่ากับ 349,644 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.13 ของมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของกลุ่มฯ ซึ่งจำแนกเป็นสินทรัพย์ถาวรในส่วนของโรงเรือนที่หักค่าเสื่อมราคาสะสม 18,200 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของกลุ่มฯ เป็นสินทรัพย์ถาวรในส่วนของเครื่องจักรและอุปกรณ์ ที่หักค่าเสื่อมราคาสะสม 11,107 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.56 เป็นสินทรัพย์ถาวรในส่วนของยานพาหนะที่หักค่าเสื่อมราคาสะสม 288,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.49 นอกจากนี้กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนในส่วนอุปกรณ์การผลิตในลักษณะการให้เปล่าต่างๆ เช่น เครื่องรีดผักตบชวา เตอบอบ เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่ารวมเมื่อหักค่าเสื่อมราคาสะสมมีค่าเท่ากับ 32,238 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.53 ของมูลค่าสินทรัพย์รวมทั้งหมดของกลุ่มฯ

หนี้สิน

กลุ่มฯ มีหนี้สินโดยรวม ณ สิ้นปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 130,425 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.33 ของหนี้สินและส่วนของเจ้าของ โดยกลุ่มฯ ไม่มีหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งหนี้สินของกลุ่มฯ ทั้งหมดเป็นหนี้สินระยะยาวของกลุ่มฯ มีมูลค่ารวม 130,425 บาท

ส่วนของเจ้าของ

จากการดำเนินงานในปี พ.ศ.2544 กลุ่มฯ มีส่วนของเจ้าของทั้งสิ้น 711,616 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.67 ของมูลค่ารวมในส่วนของหนี้สินและส่วนของเจ้าของ จำแนกส่วนทุนอื่นๆ จำนวน 415,845 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.44 และกำไรสะสมปลายงวด 165,346 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.24

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง

ประมาณการงบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544

	หน่วย : บาท	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ
สินทรัพย์		
<u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u>		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	200,000	28.11
ลูกหนี้การค้า	35,000	4.92
สินค้าสำเร็จรูปคงเหลือ	69,770	9.80
งานระหว่างทำ	-	-
วัตถุดิบคงเหลือ	50,790	7.14
วัสดุสิ้นเปลืองและบรรจุภัณฑ์คงเหลือ	6,412	0.90
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	361,972	50.87
<u>สินทรัพย์ถาวร</u>		
ที่ดิน	-	-
โรงเรือน	39,000	

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง
ประมาณการงบดุล (ต่อ)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544

		หน่วย : บาท	
		จำนวนเงิน	ร้อยละ
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนสะสม	20,800	18,200	2.56
เครื่องจักร/อุปกรณ์	13,345		
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์สะสม	2,238	11,107	1.56
ยานพาหนะและอุปกรณ์อื่นๆ	363,500		
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคายานพาหนะและอุปกรณ์อื่นๆ สะสม	75,400	288,100	40.49
เงินสดและสินทรัพย์ถาวรที่ได้ฟรี	62,000		
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรที่ได้ฟรีสะสม	29,763	32,238	4.53
รวมสินทรัพย์ถาวร		349,644	49.13
รวมสินทรัพย์ทั้งหมด		711,616	100.00
หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ			
<u>หนี้สิน</u>			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ระยะสั้น		-	-
เจ้าหนี้การค้า		-	-
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย		-	-
รวมหนี้สินหมุนเวียน		-	-
หนี้สินระยะยาว			-
เงินกู้ระยะยาว		130,425	18.33
หนี้สินอื่นๆ		-	-
รวมหนี้สินระยะยาว		130,425	18.33
รวมหนี้สิน		130,425	18.33
<u>ส่วนของผู้เจ้าของ</u>			
ส่วนทุน			
การระดมทุน		-	-
อื่นๆ		415,845	58.44
กำไรสะสมต้นงวด		-	-
กำไรสุทธิ		165,346	23.24
รวมส่วนของผู้เจ้าของ		581,191	81.67
รวมหนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ		711,616	100.00

6.4 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน

6.4.1 ปัญหาด้านการเงิน

กลุ่มฯ มีโครงการในการขยายโรงเรือนสำหรับเก็บสินค้า และต้องการเงินทุนสำหรับหมุนเวียนสำหรับเป็นเงินทุนในการจัดหาวัตถุดิบ และรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่มฯ นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดตั้งร้านค้าและศูนย์สาธิตการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนเป็นจำนวนมาก ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉพาะการรับซื้อสินค้าจากสมาชิกกลุ่มฯ และจัดเก็บไว้เป็นสินค้าคงคลังในโรงเรือนประมาณ 70,000 – 100,000 บาทต่อปี ทำให้กลุ่มฯ ต้องแบกรับภาระต้นทุนสินค้าคงคลังที่สูง ซึ่งทางกลุ่มฯ มีนโยบายที่จะทำการเรียกจัดเก็บค่ามัดจำการผลิตจากลูกค้ารายใหม่ ร้อยละ 30 ของมูลค่าการสั่งซื้อทั้งหมด ซึ่งจะทำให้กลุ่มฯ มีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ เพิ่มมากขึ้น

6.4.2 ความต้องการทางการเงินของกลุ่มฯ

เนื่องจากกลุ่มฯ ต้องการเงินทุนสำหรับหมุนเวียนสำหรับเป็นเงินทุนในการจัดหาวัตถุดิบ และรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่มฯ และมีโครงการในการขยายโรงเรือนสำหรับเก็บสินค้า และจัดตั้งร้านค้าและศูนย์สาธิตการผลิตของกลุ่มฯ โดยต้องการเงินกู้ยืมในลักษณะเงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย หรือเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ เพื่อที่จะทำให้กลุ่มฯ ไม่ต้องรับภาระดอกเบี้ยมากนัก ซึ่งต้องหักจากผลกำไรของกลุ่มฯ เพื่อนำไปชำระหนี้ ซึ่งกลุ่มฯ ต้องการเงินกู้ยืมประมาณ 500,000 บาท เพื่อจัดสรรในการสร้างร้านค้า และศูนย์สาธิตการผลิตของกลุ่มฯ จำนวน 300,000 บาท และเพื่อขยายโรงเรือนในการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ และเป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ อีก 200,000 บาท

6.5 ศักยภาพทางการเงิน

จากผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ ประเมินการบกำไรขาดทุน และประมาณการงบดุลของกลุ่มฯ ในปี พ.ศ.2544 ที่ผ่านมา สามารถนำมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงศักยภาพทางการเงินได้ ดังนี้

อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เมื่อพิจารณาทุนหมุนเวียนสุทธิของกลุ่มฯ พบว่ากลุ่มฯ มีทุนหมุนเวียนสุทธิทั้งสิ้น 361,971.98 บาท

อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity / Efficiency Ratio)

เมื่อพิจารณาอัตรากาหมุนเวียนของลูกหนี้การค้ามีค่าเท่ากับ 40.56 ครั้ง หรือคิดเป็นระยะเวลาในการเก็บหนี้ 9 วัน เมื่อพิจารณาอัตรากาหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง มีค่าเท่ากับ 14.42 ครั้ง แสดงว่าสินค้าคงคลังของกลุ่มฯ สามารถเปลี่ยนเป็นยอดขาย หรือกลุ่มฯ ผลิตสินค้าเข้ามาทดแทนสินค้าที่ขายออกไปเฉลี่ย หรืออายุสินค้าหรือระยะเวลาการเก็บสินค้าหลังจากทำการผลิตเสร็จก่อนขายมีค่าประมาณ 25 วัน นั่นคือ เมื่อกลุ่มฯ ผลิตสินค้าเสร็จแล้วจัดเก็บไว้ประมาณ 25 วันจึงสามารถขายได้

เมื่อพิจารณาถึง 1 รอบธุรกิจ หรือผลรวมของระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้กับอายุสินค้า พบว่ามีค่าเท่ากับ 34 วัน นั่นคือ กลุ่มฯ จะได้รับผลตอบแทนจากการขายสินค้าและลูกหนี้การค้าภายหลังจากทำการผลิตหรือรับซื้อสินค้ามาจำหน่าย 34 วัน อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.9973 ครั้ง นั่นคือ ยอดขายคิดเป็น 0.9973 เท่าของสินทรัพย์ทั้งหมดซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ แสดงว่ากลุ่มฯ มีความสามารถในการใช้

สินทรัพย์ในการทำกำไรหรือทำให้เกิดยอดขายที่ต่ำ และเมื่อพิจารณาอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรมีค่าเท่ากับ 2.03 ครั้ง นั่นคือ ยอดขายคิดเป็น 2.03 เท่าของสินทรัพย์ถาวรทั้งหมด ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากกว่าการทำกำไรจากการขายสินค้า ซึ่งเมื่อพิจารณางบดุลของกลุ่มฯ พบว่า มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 49.13 ของมูลค่าสินทรัพย์รวมทั้งหมด

อัตราส่วนแสดงความสามารถในการกู้ยืม หรือความเสี่ยงในการกู้ยืม (Debt Ratio or Leverage Ratio)

จากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของกลุ่มฯ มีค่าเท่ากับร้อยละ 18.33 หมายถึง ทุกๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งหมด กลุ่มฯ มีภาระผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ทั้งหมด 18.33 บาท เมื่อพิจารณาอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของของกลุ่มฯ พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.22 เท่า หมายความว่า ทุกๆ 1 บาทของส่วนของเจ้าของ กลุ่มฯ มีภาระผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ 0.22 บาท ซึ่งมีค่าที่ไม่สูงมากนัก เมื่อพิจารณา Degree of Financial Leverage ของกลุ่มฯ มีค่าเท่ากับ 1.06 เท่า ซึ่งหมายถึงเมื่อกำไรจากการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้กำไรต่อหุ้นเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.06

อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

จากอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายของกลุ่มฯ มีค่าเท่ากับร้อยละ 23.30 แสดงถึง กลุ่มฯ มีผลตอบแทนจากการลงทุนในกลุ่มฯ ร้อยละ 23.30 หรือยอดขายของกลุ่มฯ 100 บาท กลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายสุทธิ 23.30 บาท เมื่อพิจารณาอัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อยอดขายมีค่าเท่ากับ 29.11 ซึ่งเนื่องมาจากกลุ่มฯ มีต้นทุนสินค้าขายสูงถึงร้อยละ 70.89 ทำให้อัตรากำไรเบื้องต้นต่อยอดขายมีค่าเท่ากับ 29.11 ซึ่งหากกลุ่มฯ สามารถลดต้นทุนสินค้าดังกล่าวลง กลุ่มฯ จะได้กำไรเบื้องต้นจากการขายเพิ่มขึ้น

ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน (Return to Investment)

เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนต่อการลงทุนของกลุ่มฯ มีค่าเท่ากับร้อยละ 23.24 นั่นคือ การลงทุนในสินทรัพย์รวมทั้งหมดของกลุ่มฯ สามารถสร้างกำไรสุทธิหลังหักภาษีได้ถึงร้อยละ 23.24 ของเงินลงทุนในสินทรัพย์รวมซึ่งอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของกลุ่มฯ มีค่าเท่ากับร้อยละ 22.12 หมายความว่า กลุ่มฯ ลงทุนในสินทรัพย์รวมทั้งหมดของกลุ่มฯ จะได้ผลตอบแทนจากการดำเนินงานเท่ากับร้อยละ 22.12 หรือกลุ่มฯ ลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมด 100 บาท กลุ่มฯ จะได้ผลตอบแทนจากการดำเนินงานเท่ากับ 22.12 บาท และเมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของกลุ่มฯ ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 28.45 นั่นคือ ทุกๆ 100 บาท ของส่วนของเจ้าของหรือส่วนของผู้ถือหุ้น จะก่อให้เกิดกำไรสุทธิ 28.45 บาท

การวิเคราะห์

จากการบริหารด้านการเงิน ผลการดำเนินงาน งบกำไรขาดทุน งบดุล และอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มฯ สามารถวิเคราะห์ศักยภาพทางการเงินของกลุ่มฯ ได้ดังนี้

จากการพิจารณาในส่วนของอัตราส่วนด้านการเงินของกลุ่มฯ เมื่อพิจารณาสภาพคล่องทางการเงินของกลุ่มฯ จากอัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนสภาพคล่องระยะสั้นมีค่าสูง ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มฯ มีสภาพคล่องทางการเงินสูง ถึงแม้ว่ากลุ่มฯ จะมีสภาพคล่องทางการเงินสูง แต่ในทางกลับกันกลุ่มฯ มีการทำกำไรจากสินทรัพย์ของกลุ่มฯ ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากกลุ่มฯ ต้องสำรองสินทรัพย์หมุนเวียนไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นทุน

หมุนเวียนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่มฯ ซึ่งจากสัดส่วนต้นทุนค่ารับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกที่มีสัดส่วนที่สูง ซึ่งหมายถึง รายได้ในระบบการผลิตของกลุ่มฯ มีการหมุนเวียนไปสู่สมาชิกเป็นจำนวนมาก

ในส่วนของหนี้สินของกลุ่มฯ เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนหนี้สิน พบว่ากลุ่มฯ มีการกู้ยืมเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อนำมาใช้เป็นเงินทุนการผลิตของกลุ่มฯ แต่กลุ่มฯ มีเงินทุนจากการดำเนินงานมากกว่าหนี้สินดังกล่าวทำให้ กลุ่มฯ มีความเสี่ยงในการชำระหนี้ต่ำ

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มฯ ถือได้ว่าอยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลังค่อนข้างสูง แสดงว่าสินค้าของกลุ่มฯ สามารถจำหน่ายออกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มฯ สามารถเพิ่มกำลังการผลิตให้เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง และเมื่อพิจารณาความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มฯ จากอัตรากำไรขั้นต้นต่อยอดขายและอัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย มีสัดส่วนสูง

โดยสรุป กลุ่มฯ มีสภาพคล่องทางการเงินค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องสำรองเงินทุนเพื่อรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกจำนวนมาก ทำให้ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ในส่วนนั้นของกลุ่มฯ ในการทำกำไรค่อนข้างต่ำ ซึ่งกลุ่มฯ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรต่อสินทรัพย์ของกลุ่มฯ ที่มีอยู่ได้ นอกจากนี้กลุ่มฯ สามารถเพิ่มกำลังการผลิตสินค้าของกลุ่มฯ ให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลังของกลุ่มฯ มีค่าสูง นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังมีความสามารถในการทำกำไรค่อนข้างสูง ซึ่งโดยรวมถือได้ว่ากลุ่มฯ มีศักยภาพทางด้านการเงินค่อนข้างสูง ทั้งด้านสภาพคล่อง การหมุนเวียนของสินค้าคงคลังและผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน	กลุ่มฯ	หน่วย
อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) : แสดงถึงสภาพคล่องระยะสั้น		
1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน หรืออัตราส่วนเดินสะพัด (Current Ratio)	-	เท่า
2) อัตราส่วนสภาพคล่องระยะสั้น หรืออัตราส่วนทุนหมุนเวียน หรืออัตราส่วนจับพัต (Acid Test Ratio หรือ Quick Ratio)	-	เท่า
3) อัตราส่วนสภาพคล่องของกระแสเงินสด (Cash Flow Liquidity Ratio)	-	เท่า
4) ทุนหมุนเวียนสุทธิ (Working Capital)	361,971.98	บาท
อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity / Efficiency Ratio)		
1) อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio)	40.56	ครั้ง
2) ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้ (Average Collection Period)	9.00	วัน
3) อัตราการหมุนเวียนของเจ้าหนี้การค้า	-	ครั้ง
4) ระยะเวลาเฉลี่ยในการชำระหนี้	-	วัน
5) อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ration)	14.42	ครั้ง
6) อายุสินค้า หรือระยะเวลาที่เก็บสินค้าไว้ก่อนขาย (Inventory Turnover Analysis)	25.31	วัน
7) 1 รอบธุรกิจ (Operation Cycle)	34.31	วัน

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	กลุ่มฯ	หน่วย
8) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Asset Turnover Ratio)	0.9973	ครั้ง (เท่า)
9) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover Ratio)	2.0298	ครั้ง (เท่า)
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการกู้ยืม หรือความเสี่ยงในการกู้ยืม (Debt Ratio or Leverage Ratio)		
1) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio)	18.33	%
2) หนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D / E)	0.22	เท่า
3) อัตราส่วนหนี้ระยะยาวต่อเงินลงทุนรวม (Long - Term Debt / Total Capitalization)	0.18	เท่า
4) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Time Interest Earning or Interest Coverage Ratio)	18.74	เท่า
5) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายค่าใช้จ่ายประจำ (Fix Charge Coverage Ratio)	18.74	เท่า
6) Degree of Financial Leverage	1.06	เท่า
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)		
1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin)	23.30	%
2) อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin)	29.11	%
3) อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)	-	%
ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน (Return to Investors)		
1) อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on investment : ROI)	23.24	%
2) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets : ROA)	22.12	%
3) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)	28.45	%
4) กำไรต่อหุ้น (Earning per Share)	-	บาท/หุ้น
5) ราคาตลาดต่อหุ้นต่อกำไรต่อหุ้นหรืออัตราส่วนราคาหุ้นต่อผลกำไร (Price to Earning Ratio)	-	เท่า
6) อัตราผลตอบแทนของเงินปันผล (Dividend Yield)	-	%

ที่มา : จากการคำนวณ

บทที่ 7

SWOT Analysis ของกลุ่มฯ

7.1 จุดแข็ง

7.1.1 การจัดการองค์กร

- ประธานเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอทั้งด้านการผลิตและการตลาด เพื่อพัฒนารูปแบบสินค้าใหม่ๆ ทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์จากอินเทอร์เน็ตและแคตาล็อกต่างๆ
- ประธานเป็นผู้กว้างขวางในวงสังคม มีความน่าเชื่อถือและมีความสามารถในการเจรจา อีกทั้งมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจนี้มานาน รวมถึงการนำเอาประสบการณ์ด้านอื่นๆ ที่สามารถนำมาปรับมาใช้ในการพัฒนากลุ่มฯ ได้
- ประธานและรองประธานมีความรู้ด้านการจักสานเป็นอย่างดี และยังเป็นวิทยากรในการฝึกสอนการจักสานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง

7.1.2 การผลิต

- ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถทำการผลิตได้ตลอดทั้งปี และสามารถผลิตได้ตามรูปแบบที่ลูกค้าต้องการอย่างไม่ผิดเพี้ยน
- กลุ่มฯ มีกลุ่มเครือข่ายที่สามารถทำการผลิตเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตของกลุ่มฯ ได้
- กลุ่มฯ มีวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องรีดแบบมือหมุน เตอบ รางเหล็กสำหรับทาสี และน้ำมันวานิช เป็นต้น
- ผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ มีการทำการผลิตที่ละเอียด และมีรูปแบบหลากหลาย เนื่องจากกลุ่มฯ มีการพัฒนารูปแบบการใช้สอย และวัตถุดิบที่ใช้อย่างต่อเนื่อง
- วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตหลักส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ สามารถจัดหาได้ภายในพื้นที่ ส่วนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่ไม่สามารถจัดหาได้ภายในพื้นที่ ประธานกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตมาบริการให้สมาชิก ซึ่งสามารถจัดหาได้จากแหล่งวัตถุดิบราคาถูก
- ประธานกลุ่มฯ มีการวางแผนการผลิตล่วงหน้าทั้งในการวางแผนการเพิ่มกำลังการผลิต โดยขยายไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงและการสร้างตัวแทนจากสมาชิกในกลุ่มฯ เพื่อรับผิดชอบด้านการควบคุมการผลิตของกลุ่มฯ

7.1.3 การตลาด

- สินค้าของกลุ่มฯ เป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดผลไม้ในช่วงเทศกาลและช่วงสิ้นปี ซึ่งทางกลุ่มฯ ยังมีผู้ทางขยายตลาดได้อีก
- เนื่องจากกลุ่มฯ ก่อตั้งมานาน ทำให้เป็นที่รู้จักของลูกค้าและมีลูกค้าประจำทั้งในจังหวัดลำปาง และต่างจังหวัด

- ทางกลุ่มฯ รับผิดชอบในการจัดส่งสินค้า โดยลูกค้าไม่ต้องเสียเวลาในการจัดส่งแต่อย่างใด
- กลุ่มฯ มีผลิตภัณฑ์หลากหลาย สามารถสนองความต้องการผู้บริโภคได้หลากหลาย อีกทั้งยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ

7.1.4 การเงิน

- ผู้นำของกลุ่มฯ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กลุ่มฯ ทำให้กลุ่มฯ สามารถมีเงินทุนในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของกลุ่มฯ
- ภายในกลุ่มฯ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น สมาชิกสามารถมีเงินออม และเงินปันผล ทำให้สมาชิกมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น ทำให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของการทำการจักสานมากขึ้น และสนใจให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการผลิตมากยิ่งขึ้น

7.2 จุดอ่อน

7.2.1 การจัดการองค์กร

หน้าที่หลักๆ ทั้งการตลาด การเงิน ยังรวมหน้าที่อยู่ที่บุคคลเพียงคนเดียว คือ ประธานกลุ่มฯ ซึ่งทำหน้าที่ในด้านการควบคุมการผลิต การตลาด การเงินของกลุ่มฯ หากประธานติดภารกิจจะไม่มีผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนได้

7.2.2 การผลิต

- วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตบางชนิด เช่น หวายและผิวหวาย ไม่ใช่วัตถุดิบในท้องถิ่น ทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดหา ซึ่งต้องไปซื้อวัตถุดิบจากต่างจังหวัด
- สมาชิกบางคนไม่ต้องการที่จะทำการผลิตในผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เนื่องจากไม่ถนัด และต้องไปเริ่มจักสานงานชนิดใหม่ซึ่งจะทำให้ช้ากว่าการจักสานในผลิตภัณฑ์เดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มฯ ผู้สูงอายุ
- การจัดเก็บผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ บางครั้งมีปัญหาการปนเปื้อนของเชื้อรา เนื่องจากวางผลิตภัณฑ์ไว้บนพื้นห้องที่อากาศถ่ายเทไม่สะดวก อีกทั้งโรงเรือนจัดเก็บผลิตภัณฑ์ยังมีความชื้นสูง กัดทะลายผลิตภัณฑ์ให้เกิดการเสียหาย

7.2.3 การตลาด

- กลุ่มฯ ยังไม่ได้มีการจัดทำสัญญาทางการค้าทำให้เคยถูกลูกค้าไม่รับซื้อสินค้าต่างๆ ที่ทำการสั่งซื้อไว้แล้ว
- การตัดสินใจด้านการตลาดขึ้นอยู่กับประธานเพียงคนเดียว หากประธานติดภารกิจ ทำให้ไม่มีผู้ที่สามารถตัดสินใจด้านการตลาดแทนได้

7.2.4 การเงิน

- กลุ่มฯ ยังไม่มีการระดมทุนภายในกลุ่มฯ ทำให้ต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกซึ่งทางกลุ่มฯ ต้องรับภาระอัตราดอกเบี้ยจากการกู้ยืม

- กลุ่มฯ ยังไม่มีการให้ลูกค้าวางเงินมัดจำในการผลิตสินค้า ทำให้กลุ่มฯ ยังคงต้องรับภาระเรื่องเงินทุนในการผลิต ซึ่งในอนาคตทางกลุ่มฯ จะมีการให้ลูกค้าวางเงินมัดจำการผลิตอย่างน้อย ร้อยละ 30 ของมูลค่าของสินค้าที่ทำการผลิตแต่ละครั้งเฉพาะลูกค้าใหม่

7.3 โอกาส

หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐบาลและเอกชนมีการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ สหกรณ์การเกษตรและวิสาหกิจแห่งประเทไทย พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง เป็นต้น

7.4 ข้อจำกัด

- ทางกลุ่มฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล อีกทั้งระบบสาธารณูปโภคยังไม่สมบูรณ์ เช่น ระบบการติดตั้งโทรศัพท์ตามบ้านยังไม่สามารถทำได้ ทำให้การเข้าถึงของลูกค้าทำได้ยาก

- หมู่บ้านห้วยเป้งยังไม่มียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหัตถกรรมในหมู่บ้าน ซึ่งนโยบายด้านการพัฒนาต่างๆ ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน

บทที่ 8

บทสรุป

8.1 สรุปผลการศึกษา

กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง ได้ก่อตั้งขึ้นจากสมาชิกกลุ่มฯ 2 คน คือ ประธานกลุ่มฯ และรองประธานซึ่งได้รับการฝึกอบรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวจากสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง ร่วมกับพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งในปี พ.ศ. 2525 บุคคลทั้งสองได้ขยายการฝึกอบรมการจักสานให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านห้วยเป้ง และเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มจักสานของหมู่บ้าน โดยมีสมาชิกกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมกลุ่มฯ เพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2531 ได้จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการในนาม “กลุ่มจักสานบ้านห้วยเป้ง” ปัจจุบันทางกลุ่มฯ มีสมาชิกทั้งสิ้น 42 คน สมาชิกกลุ่มเครือข่ายที่ทำการจักสานอีก 2 หมู่บ้านรวม 14 คน

8.1.1 การจัดการองค์กร

การจัดการองค์กรของกลุ่มฯ ตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มฯ จนกระทั่งปัจจุบัน ทางกลุ่มฯ มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ 2 ครั้ง เนื่องจากสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการบางคนมีการเปลี่ยนที่อยู่อาศัยและไม่สามารถทำงานต่อได้ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการกลุ่มฯ และดำรงตำแหน่งมาจนปัจจุบัน โดยนางคำสุข จิงมาก เป็นประธานกลุ่มฯ รองประธาน คือ นางเรือนคำ การดี และนางปราณี เรือนเงิน เลขานุการกลุ่มฯ คือ นางอรดีจิงมาก เจริญญิก คือ นางคำสุข สิทธิกุลนะ ปฎิคมกลุ่มฯ คือ นางนวล สิทธิจรรยาวิไล และกรรมการอีก 3 ตำแหน่ง คือ นางจันทร์ตา บุญเต็ม นางคำ อินทนนท์ และนางศรีมา ของเดิม

ด้านการบริหารงานของกลุ่มฯ การจัดหาวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การตลาด และการเงินของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ ในส่วนของการจัดทำบัญชีรับจ่ายของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของประธานและเลขานุการ ส่วนรองประธานและกรรมการคนอื่น ๆ จะมีส่วนช่วยเหลือในด้านต่างๆ ของกลุ่มฯ แทนประธาน

8.1.2 การผลิต

การผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ จะเป็นการผลิตในลักษณะทำเป็นผลิตภัณฑ์หลัก คือ กระจาด และตะกร้าจากทางมะพร้าว ร้อยละ 70 และทำการผลิตในลักษณะผลิตภัณฑ์หลากหลายตามการสั่งซื้อของลูกค้า อีกร้อยละ 30 การผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถทำการผลิตได้ตลอดทั้งปี ซึ่งสามารถจำแนกผลิตภัณฑ์ตามลักษณะการใช้งานได้ 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทกระจาด และตะกร้า มีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ในการผลิต ขนาดในการใช้สอย เช่น กระจาดทางมะพร้าว กระจาดไม้ไผ่ เป็นต้น
2. ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า เช่น กระเป๋าไม้ไผ่ กระเป๋าใบลาน กระเป๋ากาบกล้วย เป็นต้น
3. ผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า เช่น หมวกเวียดนาม หัวหุ่นสำหรับใส่วิกผม ที่ใส่ขวดไวน์ โคมไฟ เป็นต้น

4. ผลิตภัณฑ์หลักๆ ของกลุ่มฯ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทกระจาด กระเช้า และตะกร้าจากทางมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เริ่มแรก และเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของทางกลุ่มฯ เนื่องจากสมาชิกสามารถทำการผลิต และมีการสั่งซื้อตลอดทั้งปี บรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ที่ใช้ คือ ถุงพลาสติกใส ขนาด 50 x 67 นิ้ว (กว้าง x ยาว) แรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ เป็นสมาชิกจากกลุ่มฯ แม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านห้วยเป้ง โดยสมาชิกจะทำการผลิตแล้วนำมาจำหน่ายให้กับทางกลุ่มฯ และทางกลุ่มฯ จะนำไปทำการตกแต่งเพื่อเพิ่มความแข็งแรง และเงางามด้วยการทาสีและน้ำมันวานิช ซึ่งจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามพร้อมจำหน่าย

8.1.3 การตลาด

หน้าที่ในการบริหารจัดการทางด้านการตลาดเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ ทั้งหมด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่รูปแบบใหม่ๆ มีในหลายลักษณะทั้งที่ทางกลุ่มฯ ทำการคิดค้นประยุกต์ขึ้นเอง จากการส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ และจากความต้องการของลูกค้า

ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ มีทั้งแบบขายส่งและขายปลีก ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มฯ จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในลักษณะขายส่ง ร้อยละ 60 และขายปลีกอีกร้อยละ 40 การขายส่งสินค้าของกลุ่มฯ ส่วนมากจะเป็นลูกค้าในเขตภาคเหนือ ได้แก่ ลูกค้าในจังหวัดลำปาง เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา และลูกค้าจากกรุงเทพฯ การขายปลีกของกลุ่มฯ จะเป็นการออกร้านจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้าต่างๆ และขายปลีกให้ลูกค้าชาวจรที่มาซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ

ราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ คือ ราคารับซื้อจากสมาชิกกลุ่มฯ ซึ่งจะรวมค่าแรงในการสาน และค่าวัสดุดิบต่างๆ ราคาขายส่ง และราคาขายปลีก ซึ่งราคาขายส่ง ทางกลุ่มฯ จะเป็นผู้กำหนดราคาขายจากราคารับซื้อจากสมาชิกบวกอีกร้อยละ 15 ถึง 20 ของต้นทุนค่าวัสดุดิบ ซึ่งจะบวกเพิ่มจากราคารับซื้อจากสมาชิกกลุ่มฯ อีก 3 ถึง 5 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีกจะทำการบวกเพิ่มจากราคาขายส่งอีก 5 ถึง 10 บาทต่อชิ้น

8.1.4 การเงิน

การจัดหาเงินทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบ และอุปกรณ์การผลิต เงินทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก จะเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มฯ ซึ่งแหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ มาจากหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน และแหล่งเงินทุนต่างๆ โดยกลุ่มฯ ยังไม่มีการระดมทุนหรือหุ้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม แต่กลุ่มฯ มีการหักเงินจากการที่สมาชิกรับผลิตภัณฑ์มาขายให้กลุ่มฯ ทางกลุ่มฯ จะทำการหักเงินจากราคาซื้อของสมาชิก ร้อยละ 2 และเมื่อจำหน่ายสินค้าได้จะหักอีก ร้อยละ 2 ของราคาขายเพื่อนำไปเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก ภายในกลุ่มฯ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อสิ้นปีจะมีการปันผลกำไรคืนให้กับสมาชิกตามจำนวนหุ้น แต่ไม่ได้นำมาเป็นเงินทุนในการผลิตของกลุ่มฯ

8.2 ศักยภาพการพัฒนา

8.2.1 ศักยภาพด้านการจัดการองค์กร

กลุ่มฯ มีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และสามารถสร้างความมั่นคง และก้าวหน้าให้กับกลุ่มฯ ได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการกลุ่มฯ ยังมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง ทำให้ระบบการบริหารงานของกลุ่มฯ เป็นไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ประธานกลุ่มฯ ยังมีการมองหาตัวแทนในการสืบทอด หรือช่วยเหลืองานของกลุ่มฯ ในอนาคตไว้ด้วย

8.2.2 ศักยภาพด้านการผลิต

กลุ่มฯ มีผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านของรูปแบบผลิตภัณฑ์ การใช้สอย และวัตถุดิบที่ใช้ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้หลากหลายรูปแบบ และผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ ตะกร้าทางมะพร้าว ซึ่งเป็นที่ต้องการของท้องตลาดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตลาดผลไม้ต่างๆ ในช่วงเทศกาล และในช่วงสิ้นปี ทำให้กลุ่มฯ ต้องขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ทางกลุ่มฯ ยังสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มฯ มีการผลิตมานานทำให้มีความชำนาญในการผลิต

ปัจจัยการผลิตของกลุ่มฯ สามารถจัดหาได้ในหมู่บ้าน เช่น ทางมะพร้าว ไม้ไผ่ ในส่วนของปัจจัยการผลิตบางชนิดกลุ่มฯ ไม่สามารถทำการจัดหาได้ในพื้นที่ จำเป็นต้องซื้อจากต่างจังหวัด เช่น หวาย กก ซึ่งทางกลุ่มฯ สามารถหาซื้อได้ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด

8.2.3 ศักยภาพทางการตลาด

ประธานกลุ่มฯ เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับจังหวัด ทำให้เป็นที่รู้จัก และเชื่อถือของลูกค้า นอกจากนี้กลุ่มฯ มีการจัดตั้งมานานตั้งแต่ พ.ศ.2531 ทำให้เป็นที่รู้จักของลูกค้าเป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มฯ มีลูกค้าประจำทั้งในจังหวัดลำปาง และต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่ แพร่ ลำพูน ฯลฯ ในด้านการคมนาคมติดต่อกับทางกลุ่มฯ เนื่องจากกลุ่มฯ ตั้งอยู่ห่างจาก อ.เมืองลำปาง 30 กิโลเมตร ซึ่งทำให้การเข้าถึงของลูกค้าจากต่างจังหวัดเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก แต่เนื่องจากทางกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า ทำให้สะดวกกับลูกค้าในการจัดหาสินค้า นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารกับกลุ่มฯ สามารถทำการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพาของนางคำสุข ซึ่งสามารถทำการติดต่อได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีการพัฒนารูปแบบและประโยชน์ใช้สอยอย่างสม่ำเสมอและเป็นที่ต้องการของตลาด

8.2.4 ศักยภาพทางการเงิน

กลุ่มฯ สามารถจัดหาหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุนทั้งในรูปแบบ ของเงินทุนให้เปล่า และเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มฯ ยังไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนเงินลงทุนเพื่อการผลิต และในอนาคตทางกลุ่มฯ มีนโยบายในการที่จะเก็บเงินมัดจำในการสั่งซื้อของลูกค้ารายใหม่ เพื่อนำมาใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการผลิต โดยคิดเงินมัดจำในอัตราร้อยละ 30 ของมูลค่าสินค้าที่ลูกค้าทำการสั่งซื้อทั้งหมดในแต่ละงวดการสั่งซื้อ ซึ่งจะทำให้กลุ่มฯ สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนในการจัดหาปัจจัยการผลิต และรับซื้อสินค้าของสมาชิกได้

ภายในกลุ่มฯ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น สมาชิกสามารถมีเงินออม และเงินปันผล ทำให้สมาชิกมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น ทำให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของการทำการจักสานมากขึ้น และสนใจให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการผลิตมากยิ่งขึ้น แต่กลุ่มฯ ยังไม่มีการระดมทุนภายในกลุ่มฯ ทำให้กลุ่มฯ ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งกลุ่มฯ ต้องรับภาระอัตราดอกเบี้ยจากการกู้ยืม ทำให้ผลกำไรสุทธิที่ได้ของกลุ่มฯ ลดลง

8.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

8.3.1 การจัดการองค์กร

หน้าที่หลักๆ ทั้งการตลาด การเงิน ยังรวมหน้าที่อยู่ที่ประธานกลุ่มฯ ซึ่งทำหน้าที่ในด้านการควบคุมการผลิต การตลาด การเงินของกลุ่มฯ ควรมีการกระจายหน้าที่ต่างๆ ให้สมาชิกในกลุ่มฯ หรือสร้างตัวแทนที่เหมาะสม เพื่อแบ่งเบาการดำเนินงานด้านต่างๆ ทำให้การดำเนินงานในแต่ละส่วนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8.3.2 การผลิต

วัตถุดิบในการผลิต เช่น หวาย ผิวหวาย ไม่ใช่วัตถุดิบในท้องถิ่น ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหา ซึ่งต้องไปซื้อวัตถุดิบจากต่างจังหวัด สมาชิกบางคนไม่ต้องการที่จะทำการผลิตในผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เนื่องจากไม่ถนัด และต้องไปเริ่มจักสานงานชนิดใหม่ซึ่งจะได้ช้ากว่าการจักสานในผลิตภัณฑ์เดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มฯ ผู้สูงอายุ ดังนั้นควรเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

8.3.3 การตลาด

กลุ่มฯ ควรมีการจัดทำสัญญาทางการค้า เพื่อป้องกันการที่ลูกค้าไม่รับซื้อสินค้าต่างๆ ที่ทำการสั่งซื้อไว้แล้ว ซึ่งถึงแม้กลุ่มฯ จะสามารถจัดหาช่องทางในการกระจายผลิตภัณฑ์เหล่านั้นได้ แต่ในอนาคตอาจเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกันอีก

8.3.4 การเงิน

กลุ่มฯ ควรมีการระดมทุนภายในกลุ่มฯ เพื่อที่จะไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอก ซึ่งการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ทำให้ทางกลุ่มฯ ต้องรับภาระอัตราดอกเบี้ยจากการกู้ยืม ซึ่งทำให้กำไรสุทธิของกลุ่มฯ ลดลง และกลุ่มฯ ควรมีการให้ลูกค้าวางเงินมัดจำในการผลิตสินค้า ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มฯ ไม่ต้องต้องรับภาระเรื่องเงินทุนในการผลิต และสามารถนำเงินมัดจำการผลิตเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตของกลุ่มฯ อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. **แม่ลายจักสาน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม, 2525.

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว. **การทำผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, 2541.

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว. **ลานและผลิตภัณฑ์จากใบลาน**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, 2528.

คณะกรรมการอนุรักษ์หัตถกรรมไทย. **ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ประเภทจักสาน**.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, 2532.

ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี สมหมาย เปรมจิตต์ และทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. **รายงานการวิจัยหัตถกรรมจักสานในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน**. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528.

นิกร นุชเจริญผล. **ลายสาน**. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2525.

นิจ หิณฐิรินทร์. "การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในต่างประเทศ". เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้าน. สถาบันทักษิณคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ จังหวัดสงขลา 7-9 เมษายน, 2522.

พยูร โมสิกรัตน์. "เครื่องจักสานงานศิลป์ไทยจะอนุรักษ์และพัฒนาได้อย่างไร". เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ปิรทรรณวัฒนธรรมผ้าไทยและจักสานงานศิลป์ไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ กรุงเทพฯ 21-23 เมษายน, 2535.

ไพโรจน์ จิระพงษ์. "หัตถกรรมพื้นเมืองเชียงใหม่ 'เครื่องจักสาน' ". **สรรพช่าง: ภูมิปัญญาท้องถิ่นเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่และศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2539.

มานิช กงกะนันท์. **รายงานการวิจัยการรวบรวมและศึกษาเครื่องจักสานของจังหวัดราชบุรี**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2477.

"ไม้แกะสลัก จากงานอนุรักษ์สู่ธุรกิจสากล." **ไทยล้าหน้า**. 20-26 ก.ค., 2541: 13-14.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. **รายงานการวิจัยเครื่องจักสานในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, เอกสารอัดสำเนา, 2524.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : ปาณยา, 2527.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. "เครื่องจักสานสายใยของวัฒนธรรม". การสัมมนาทางวิชาการปิรทรรณวัฒนธรรมผ้าไทยและจักสานงานศิลป์ไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วันที่ 21-23 เมษายน 2535.

วิเชียร ณ นคร และคณะ. **นครศรีธรรมราช**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2521.

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1. **ข้อมูลรายชื่อผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรม**. เชียงใหม่: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, 2542. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

สนไชย ฤทธิโชติ. **เครื่องมือไม้-หวาย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2539.

สมถวิล เจริญทรัพย์. “เครื่องมือแกะสลักในภาคเหนือ”. **สรรพช่าง: ภูมิปัญญาท้องถิ่นเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่และศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2539.

สาวิตรี เจริญพงศ์. **วิวัฒนาการของศิลปหัตถกรรมในสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ : เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม. **รายงานการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาหัตถกรรมในจังหวัดภาคเหนือ**. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2542.

เอนก บุญภักดี และพิสนธ์ ใจสุทธิ. **เครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่**. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา, 2526.

ภาคผนวก ก.
รูปภาพ

รูปที่ ก.1 คณะกรรมการกลุ่มฯ (ประธาน
นางคำสุข จรุงมาก คนที่ 3 จาก
ซ้าย)

รูปที่ ก.2 รางวัลประกาศเกียรติคุณต่างๆ
ของประธานกลุ่มฯ

รูปที่ ก.3 ผลิตภัณฑ์ตะกร้า

รูปที่ ก.4 กระเช้าไมยราบ และเถาวัลย์

รูปที่ ก.5 ผลิตภัณฑ์กระจาด

รูปที่ ก.6 ผลิตภัณฑ์กระบเป่า